

LOS HECHOS

Maija'quë I Joyore Isisi'i Ca Nëose'e

¹ Yè'ë cajei Teofilo, yè'ë du'ru macarepa toya pëpëna si'aye Jesuja'a macarepa yo'o huëoquë yo'ose'e cui'ne i ye'yase'e, cui'ne i ma'tëmona sai macaja'a yo'ose'e si'aye toyahuë. ² Ja yè'ta'a ma'tëmo saima'në i jëjo saocohua'ire jo'ya sahuani de'o joyo cöcaiyepi iohua'i yo'o ja'ñe quëaëña. ³ Cui'ne ju'isiquëpi huajëquërepa pa'iji cajë ñajajë caquë ja'në pa'ise'eje pa'irepa pani iñoquë cuarenta mu'seña ñaiquë Diusu cuañe tē'tere quëaëña, jaohua'ire.

⁴ Ja yè'ta'a Jesús i jëjo saocohua'i ja're pa'i caëña: “Jerusalémpi saima'pë utejë'ë, ja'quë mësarute isisi'i ca nëose'ere yè'ë quëase'ere. ⁵ Juan cato ocopi dopi. Jaje pa'iquëta'are a'ri maña se ñata sao mu'seña mësaruru cato de'o joyore pani do cuañoja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, oco doyeje pa'ye.”

⁶ Jesús quë'rona tsi'sijani Jesure sei'ë ñeje: “Ëjaë, ¿më'ë yurepi Israel pai ëjaëre necaija'quë a'ë, yëquëre de'oye cuañeja'quëre?”

Cajëna, Jesupi sehüoëña:

⁷ “Ja cato pai asaye peoye a'ë. Coa ja'quëse'e neñe pa'iji. Jaje pa'ina, mësaruru iti neja'a mu'se cui'ne ti yo'oja'a tëcahuëje asaye peoji. ⁸ Jaje pa'iquëta'are de'o joyopi mësaruna dani pa'i maca tutu isi cuañoni Jerusalén, Judea yeja, Samaria

yeja, coa si'a yeja pa'icohua'ire quëacaija'cohua'i a'è, yè'è yo'ose'e ayere.”

⁹ Ja se ca tējini ñajë nēcajëna, Jesús ma'tëmona sa cuañoëña. Sa cuañoquëna, sirio*pi* ite peo hue'ñarepa tsio dani hueso. ¹⁰ Ja yè'ta'a Jesús ma'tëmona mēiñere ñajë nēcajëna, peo hue'ña pa'isicohua'ipi caya emëohua'i poja'i ju'i caña ju'icohua'ipi ñaini caëña, iohua'ire:

¹¹ “Galilea pa*i* ¿me yo'ojë ma'tëmore ñajë nēcaye'ni? Iquë Jesús mēsaru ja're pa'isiquëpi yure ma'tëmo sa cuañosiquë cui'naëpi co'ija'quë api, mēsaru ñajëna, saise'eje pa'ye.”

Judas Pa'isi Sa'rona Matiaspi Tsiojaise'e

¹² Ja maca Jesús jëjo saocohua'i Olivos ai cutihuëpi te'e kilómetro sani Jerusalénna co'ireña, jaohua'i cato saë'è, huajë mu'se ja ja'ye cu'ye pa'iji, cuañese'e ja'ye. ¹³ Ja maca pa*i* daripëna ti'ani iohua'i huero pëani pa'i huë'e emëje'e tu'rihuëna mēni pëareña. Iti pëasicohua'i cato pa'iyë: Pedro, Juan, Jacobo, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeo mamaquë Jacobo, Simón yequë mami hue'yosiquë Zelote, cui'ne Jacobo mamaquë Judas. ¹⁴ Si'aohua'i jaohua'i Jesús yo'je tsi ja're, cui'ne Jesús pëca ja'co María ja're con*i*, cui'ne yequë nomiohua'i ja're con*i* te'e cuasayepi si'anë Maija'quëre señu'u cajë tsi'sijë paë'è.

¹⁵ Ciento veinte sehuosicohua'i pa'icohua'ipi ja mu'seña te'e macana tsi'sirena, Pedropi jopore pana huëni nēcani caëña, ñeje:

¹⁶ “Maija'quë do'ijë, Jesure tseacohua'ire sai saquë Judas yo'o ja'ñere Maija'quë joyopi Davidre

du'ru quëaëña. Quëaquëna, toyapi. Ja toyase'e, Maija'quë joyo case'e tì'añe paji'i. ¹⁷ Judas cato mai aquë paji'i. Cui'ne mai neñe ayere cõ nequë paji'i. ¹⁸ Jaje pa'iquëta'a, co'aye yo'o do'ire saisi curiquëpi yejare huerohuë. Jaje pa'iquëta'are Judas cato siopëja'a meñe tomeni ëtatu'u joquëna, si'aye ëta mea etaëna, juquëña. ¹⁹ Ja yo'ose'ere Jerusalén pa'icohua'ipi asani iti tsiore hue'yohuë, tsie tsio. Iohua'i cocarepa cato Acéldama hue'yoreña. ²⁰ Jaje pa'ina, Salmos toya pëpë caji:

I pa'isi huë'e jeocosi huë'e pa'ija'coa,

Pëa cõma'a huë'e.

Cui'ne caji, yequeje:

I yo'ora'ase'ere yequëpi yo'oye pa'iji.

²¹ De'oji. Maipi iye macare payë, Jesús mai ja're pa'i macapi, mai ja're si'anë pa'icohua'ire Jesure Juan oco do macapi cui'ne i ma'tëmo mëi macana mai ja're pa'icohua'ire. ²² Jaje pa'ina, de'oji, jaohua'i aquëni te'ire maire tsioja'quëre neñe. Nerena, jaëpi mai ja're cõni te'e Jesús ju'isiquëpi huëji'i, quëaja'quëre.”

²³ Casi maca co'ejë cayaohua'ire tì'areña, José Barsabás cui'ne Matias. Josépi yequë mami Justo hue'equë paji'i. ²⁴⁻²⁵ Tì'ani Maija'quëre ñeje sei'ë:

“Ja'quë, më'ëpi pai cuasaye ta'ñe asaquë a'ë. Yëquëre iñoj'ë, zjequë a'ni, më'ë jo'ya nesiquërepa më'ë jëjo saoquërepa Judas co'aye yo'oquë ne huesësiquë nera'ase'e neja'quë?”

²⁶ Seni tējini neñañu'u cajë yo'ojëna, Matiasna Jesús jëjo saoquë pa'iye tomeipi. Tomeina, jare

iti macapi, Jesús once jëjo saocohua'i ja're conï pa'iquë ponëpi.

2

Maija'quë Joyo Daise'e

¹ Judío paï fiesta Pentecostés mu'se ti'asi maca si'aohua'i sehuosicohua'i te'e macana tsi'sini paë'ë. ² Pa'ijëna, cuasama'tore papi jai tutu jupë p̄sico jutayeje pa'yerepa ma'tëmopi p̄sico jutaëña. Jutani iti p̄siyepi si'a huë'e timëëña, iohua'i pa'i huë'ña. ³ Ja maca paï ñapere toa corohuëaje pa'yepi iohua'i siopëana ñai nëcareña. ⁴ Ja maca yureta'a si'aohua'i de'o joyopi timësicohua'i pateña. Pa'ijë joyo necaina, yequë paï cocapi careña.

⁵ Ja mu'seña Judío paï si'a huë'ña pa'icohua'ipi Jerusalénna tsi'sicohua'ipi pateña, de'oye yo'o paipi. ⁶ Pa'icohua'ipi tutu p̄siyeje pa'yere asani tsi'sireña, iti p̄si huë'ñana. Tsi'sini asareña, iohua'i cocapi, sehuosicohua'ipi cajëna. Asajë ¿merepa jaje caye'ni? cuasahuë. ⁷ Jaje cuasajë asa quëquëjë ai co'a ju'ijë sa'ñe cahuë:

“¿Si'aohua'i icohua'i Galilea païta'a paï ñape cocapi caye'ni? ⁸ ¿Me neni paï ñape cocare papi cajëna, asaye'ni? ⁹ Iye maca pa'iyë, Partia paï, Elam paï, Media paï, Mesopotamia paï, Judea paï, Capadocia paï, Ponto paï, cui'ne Asia yeja paï, pa'iyë. ¹⁰ Pa'iyë cui'ne Frigia paï, Panfilia paï, Egípto paï, cui'ne Cirene quë'ro Libia païje pa'iyë. Pa'iyë, cui'ne romano païje, coa dani pa'icohua'ijë judío païrepa cui'ne judío paï yo'oye coa se ye'yesicohua'ijë pa'iyë. ¹¹ Pa'iyë, cui'ne Creta paï cui'ne Arabia païje si'aohua'i pa'icohua'ipi

asahuë, Maija'quë de'oyerepa yo'oyere paï ñape cocapi cajëna.”

¹² Si'aohua'i quëquë huesësicohua'i paë'ë, jerepa yeque cuasaye peoyerepa. Jaje pa'ijë sa'ñe seï'ë:

“¿Iquere pare quëaquë'ni, iye yo'oyere?”

¹³ Cajëna, yecohua'ipi cue'cuejë careña:

“Jaohua'i cato da huesoquëna, yo'ojë cayë.”

Pedro Caye Jaohua'ire

¹⁴ Cajëna, ja maca Jesús jëjo saocohua'i aquë Pedropi yecohua'i i cajeohua'i once pa'iohua'i ja're cõni huëni nëcani tutu capi, ñeje:

“Judío paï cui'ne si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asajë'ë. Iye mësarujë yë'ë caquëna, de'oye asajë'ë.

¹⁵ Icohua'i daquëna yo'ojë cama'pë pa'iyë, mësarucuasayeje pa'ye, yurena nueve pa'ito me cuepeye'ni. ¹⁶ Iye cato coa ai jerepa Maija'quë cayequëacaiquë Joel caquë pa'ise'epi ti'aque yo'oquëna cayë. I case'e cato caji:

¹⁷ Tëji mu'señarepa yë'ë joyore paina isija'quë a'ë caji, Maija'quë.

Isina, mësarumamajë ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i yë'ë ayere caja'cohua'i a'ë,

Posëohua'ipi caima'pëta'a cani ñañeje pa'ye ñajëna, quëasi'i.

Cui'ne aiohua'i huëo hue'ñaja'a ñajëna, quëasi'i.

¹⁸ Ja mu'seña yë'ë jo'yaohua'i ëmëohua'ina cui'ne nomiohua'ina yë'ë joyore isisi'i.

Isiquëna, yë'ë ayere quëacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁹ Cui'ne ma'tëmopi paï ti ña ma'ñere iñoñe pa'ija'coa,

Cui'ne yejare iñosi'i, tsiepi, toapi, cui'ne toa picopi,

²⁰ Ësë miama'quë de'oja'quë api,

Cui'ne ñañeje tsieje pa'i de'oja'quë api,
Iye cato mai Ëjaërepa ja daima'në pa'i ja'ñe a'ë.
I dai mu'serepa cato ëja mu'serepa cui'ne de'o
mu'serepa pasipi.

21 Ja mu'seña si'aohua'i yë'ëre secohua'i
tija'cohua'i a'ë, huaso cuañosicohua'i
pa'iye.

Toyapi, Joel.

22 Israel pai asajë'ë, yë'ë caquëna. Mësarupi
tsoe asayë, Jesús Nazaret aquë pai paji'i. Pa'ina,
Maija'quëpi mësarü ña hue'ñana irepa pa'iye
iñopi. Iñoquë Jesuja'a Maija'quëpi pai yo'o tija
ma'ñere cui'ne jaiye de'oyere pare yo'o iñopi.

23 Jaje pa'ita'are Maija'quë tsoe jaje yo'osi'i
cuasa nëose'ëje pa'ye, mësaruna ite tseani quëni
huani jëohuë, co'acohua'i jëñaja'a. 24 Jaje huani
jësicohua'ita'are Maija'quëpi ju'iñe huese'ere
peo hue'ña nejoni huajëquëre huëopi, je i
pa'ima'quëni ju'iñepi meñe quëco paco'ni. 25 Pai
ëjaërepa David Jesús ayere caquë capi, ñeje:

Ëjaëpi yë'ë tija'ne pare pa'ina, ise'ere si'anë ñahuë.
Ipi yë'ë ëja te'tere pa'ito, yë'ëre si'aye co'aye
pa'inije ne ta'ña peoji.

26 Jaje pa'ina, ai sihuayë, yë'ë joyopi, sihuaquë yë'ë
yë'opopi jëjënë.

Më'ëpi ñacaina, quëcoquë pëa huajëja'quë a'ë.

27 Jare më'ëpi yë'ëre tasi daripëna jëoma'ë
pa'ijaquë a'ë.

Cui'ne yë'ë më'ë de'o jo'yaë capë ja'ju tiya
huesëyeje paja'coa, më'ëpi ësequëna.

28 Më'ëpi yë'ëre iñohuë, pa'i ma'are pare,
Cui'ne më'ë ja're cöni pa'i ai sihuaja'quë a'ë, yë'ë.

Jaje capi, David, Jesús ca ja'ñe.

²⁹ Israel pai asajë'ë, David mai ñecuë tsoe juquëna, tajë pa'ahuë'ë. Yureje ite tajë pa'isicoje hui'yoma'copi pa'ico. ³⁰ Israel pai ëjaërepa David cato Maija'quëre quëacaiquë paji'i. Jaje pa'ipi asapi, Maija'quë care paquëpi ca nëose'ere i tsëcapë aquëni Maija'quëpi Israel pai ëjaëre pare necai ja'ñere, i meñe najeini. ³¹ Jaje pa'ina, David ñaquë cayeje pa'yere capi, Cristo huëi ja'ñere. Io case'e cato caji: 'tasi daripëre ui huesëye paja'quë api,' cui'ne 'i capëje ja'ju tiya huesëye paja'coa,' capi. ³² Jaje pa'iye sëte Maija'quëpi Jesure jare David casiquëni huëopi, huajëquëre. Ja yo'ose'e yëquëpi ñasicohua'i a'ë. ³³ Jaje pa'ina, Maija'quëpi Jesure i ëja te'te ñu'ija'quëre nepi, jerepa pa'ire pare. Jaje neina, pëca ja'quëni de'o joyore pare isi cuañopi i ca nëosiquëre isi cuañoni ipi yure pai ñapere huahuecaji'i, huahuecaiyere jare yure mësaru ñajë cui'ne asahuë capi. ³⁴ Jaje pa'ina, Davidpi ma'tëmo mëiñe papi. Jaje pa'iye sëte capi:

Ëjaëpi yë'ë Ëjaëre capi:

'Ja'rujë'ë, yë'ë ëja te'tena,

³⁵ Yë'ëpi më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna jëjo qa sao macaja'a.'

³⁶ Jaje pa'ina, Jesús mësaru quëni huani jeocosiquëre Diusupi Ëjaëre pare Cristo huasoquëre nepi. Iyere cato Israel pai asaye pa'iji."

³⁷ Jaje Pedro caquëna, asani joyore papi ai co'a ju'ijë oijë Pedroro cui'ne i cajeohua'ire once pa'iohua'ireje sei'ë, ñeje cajë:

“¿Yëquë yure me neja'cohua'i a'ni, Maija'quë do'ijë?”

³⁸ Sejëna, Pedro capi:

“Mësarü tayo yo'ose'ere saï to cuañoñe cani cui'ne de'o joyore isija'quë cani mësarü ja'në cuasase'ere jëoni Maija'quëna pönëñe pa'iji. Jaje yo'oni paï ñape Jesuni cuasajë oco do cuañoñe pa'iji. ³⁹ Maija'quë i joyo isisi'i ca nëose'e mësarü. Mësarü mamajë cui'ne so'o pa'icohua'i cui'ne si'aohua'i Maija'quë yë soija'cohua'i tse a'ë.”

⁴⁰ Yequejë cui'ne capi, Pedro:

“Huasosicohua'i pa'ijë'ë, ai co'acohua'i jopo pa'icohua'ipi.” Jaje caquë yëhuopi.

⁴¹ I jaje caquë yëhuoye asasicohua'ise'e oco do cuañoñi tres mil Jesure sehuocohua'i paë'ë, ja maca. ⁴² Pa'ijë si'aohua'i Jesús jëjo daocohua'i ye'yayere de'oye sehuocajë nuñerepa paë'ë. Pa'ijë sa'ñe de'oye yo'ojë, Maija'quëre sejë cui'ne aore yëtoni aijë paë'ë, Jesús yo'ose'ere cuasajë.

Du'ru Macarepa Sehuosicohua'i Pa'ise'e.

⁴³ Jesús ye'yaquë pa'isicohua'ipi jaiye paï yo'o tï'a ma'ñere yo'ojëna, ñajë ai cuasareña, merepa jaje yo'oye'ni cajë. ⁴⁴ Itire paë cuasajë asasicohua'ipi te'e cuasajë tsiosicohua'ipi pa'ijë co'amañaje te'e pahuë. ⁴⁵ Si'aye iohua'i co'amaña isijë curi maña huerojë yecohua'i co'amaña caracohua'ina isihuë, iohua'ire caraye. ⁴⁶ Jaje yo'ojë pa'icohua'ipi si'a mu'seña Maija'quëre sejë paë'ë, Maija'quëre se huë'ena. Jaje yo'ojë cui'ne iohua'i huë'ñana Jesure cuasajë aore yëtoni aijë te'e hue'ña tsi'sini aore huahuejë aijë sihuajë paë'ë. ⁴⁷ Pa'ijë Maija'quë de'oquëre pa'ni cajë

paë'ë. Si'aohua'i yecohua'ije de'o paire pa'ë cajë ñahuë. Cajë ñajëna, Ējaëpi jero sa'na jai paire ite sehuocohua'ire nepi. Nequëna, jai pai sehuocohua'i huaso cuañnosicohua'i paë'ë, mu'se ñape.

3

Cu'ima'quëre Jujucaise'e

¹ Te'e mu'se na'iquëna, Pedropi cui'ne Juanpi conì Maija'quëre se hora a las tres pa'i maca Maija'quëre se huë'ena saë'ë. ² Satena, jarote cu'ima'quëpi De'oco hue'yosi eta sa'ro yë'quë macare da ñosiquëpi ñu'i Pedrore cui'ne Juanre caca huëojëna, curiquë seji'i. Jaë cato tsj'nëna cu'ima'quë paji'i, da cacacohua'ire curiquë sejaquë cajë dasiquëpi. Jaje pa'ipi si'a mu'seña paipi ite sañojëna, curi hueroquë ñu'iquë paji'i, eta sa'ro yë'quë macare ñu'i. ³ Jaje curi ñu'i sei ñu'iquëpi Pedrore cui'ne Juanre ñani curiquë seji'i, tsoe caca tëjiye ja'i macare pa'ijëna. ⁴ Seina, Pedropi ite ñani capi:

“Ñajë'ë, yëquëni.”

⁵ Caquëna, curiquëre isisi'quë cama'quë cuasaquë ise'ere ñaquëna, ⁶ Pedropi capi, ite:

“Yë'ë curiquë peoyë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë payere isisi'i. Jesús Nazaret aquë mamipi cayë huëni cu'ijë'ë.”

⁷ Caquë Pedropi ëja te'te jëtëna tseani naë huëo nëcoquëna, te'ere papi jë'a huëni nëcapi. Huëni nëcaquëna, i nëcañoa cui'ne i jëo peto ca jëaye carapi. ⁸ Caraëna, de'oye nëcaquë cuji'i. Ja maca yureta'a iohua'i ja're tsioni te'e Maija'quëre se

huë'ena cacani Maija'quëre de'okuëre pa'ni caquë sihuaquë sa'caquë yo'opi. ⁹ Cacani cu'i Maija'quë de'okuëre pa'ni caquë sihuaquë yo'okuëna, si'aohua'i ite ñahuë. ¹⁰ Ñajë quëquë huesëhuë, ite yo'ose'ere cuasajë. Noni Maija'quëre se huë'e eta sa'ropi De'oco hue'e hue'ñapi curi sei ñu'ina, ñacohua'i sëte quëquëhuë, i cu'iyë ñani.

Pedro Yëhuoye

¹¹ Iti co'yasiquëpi Pedrore cui'ne Juanre tseani ñuni saoma'ë yo'opi. Yo'okuëna, ña quëquëjë si'aohua'i Pórtico de Salomón ca hue'ñana huë'huëjë sa'ë'ë, iohua'i pa'i hue'ñana ñañu'u cajë.

¹² Jai pa'i tsi'sijëna, ñani Pedro capi:

“¿Me yo'ojë Israel pa'i ai cuasaye'ni? Iquëre yëquë tutupi panita'a Maija'quëre yëquë ai oi do'ipi ne co'yarena, cu'iyëjë ñajë mësarü yëquëse'ere ai ñañë. ¹³ Iquë ju'iquëre cato, mai aiohua'i, Abraham Diusupi Isaac cui'ne Jacobo Diusupi ne co'yapi. I necaiquë Jesuni jerepa pa'ire iñoquë. Mësarü pa'i ëjaëna tseani isirena, Pilato de'okuë api cuasani joyesi'i caquëna, mësarü ësehuë. Jajë pa'ina, mësarü ësesiquë pa'iyere iñoquë yo'opi. ¹⁴ Iquë de'oye nuiñe yo'okuëni joyeye ësejë paire huaiquëni joyejë'ë, cahüë, mësarü.

¹⁵ Jajë yo'oni pa'iyë isi Ejaëni mësarü huani jeohuë. Jajë yo'osicohua'ita'are Maija'quëpi huajëquëre huëopi, ite. Ja yo'ose'e yëquëpi ñasicohua'i a'ë.

¹⁶ Iquë mësarü noni ñaquëre, Jesure necaiquëre pare asa do'ipi tutu isipi. Isina, ñañë, mësarü. Jesure necaiquëre pare asa do'ipi iquëre ju'iñe ti peoquëre pare ne co'yapi, mësarupi ñañë, si'aohua'i ite yo'ose'e.

17 Asayë, yureta'a mësaru Jesure huai maca yo'ose'e. Mësaru cui'ne mësaru ëjaohua'i cato jare cajë yo'oyë, cuasama'pë coa noni huesë huani jëohuë. 18 Jaje yo'ojëna, Maija'quë cato ite quëacohua'i ja're Cristo ju'iñe pa'iji tsoe hueña case'ere yo'o ti'api. 19 Jaje pa'ina, mësarupi Maija'quëna daijë'ë. Dani ja'në yo'ose'e jëojë'ë, mësaru co'aye yo'ose'ere tëno jëocaija'quëre. Jaje yo'ojëna, ñani Maija'quëpi de'oye pa'iye isi'ñe pa'i api. 20 Tsoe hueña mësarute isisi'i, Cristore cuasa nëosiquëni Jesuni jëjo daoquë mësaruna. 21 Jaje pa'iquëta'are yure cato ite quëacacohua'i tsoe hueña pa'isicohua'i ja'në ca'ñeje pa'ye si'a co'amaña ne de'hua macaja'a Cristo ma'tëmöre pa'ija'quë api. 22 Jaje pa'ina, mai aiohua'ire Moisés quëapi, ñeje: 'Ëjaë Diosupi yë'ëje pa'ire ite quëacaija'quëre neja'quë api, mësaru aquëni. Si'aye i caye de'oye sehuocaijë'ë. 23 Si'aohua'i i caye sehuocaima'cohua'i cato, pai pa'i daripëpi tirona nejosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.'

24 Si'aohua'i Maija'quëre quëacacohua'i Samuel pa'inëpi de ñata dao mu'seña cato iye mu'seña pa'i ja'ñere cahuë. 25 Jaje pa'ina, mësaru a'ë, ite quëacacohua'i mamajë Maija'quë isisi'i ca nëose'ere pacohua'i, Abrahamre ca nëose'e pacohua'i. I case'e cato caji: 'Më'ë tsëcapë acohua'ija'a iye yeja pa'icohua'i si'aohua'i de'oye pa'iye isi cuañoja'cohua'i a'ë.' 26 Jaje pa'ina, mësarupi co'aye pa'iyere jëoni pönëjëna, de'oye pa'iye isisi'i caquë Maija'quëpi i mamaquëre ju'isiquëni huëoni mësaruna du'ru jëjo daopi."

4

Pedrore Cui'ne Juanre Coye

¹ Pedro cui'ne Juan ja yë'ta'a paire cajëna, Israel pai ëjaohua'ipi cui'ne Maija'quëre se huë'e ñacai soldado pai ëjaëpi cui'ne saduceo pai conï da titahuë. ² Titani jaohua'ipi pëijë asahuë, ju'isicohua'i huëiye pa'iji, Jesús huëise'epi iñopi cajëna, Pedropi cui'ne Juan conï. ³ Asani tseahuë. Tseani na'i huesëye sëte paire co hue'ñana cohuë, se ñatasi mu'se ñañu'u cajë. ⁴ Jaje yo'ojëta'are iti quëaye asasicohua'i jai pai sehuohuë. Ja maca sehuosicohua'ire ëmëohua'ise'ere cuëcueto cinco mil pai paë'ë.

⁵ Ñatasi mu'se Jerusalënna tsi'sihuë, Israel pai ëjaohua'i, aiohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i conï. ⁶ Jarote Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa Anásje paji'i. Pa'ina, cui'ne yecohua'ije paë'ë, Caifás, Juan, Alejandro conï. Pa'ijëna, cui'ne si'aohua'i Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa sëcapë tsi'sisicohua'ipi paë'ë. ⁷ Pa'ijë cuañehuë, Pedrore cui'ne Juanre dajë'ë. Carena, darena, iohua'i jopona nëconi ñeje cajë se'ë:

“¿Ique tutupi panita'a iquei mamipi mësarü cajë iye ñeje yo'oye'ni?”

⁸ Sejëna, Pedro de'o joyopi i ja're pa'iye sëte iohua'ire sehuoquë capi:

“Mai ëjaohua'i cui'ne mai aiohua'i asajë'ë. ⁹ Ju'iquëre jujuse'ere me neni ne co'yare'ni cajë seni asañu'u cajë se'ne sëte quëasi'i. ¹⁰ De'oji. Jaje pa'ito, si'aohua'i mësarü asa hue'ñana quëañu'u, si'aohua'i Israel pai asajajë cajë. Iquë iye maca si'aohua'i mai ñajëna, pa'iquë cato Jesucristo

Nazaret aquë mami do'ire co'yapi, mësaru quëni huani jeorena, Maija'quëpi huajëquëre huëosiquë do'ire. ¹¹ Iquë Jesús mësaru huë'e necohua'ipi do'i peoquëre ñasi quëna pë api. Jaje pa'isiquëta'a yure cato iti quëco pa quëna përepa de'opi. ¹² Jaje pa'ina, Peoji, yequë paire huasoquë. Maija'quë maire huasoja'quëre yequëre necaiye papi.”

¹³ Ca'raye peoyerepa Pedropi cui'ne Juanpi conì cajëna, ñajë ëjaohua'ipi cuasahuë, icohua'i ai ye'yema'cohua'i a'ë cui'ne pai pa'iyeye ye'yema'cohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi cui'ne Jesús ye'yaquë pa'isicohua'i a'ë. Jaje cuasajë ñajë quëquë asahuë, ìohua'i cayere. ¹⁴ Jerepa, cui'ne ìohua'i ja're conì iti co'yasiquëje pa'ina, ñajë ti sañope cayeje pahüë. ¹⁵ Pajë ja maca tsi'si sitopi Pedrore cui'ne Juanre etajë'ë carena, etahuë. Etarena, ìohua'ise'e sa'ñe coca cahuë. ¹⁶ Ñeje cahuë:

“Si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asayë, iye pai yo'o tì'a ma'ñere yo'ose'e. Jaje asajëna, maipi jaje yo'oye pahüë ca tì'añe peoji. ¿Jaje pa'ito yure me neja'cohua'i a'ni, icohua'ire? ¹⁷ Jaje pa'ito iyere yo'oñu'u. Iye yo'osi coca jerepa jai saiye paja'core huajo yëni quëcoñu'u ìohua'ini iye macapi jerepa paire quëaye paja'cohua'ire, Jesús ayere.”

¹⁸ Cani yureta'a ìohua'ire soini cuañehuë, Jesús aye paire cama'pë pa'ijë'ë, cui'ne ì ayeje paire ye'yama'pë pa'ijë'ë cajë. ¹⁹ Cuañejëna, Pedropi cui'ne Juanpi sañope sehuojë cahuë:

“Mësarupi cuasani ñajë'ë, ¿iquepi de'oquë'ni, mësaru cayere sehuoye, panita'a Maija'quë

cayere? ²⁰ Yëquë ñase'ere cui'ne asase'ere quëaye pa'iji.”

²¹ Pai cato ne co'yasiquëni ñani Maija'quë ai de'oji cajë sihuahuë. Jaje sihuajëna, ëjaohua'ipi Pedrore cui'ne Juanre si'señu'u cuasajëta'a paini ca'rajë si'sema'pë coa huajo yëni eto saohuë. ²² Pai ne t̄i'a ma'ñere papi co'yasiquë cato cuarenta ometëca jerepa paquë paji'i.

Ca'rama'cohua'i Cui'ne Necaija'quë Api Asacohua'i Pa'iyere Señe.

²³ Eto saorena, Pedro cui'ne Juan sehuosicohua'i quë'rona sani Israel ëjaohua'i cui'ne aiohua'i case'ere si'aye quëahuë. ²⁴ Quëajëna, asani si'aohua'i te'e cajë Maija'quëre sei'ë, ñeje:

“Ëjaë ma'tëmo cui'ne yeja, jai tsiaya, si'aye iote pa'iye de'huasiquë, ²⁵ më'ëpi de'o joyoja'a cahuë, më'ë jo'yaë David yë'opoja'a ñeje:

¿Me yo'ojë pai josa yo'ojë caye'ni?

¿Me yo'ojë pai ti cuasama'pë coa huëojë jaje neñu'u ca nëoñe'ni?

²⁶ Pai ëjaohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi con, Maija'quëre cui'ne maire huasoquëre sañope yo'oñu'u cajë te'e cuasajë yo'oyë.

²⁷ Iye daripëna Herodes cui'ne Pilato cui'ne yequë pai cui'ne Israel pai tsi'sini Jesure sañope yo'ohuë, më'ë sahuani isisiquëre. ²⁸ Jaje yo'ojë yo'o t̄i'acaë'ë, më'ë jaje yo'osi'i cuasa nëoquë pa'ise'ere. ²⁹ Yure Ëjaë, yëquë më'ë jo'yare johua'i huajo yëyere ñani isijë'ë, më'ë coca, ca'rama'pë quëa ja'ñere. ³⁰ Jesús më'ë mamaquë cocare quëajëna, më'ë tutupi ju'icohua'ire jujuye, yequë

mu'seña pa'i ja'ñe iñoñe cui'ne pai yo'o ti'a ma'ñere yo'ojë'ë, Jesús do'ipi.”

³¹ Jaje seni tėjisi maca iohua'i se sitopi ñu'cueo. Ñu'cuecona, si'aohua'i de'o joyo timësicohua'i paë'ë. Pa'ijë Maija'quë coca quëahuë tiñarepa, ca'rama'pë.

Si'a Co'amaña Si'aohua'i Te'ona Pase'e

³² Jai pai sehuosicohua'i pa'icohua'ipi te'e cuasajë cui'ne nëina, paë'ë. Pa'ijë co'amañaje si'aohua'i te'ena pahuë. Te'ijë yë'ëse'e te'i pasi'i caquë yo'oquëje peopi. ³³ Peojëna, Jesús jëjo saocohua'ipi si'a tuturepa quëahuë, Jesús ju'isiquëpi huëise'ere. Quëajëna, Maija'quëpi ñacaina, si'aohua'i de'oye paë'ë. ³⁴ Pa'ijëna, te'ijë iohua'i aquë co'amaña caraquëna, ai yo'oquë peopi si'aohua'i pahuë. Ja payere cajë yejaña panita'a huë'ña pacohua'ipi isijë curi neni, ³⁵ Jesús jëjo saocohua'ina dani curi isihuë. Jaohua'ipi si'aohua'ire iti pai ñapere caraye ja'ye huahuejajë cajë isihuë. ³⁶ Jaje yo'opi, levita José hue'equëni, Chipre saodohuë aquëni Jesús jëjo saocohua'ipi Bernabére hue'yosiquëpi. Bernabé cani cayë “Yëhuo huasoquë mamaquë”. ³⁷ Jaëpi i yejare isiquë curi neni Jesús jëjo daocohua'ina curi dani isipi, iohua'ipi ñajë huahuejajë caquë.

5

Ananías Cui'ne Safira Co'aye Yo'ose'e

¹ Jaje pa'iquëta'are yequëpi Ananías hue'equëpi i paco Safira ja're yejare isihuë. Isini curi neni, ² si'aye isiye pañu'u te'e cuasahuë. Cuasani iohua'i pa ja'ñe de'huahuë. De'huaní yequere Jesús

jëjo saocohua'ina isipi, iohua'ipi ñajë huahuejajë caquë. ³ Isiquëna, Pedropi capi:

“¿Ananías ique do'ire huati ëjaë më'ë joyona cacaë'ni yeja do'i saisi curire më'ëpi yequere de'huani yequere isiquë si'aye isiyë caquë de'o joyore cosojaquë caquë? ⁴ ¿Yejajë më'ë yeja pa'ima'ona, jaje yo'ou? ¿Curijë më'ë curiquë pa'ima'ëna, jaje yo'ou? ¿Merepa më'ë jaje yo'osi'i cuasaë'ni? Painsi më'ë cosoma'ë paë'ë. Maija'quëni më'ë cosohuë.”

⁵ Caquëna, Ananías asani juni taji'i. Si'aohua'i i juni taise'e asasicohua'i quëquë huesëhuë. ⁶ Ja maca yureta'a posëohua'ipi dani i capë cañapi tunani sani tahuë.

⁷ Tres horas tëto sai maca Ananías nëjo cacao, io ëjère yo'ose'e asama'copi. ⁸ Cacacona, Pedropi iote seji'i:

“¿Mësaruru case'e ja'ye yeja do'i isire?”

Caquëna, cao:

“Jaje pa'ijë'ë, jare ja ja'ye isihuë.”

⁹ Cacona, Pedropi capi:

“¿Me neni mësaruru te'e jaje yo'oñu'u cuasani ëjaërepa joyore neñañu'u cajë yo'oye'ni? Jecohua'i daiyë, më'ë ëjère tasicohua'i cui'ne yure më'ëni saja'cohua'i a'ë.”

¹⁰ Ca macarepa Safira huajërepa juni tajo'ë, Pedro quëo yë'quë macana. Juni taisicopi uiona, posëohua'ipi cacani ti'ani sani tahuë, io ëjère tasico yë'quë macana. ¹¹ Ja maca si'aohua'i sehuosicohua'i cui'ne si'aohua'i iti yo'ose'e, asasicohua'i quëquë huesëhuë.

Ñoñe Cui'ne Pai Yo'o Ti'a Ma'ñere Yo'ose'e

12 Pai pa'i hue'ñana Jesús jëjo saocohua'ipi jaiye de'oye yo'ohuë, pai yo'o ti'a ma'ñere cui'ne iñoñere. Yo'ojëna, si'aohua'i Salomón nequë pa'isi tu'rihuë pa'icona, tsi'sijë yo'ohuë. 13 Te'ije yecohua'i aquë tsiosi'i caquë yo'oye papi, iohua'ire. Jaje pa'iquëta'are pai cato de'ocohua'i a'ë, cuasajë. 14 Yo'ojëna, ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i Ejaëre sehuoni jai pai paë'ë. 15 Cui'ne ju'icohua'irejë cai saina cui'ne ju'icohua'ire sayena oeni ma'añana eto oehuë, Pedropi da saina, i pai to'oupi jaohua'i acohua'ina ju'aquëna, co'yajajë cuasajë. 16 Cui'ne Jerusalén yërëhue pai dari pa'icohua'ipi jai pai Jerusalenna daë'ë, ju'icohua'ire cui'ne huati quë'iohua'ire dajë. Dajëna, si'aohua'i juju cuañohuë.

Pedrore Cui'ne Juanre Huani Jeofnu'u Cajë Yo'oye

17 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ja're saduceo pai pa'icohua'ipi si'aohua'i conì iohua'i yo'oyere ñajë oicohua'i paë'ë, cui'ne yo'o ti'añe peo do'ire. 18 Ñani pëijë Jesús jëjo saocohua'ire tseani co'aye yo'ocohua'ire co hue'ñana cohuë. 19 Cosicohua'ini Maija'quë huiñaëpi ñami paire co huë'e eta sa'ro hui'yoni etopi, ñeje caquë:

20 “Sani paire quëajë'ë, mësarü iye huajëye pa'iyere Maija'quëre se huë'epi nëcajë.”

21 Caëna, asasicohua'ipi ñatani i case'eje pa'ye Maija'quë huë'ena nea hue'ñarepa cacani paire ye'ya huëohuë. Jaje ye'yajëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë cui'ne i ja're conì pa'isicohua'ipi ëjaohua'ire pase'e coca cayena soihuë, si'aohua'ire Israel pai aiohua'ire coca cañu'u cajë. Ja maca tsi'sini Jesús jëjo saocohua'ire co hue'ña

ñu'icohua'ire quërējajja'cohua'ire jėjo saohuë.
 22 Jėjo saojëna, soldadopì co huë'ena sani coa ña
 jujahuë, tsoe peojëna. Jaje ña jujani co'ini ñeje cajë
 quëahuë:

23 “Paire co tu'rihuë cato de'oyerepa siosico
 paji'i. Pa'ina, cui'ne soldado pajje eta sa'noare
 nëcajë de'oyerepa ñahuë. Jaje pa'ioni hui'yojë
 ñajëna, ti paj peoco paji'i, sa'nahuë.”

24 Cajëna, jare asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
 ëjaërepa, Maija'quëre se huë'e ñacai soldado paj
 ëjaë cui'ne aiohua'i conì cahuë: “¿Jerore pana
 ja yo'ose'e nëajai ja'ñe a'ni?” 25 Jaje yo'ojë ca
 macarepa te'i titani capi:

“Mësarù cosicohua'ipi Maija'quëre se huë'ere
 nëcajë paini ye'yayë.”

26 Caquëna, asani soldado paj ëjaëpi i soldado
 paj ja're saji'i, tseasi'i caquë. Tseasicohua'ita'a
 co'aye yo'oye pahuë, pajpi pëti huëoni quëna
 pëapi jëama'cohua'ini cuasajë ca'rajë. 27 Titani
 iohua'ire tseani sahuë, ca tëji ëjaohua'i quë'rona.
 Sarena, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi
 capi, iohua'ire:

28 “Tsoe mësarute cahuë yëquë, jaë Jesús aye
 ti paire ye'yama'pë pa'ijë'ë cajë. ¿Casicohua'ini
 mësarù cato me yo'ore'ni? Mësarù cato si'a
 Jerusalén jaë aye ye'yayepi timë huesoyë. Cui'ne
 jase'e yo'oye panì yëquëreje jaëre huani jëosi do'i
 quë'iohua'ire cañu'u cajë yo'oyë.”

29 Caquëna, Pedropì cui'ne i cajeohua'i Jesús jėjo
 saocohua'ipi sehuojë cahuë, ñeje:

“Yëquë cato Maija'quë cayere sehuocaiye pa'iji,
 panì paj cayere. 30 Mësarù cruzuna deoni huani

jeosiquère mai aïohua'i Diusupi huajëquère huëopi, Jesure. ³¹ Maija'quëpi huëoni ì ëja te'tena ñopi, ìte. Paire de'oye saquère neni cui'ne huasoquère nepi, ìte, Israel paipi Maija'quëna col'ini ìohua'i col'aye yo'ose'e saicaja'quë caquë. ³² Iye yo'ose'e yëquë ñasicohua'ipi quëaye cui'ne Maija'quë ìte sehuocohua'ire ìsi joyo de'o joyoye ñasiquëpi quëaji.”

³³ Jaje cayere asani Israel pai ëjaohua'ipi pëtiteni huani jeoñu'u cajë yo'ohuë. ³⁴ Jaje yo'ojë ca ëjaohua'i jopore te'i fariseo Gamaliel hue'equë paji'i, si'a pai de'oye cajëna pa'iquërepa, cui'ne cuañese'e ye'yaquërepa. Jaëpi huëni nëcani cuañepi: “Jesús jëjo saocohua'ire hue'sena eto saojë'ë, ëa maca cacaja'cohua'ire,” capi. ³⁵ Caëna, etosi jeteyo'je ije pa'i ëjaohua'ire capi:

“Israel pai mësarü jaohua'ire yo'o ja'ñe de'hua ñani yo'ojë'ë. ³⁶ Cuasajë'ë, cui'ne Teudas yo'ose'ere. Ai tsoe maca, jaë je'quë ëjaëre pa'ë caquë yo'opi. Yo'oquëna, cuatrocientos pairepa ìte pe'tehuë. Pe'tejëna, ìti saquëni huani jeorena, ìte pe'tecohua'i peo hue'ña tiya huesëhuë. Ja maca carajaji'i, ja yo'ose'e si'aye. ³⁷ Ja jeteyo'je paire cuëcue mu'seña pa'i maca Judas Galilea aquëpi cui'ne ëjaë'ë caquë yo'opi. Yo'oquëna, ìte pai pe'te huëohuë. Pe'te huëorena, ìni huani jeorena, ìte pe'tecohua'i peo hue'ña tiya huesëhuë. ³⁸ Jaje pa'ina, mësarute yëhuoquë cayë. Jaohua'ire yo'oye jeoni ñuni saojë'ë, ìohua'ise'e pa'ijajë. Jaje pa'ina, iyepi pai tse pani coa carajai ja'ñe a'ë. ³⁹ Jaje pa'iquëta'are iyepi Maija'quë tse pa'ito mësarü ne ti'añe paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ito ñare

pajë yo'ojë'ë. Yo'ojë Maija'quëni sañope yo'oyë, mësarupi.”

⁴⁰ Caëna, asani i case'e sehuocaë'ë. Ja maca yureta'a Jesús jëjo saocohua'ire soini si'seni, Jesús coca ti quëaye pajë'ë, cani yureta'a ñuni saohuë. ⁴¹ Ñuni saojëna, Jesús jëjo saocohua'ipi etajë Maija'quëpi jaje yëna Jesús mami do'ire ai yo'oyë cuasajë sihuahuë, pai ëjaohua'i quë'ropi etajë. ⁴² Etasicohua'ipi si'a mu'seña Jesús de'o cocare quëajë ye'yahuë, Maija'quëre se huë'ena cui'ne huë'ñana.

6

Siete Paire Ao Huahuecohua'ire Nese'e

¹ Ja mu'seña sehuocohua'ipi jai pai sehuojë jojo saiye sëte, griego pai coca cacohua'ipi sañope ca huëohuë, hebreo pai coca cacohua'ini griego pai hua'jeohua'ini si'a mu'seña huahueyere de'oye huahuecaima'pë pa'iyë cajë. ² Jaje cajëna, asani doce pa'iohua'i Jesús soisicohua'ipi si'aohua'ire sehuosicohua'ire tsi'soni cahuë:

“Co'aji, yëquëpi huahueye ñañere cajë, Maija'quë coca quëayere jëoto. ³ Jaje pai do'ire sehuosicohua'i mësarupi mësaru acohua'ini siete pa'iohua'ire co'ejë'ë, mësaru ai de'o paire ñacohua'ini, tã'ñe asacohua'ini cui'ne de'o joyo timësicohua'ini. Ti'arena, jaohua'ina iye co'amaña yo'o ja'ñe isiñu'u, yëquë. ⁴ Isini yëquë cato Maija'quëre sejë cui'ne i coca quëajë pañu'u.”

⁵ Carena, si'aohua'i jaje yo'oñu'u cuasani sahuajë ti'ahuë, Estebanre, Maija'quëre asaquëre pare, de'o joyore timësiquëre, Felipere, Prócorore, Nicanorre, Timónre, Parmenasre, Nicolásre,

Nicolás cato ja'nē Israel p̄ai yo'oye sehuo aquē paji'i, Antioquía aquē. ⁶Ti'ani Jesús jējo saocohua'i quē'rona sahuē, iohua'ire. Sarena, jaohua'ipi iohua'i siopēana patojē Maija'quēre sēcaca'ē.

⁷Maija'quē coca jero sa'na jai sacco'ē. Jai saiona, sehuojē jai p̄ai paē'ē, sehuocohua'ijē Jerusalén pa'icohua'ipi. Jaje jai p̄ai sehuojēna, cui'ne Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'ijē sehuohuē, te'ohua'ise'e.

Estebanre Tseñe

⁸Maija'quē isi tutu de'oyere pare paquē'ni Esteban p̄ai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñopi, p̄ai daripē pa'icohua'ire. ⁹Jaje yo'oquēna, ñani Jo'yaohua'i pa'isicohua'ipi eta huajēsicohua'i hue'yo huē'e pa'icohua'ipi cui'ne Cirene acohua'ipi, Alejandria acohua'ipi, cui'ne Cilicia acohua'ipi, cui'ne Asia yeja acohua'ipi Estebanre sañope ca huēohuē. ¹⁰Ca huēosicohua'ita'a ca ti'añe p̄ahuē, de'o joyo isiyepi ta'ñerepa caquēna, si'aye. ¹¹Ja maca yureta'a Moisésre cui'ne Maija'quēre sañope caquēna, asahuē, caja'cohua'ire curipi saihuē. ¹²Sairena, jaohua'ipi si'a iti daripē p̄aire ne huēohuē, jai co'a coca. Jaje ne huēorena, aiohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i Estebanre huajo huēohuē. Huajo huēoni tseani ca tēji ējaohua'i quē'rona sahuē. ¹³Jaje yo'ojē cui'ne coa cosoja'cohua'ireje nesicohua'ipi ñeje cahuē:

“Maija'quēre sē huē'ere iquē ai sañope caquē api cui'ne cuañese'ejē sañope caquē api. ¹⁴Cui'ne Jesús Nazaret aquēpi Maija'quēre sē huē'e nejoja'quē api. Nejoquē cui'ne Moisés maire jeocaise'ere tiñe p̄onaja'quē api, caquē api, iquē.”

15 Si'aohua'i iti maca ñu'icohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi cõni Esteban tsiare ñahuë, huiñaë tsiaje pa'iore pare hue'equëna.

7

Esteban Paire Sehuoye

1 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi Estebanre seji'i.

“¿Më'ëre jaje yo'oquëre pani jaohua'i caye caquë?”

2 Seina, Esteban sehuoquë capi:

“A'yëohua'i, cui'ne ja'quëohua'i, asajë'ë, yë'ë caquëna. Maija'quë de'oquëpi mai ai Abrahamna ñai iño*pi*, Mesopotamiare pa'ina, Harán yejana ja saima'në. ³ Iñoquë capi: ‘Më'ë yeja cui'ne më'ë cajeohua'ire jëocon*i* saijë'ë, yë'ë iñoja'a yejana.’ ⁴ Caëna, Abraham Caldea yejapi etani Harán yejana sani paji'i. Pa'ina, pëca ja'quë j*u*ni huesëpi. Juquëna, jeteyo'je Maija'quëpi Abrahamre iye yejana dapi, yure mësar*u* pa'i hue'ñana. ⁵ Jaje pa'iquëta'are iti yejana co'amaña necani isiye papi. Quëo tsa'cuja'toje isiye papi. Jaje pa'iquëta'are isija'quë a'ë ca nëopi, i j*u*'isi jeteyo'je i tsëcapë tseco pa'ija'core. Ja mu'seña cato Abraham mamajëre peoquë pa'inije jaje capi. ⁶ Yequeje cui'ne Maija'quëpi capi, ite: ‘Më'ë tsëcapë acohua'ipi yequë pa*i* yejare huero pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, jo'yaohua'ire pajë co'aye yo'oja'cohua'i a'ë, cuatrocientos ometëcarepa.’ ⁷ Yequeje capi, Maija'quë: ‘Yë'ëpi mësarute jo'yaohua'ire neni pasicohua'ire saija'quë a'ë. Ja jeteyo'je mësar*u* eta huajëni

yë'ère iye macapi necaijë pa'ija'cohua'i a'ë.
 8 Ca nëose'ere yo'ojajë caquë Abrahamre
 Diusupi cuañepi, cuiiri ca'nire tējajë'ë, caquë.
 Jaje pa'ina, Abraham i mamaquë Isaacre ocho
 mu'seña coasiquë pa'ina, cuiiri ca'nihuë maca
 tēapi. Jaje cui'ne yo'opi, Isaacje i mamaquë
 Jacobre. Iquë Jacobpi si'aohua'ire i mamajëre jaje
 yo'opi, Israel pai doce tsëcapëa pëca ja'quëohua'i
 pa'ija'cohua'ireje.

9 Mai aipë Jacobo mamajëpi yo'jei Josëre pëca
 ja'quëpi ai oina cui'ne oni cuañoñe peojë isi
 jeohuë, Egíptona sajjajë cajë. Jaje pa'iquëta'are
 Diusupi José ja're coní paji'i. 10 Pa'i si'aye i ai
 yo'oye huasopi. Coçai cui'ne ta'ñe yo'oye isipi.
 Isiquë cui'ne Egípto ëjaëre papi de'oye ite ñacai
 ja'ñeje necaji'i. Necaina, Josëre Egípto pai ëjaëre
 hue'yopi. Cui'ne i Faraónrepa pa'i huë'e ñacaiquëre
 pare hue'yopi.

11 Ja maca si'a Egípto yeja Canaán yeja ao
 ëa ju'iñe paji'i, ai yo'o mu'seña. Pa'ina, mai
 aipëje aiñe ti peocohua'i paë'ë. 12 Pa'ijëna, Ja-
 cobpi Egíptore ao pa'iji, asani i mamajëre mai
 aipëre jëjo saopi. Iye saise'e cato du'ru macarepa
 saise'e a'ë. 13 Tijupë cayaye acore satena, Josépi i
 maja'yë jupëre yë'ë mësarü yo'jei'ë caquë quëapi.
 Jaje quëaquëna, asani Faraónpi ja tsëcapë aquë
 api caquë Josëre ñapi. 14 Ja jeteyo'je Josépi
 pëca ja'quë Jacobre cui'ne i tsëcapë setenta y
 cinco pai pa'icohua'ire Egíptona daijë'ë, caquë
 cuañepi. 15 Jaje cuañeina, Jacob Egíptona sani paji'i.
 Pa'iquëpi juji'i. Jaje cui'ne i mamajëje jujuhuë, mai
 aipëje. 16 Ja maca tarase'e Siquemna sani cojena

oa huesohuë. Abraham curipi Hamor mamajëre hueroquë pa'isi yejana oareña.

17 Maija'quë Abrahamre ca nëose'e tijañe ja'i maca pa'ina, Israel pa'i jai pa'i jojo sateña, Egípto yeja. Jaje yo'oni jai pa'i pateña. 18 Jaje pa'i maca Josére ñama'quëpi yequepi Egípto pa'i ëjaë cuañe huëouña. 19 Cuañe huëoni iye ëjaëpi mai pa'ire care payeje pa'ye caquë, co'aye yo'oquë tsire ja'a coasicohua'ire jeocojë'ë ju'ija'cohua'ire caquë cuañepi, pëca ja'quëohua'ire. 20 Ja mu'seña Moisés coa. Coaëna, Maija'quë sihuaquë ñapi, ite. Jaëni pëca ja'quëohua'ipi toaso ñañëohua'ire huë'ena ñajë pahuë. 21 Pa jujani jeocoye pa'ijëna, Faraón mamacopi ite ini mamaquëre pare ai de'huayeje pa'ye ai de'hua. 22 Jaje pa'ina, Moisés cato Egípto pa'i ta'ñe yo'oyere ye'yesiquë paji'i. Jaje pa'ipi tutu caquëpi cui'ne yo'oyeje i case'eje yo'oquë paji'i.

23 Cuarenta ometëcaña papi i pa'ire Israel pa'ire ñasi'i cuasapi. 24 Cuasaquëpi ñaquëna, Egípto pa'ipi Israel pa'ire co'aye yo'oquëna, ñani Moisés cocasi'i caquë yo'oquë Egípto pa'ire huani jeopi. 25 Moisés cato jaje yo'oquëna, ñani i cajeohua'ipi Diosu iohua'ire huasoja'quëre jëjo daoquë api cuasajajë caquë yo'opi. Yo'oquëta'are i cajeohua'ipi jaje cuasaye pahuë. 26 Yo'osiquëpi ñatasi mu'se Israel pa'ipi cayaohua'i sa'ñe uihuajëna, Moiséspi tija'pi. Tija'ni uihuama'pë pa'ijajë caquë capi: '¿Me neñu'ju te'e tsëcapëta'a sa'ñe uihuaye'ni?' 27 Caquëna, iti se ai huaiquëpi Moisésre jëtëpi jëjo saoquë capi: '¿Nepi më'ëre pa'i ëjaëre cui'ne yëquë yo'oye ñaquë ne de'huaja'quëre nere'ni?' 28 ¿Ñamina'a Egípto pa'ire huani jeose'eje pa'ye

yë'ère huani jëosi'i caquë?' ²⁹ Caquëna, iyere asani Moisés Madián yejana cati saji'i. Sani jarote ti yejare huero pa'i caya mamajëre papi.

³⁰ Cuarenta ometëca tëto saisi maca, zarza ñëpi toa corohuërepa tsë'isicoja'a huiñaëpi ñai nëcapi, Sinaí cutihuëna cuene yejana. ³¹ Cani ñañeje pa'ye Moisés ñaquë iquere pa'ni cuasaquë ñapi. Jaje cuasaquë de'oyerepa ñasi'i caquë tsiojai asapi, Ëjaë yë'ore ñeje caquëna: ³² 'Yë'ë cato më'ë aipë Diusu a'ë. Abraham, Isaac, cui'ne Jacob Diusu a'ë, Yë'ë.' Jare asani Moisés iti ca hue'ña ñama'ë, ca'raqüë coa tsasi huëouna. ³³ Ja maca Ëjaëpi caëña: 'Dutajë'ë, quëo ju'iyë. Më'ë nëca hue'ña cato de'o hue'ñare pa'ë. ³⁴ Egípto yejare pa'ijë yë'ë pai ai yo'oye tiñarepa ñaquë pa'iyë. Aiohua'ipi ai yo'ojë oijëna, asani huasosi'i caquë cajehuë. Jaje pa'iyë sëte daijë'ë, yë'ëpi më'ère Egíptona jëjo saosi'i.'

³⁵ Israel pai coejë '¿nepi më'ère pai ëjaëre cui'ne yëquë yo'oye ñaquë ne de'huaquëre nere'ni casiquëni?' Maija'quëpi pai ëjaëre cui'ne paire huasoquëre neni jëjo saopi, iohua'i quë'rona. A'ri soquë yë ñasiquë huiñaëpi cöcaina, yo'o ti'ajaquë caquë. ³⁶ Iquë Moisés mai aipëre Egíptopi etopi, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquëna, cuarenta ometëcahuëña. ³⁷ Jare iquë Moiséspi capi, Maija'quëpi mësarü aquëni yë'ëje pa'ire neja'quë api, ite quëacaiquë pa'ija'quëre. ³⁸ Cui'ne jare iquë Moiséspi Israel pai ja're tsi'sini coca ca'aji'i, jeto cuene yejana. Jare ipi huiñaëre coca ca'aji'i, Sinaí cutihuëna. Jare ipi mai aipë ja're pa'aji'i. Cui'ne jare ipi pa'i cocarepa asapi, maire quëa ja'ñeje.

³⁹ Jaje pa'iquëta'are mai aipë cato sehuocaiye

coehuë. Coejë Egíptona col'iñu'u cahuë. ⁴⁰ Jajë cajë Aaronre cahuë, yëquëre saja'a diusuohua'ini necaijë'ë. Huesëyë. Me sa'repa yëquëre Egíptopi etosiquë Moisés neni jo'cuarepa nëiji, cahuë.

⁴¹ Jajë cani duruhuequëje pa'ire diusu api cajë de'huahuë. De'huani ite isiñu'u cajë nëicohua'ire huani isijë cui'ne jai pai tsi'sini iohua'i de'huasi diasure sihuajë yo'ohuë, Maija'quë api cajë.

⁴² Jajë yo'ojëna, Maija'quëpi jaohua'ire ña jujani jeocopi ma'ñocohua'i ma'tëmo pa'icohua'ini secohua'i pa'ijajë caquë. Jajë pa'ina, Maija'quëre quëacaicohua'i toyapëna toyase'le pa'iji, ñeje:

Israel pai, ¿mësarü jeto cuene yeja cuarenta ometëca pa'i maca,

Yë'ëre sihuajë de'oye señu'u cajë nëtërojaicohua'ire huani isijë, cui'ne co'amaña coa isijë yo'ore?

⁴³ Pahuë, mësarü jajë yo'oye. Coa ai jerepa Moloc diusu huë'ere hue'ejë sajë,

Cui'ne Refán diusu ma'ñoconi hue'ejë sajë

Cui'ne mësarü señu'u cajë de'huasi diusuohua'ini hue'ejë sajë yo'ohuë.

Ja do'ire mësarute yë'ëpi Babiloniana jëjo saoja'quë a'ë.

⁴⁴ Ja maca cato mai aiohua'i ca'nipi nesi huë'ere pahuë, Maija'quë ja're. Jajë yo'oñu'u, cajë nejaquë nese'ere iño huë'ere. Ja huë'e cato Moisésre Maija'quë caquë iñoni ñeje pa'iore nejë'ë caquë cuañese'ejë pa'iore nesico paji'i. ⁴⁵ Ja huë'e mai aiohua'i tsoe pasiconi Josué ja're daicohua'ipi te'e iohua'i daiyeje dahuë, yecohua'i yeja jio maca Maija'quëpi iohua'i ñajëna, yequë paire nejo maca. Jajë pahuë, ja huë'e David pa'i macaja'a.

⁴⁶ Pajë pa'icohua'ini Davidpi Maija'quëre de'oye ña cuañoquëpi Jacob Diusu huë'e necasi'i cuasapi.

⁴⁷ Cuasaquëta'a papi. Necaiye paquëna, mamaquë Salomónpi necaji'i. ⁴⁸ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë irepa cato pai nesi huë'ere pa'ima'quë api. Jaje pa'ina, Maija'quëre quëacaiquëpi capi, ñeje:

⁴⁹ Ma'tëmo cato yë'ë pa'i hue'ña'ë. Yë'ë ñu'i cuañe hue'ña'ë.

Yeja cato yë'ë quëo meñe tsa'cupa hue'ña'ë.

¿Jaje pa'ito me yë'ë huë'e necaija'cohua'i a'ni? caji, Ëjaë.

¿Jero a'ni, yë'ë pëa huajëja'to?

⁵⁰ Si'aye yë'ë ne saose'epi pa'ito.

⁵¹ Jaje pa'iquëta'are mësarü cato nuiñerepa asajëta'a nuñere pare yo'oyere coecohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi cajonoaje asama'cohua'ipi cui'ne joñoaje ti Maija'quëre cuasama'cohua'i a'ë, mësarü. De'hue Maija'quë joyore sañope yo'ocohua'i a'ë. Aiohua'i pa'ise'eje pa'iohua'i a'ë. ⁵² Jaje pa'ina, ¿jequë a'ni, Maija'quëre quëacaiquë mësarü aiohua'i co'aye yo'oye pasiquë? Ti peoji, te'ije. Jaje pa'ina, co'aye yo'ojë huani jeohuë, nuñerepa pa'i dai ja'ñere quëacohua'ire. Yure ipi nuñerepa pa'ipi daquëna, mësarupi tseani huani jeohuë. ⁵³ Mësarü huiñaohua'ipi cuañese'le isijëna, isicohua'i de'oye sehuocaima'pë pa'iyë.” Jare capi, Esteban.

Estebanre Huani Jeoñe

⁵⁴ Jaje caquëna, asani Estebanre ai pëijë cuji qui'cohuë. ⁵⁵ Jaje yo'otoje Esteban cato de'o joyo timësiquëpi ma'tëmöre ñaquë Maija'quë de'oyere pare ñapi. Ñaquë cui'ne Jesure ñapi, Maija'quë ëja të'hui quë'rore nëcaquëna. ⁵⁶ Ñani capi:

“Ina ma'tëmo hui'yosiconi ñañë, cui'ne Jesupi Maija'quë ëja të'huire nëcaquëna.”

⁵⁷ Caquëna, asani pëijë cajonoa pë'pëni cuijë ina da tome daë'ë. ⁵⁸ Da tome dani tseani pai daripëpi etoni quëna pëapi jea hueahuë, co'aye yo'oque api cajë. Huaicohua'ipi iohua'i caña du'teni te'e posë Saulo hue'equëna, isihuë, ñacaijë'ë cajë. ⁵⁹ Quëna pëapi jeajëna, Estebanpi Maija'quëre sei capi:

“Ëjaë Jesús, yë'ë joyo më'ëpi de'huacaijë'ë.”

⁶⁰ Cani ja maca do're ja'runi ai tutu capi:

“Ëjaë yë'ëre huaicohua'i yo'ose'e saïma'ë pa'ijë'ë.” Jare cani juji'i.

8

¹ Juni huesëquëna, iti maca Saulo nëcaquë ñaquëpi. De'oji, Estebanre huaise'e cuasaquë ñapi.

Sehuosicohua'ire Saulo Yo'oye

² De'o paire papi Estebanre ai oijë ta jeohuë. ³ Jare yo'ojëna, Saulo cato sehuosicohua'ire huë'ña ñape cacaquë ëmëohua'ire, nomiohua'ire, quëre etoque co hue'ñana cosi'i caquë yo'opi.

Samaria Paire De'o Coca Quëaye

⁴ Jaje yo'ojëna, Jerusalénpï etasicohua'ipi si'a hue'ña saijë huaso coca quëahuë. ⁵ Quëajëna, iohua'i aquë Felipepi Samaria daripëna sani Jesús coca quëapi. ⁶ Quëaquë pai yo'o tï'a ma'ñe yo'opi. Yo'oqueña, ñajë si'aohua'i tsi'sini ai asahuë, Felipe caye. ⁷ Jai pai huati quë'iohua'i pa'isicohua'ipi huatire eto sao cuañohuë. Huatiohua'ipi etajë cuijë etahuë. Cui'ne jai pai cu'ima'cohua'ije, cui'ne

do'pējē cu'icohua'ije co'yasicohua'i paë'ë. ⁸Ja yo'o do'ire ja daripē acohua'i ai sihuahuë.

⁹Ja sihua hue'ñare te'i ëmë Simón hue'equë ja'në dahuë pa'isiquë paji'i. Samaria paire care payeje caquë jerepa pa'i a'ë caquë yo'osiquë paji'i.

¹⁰Jaje pa'ini si'aohua'i a'ricohua'i maña cui'ne jaicohua'ina con i caye asacaijē cahuë:

“Iquë api, irepa Maija'quë tuture paquërepa cahuë.”

¹¹Jaje cajë ite de'oye i caye sehuocaë'ë. Tsoe hue'ña noni i dahuë ñañepi yo'oquë care payeje caquëre sēte jaje sehuocaë'ë. ¹²Jaje yo'ojē pa'icohua'ipi Felipe quëayere asani Maija'quë cuañe te'te ayere cui'ne Jesucristo ayere asani ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i sehuohuë. Sehuoni oco do cuañohuë. ¹³Do cuañojēna, i Simónque sehuoni oco do cuañoni ai de'oyere pare pai yo'o tija ma'ñere ñaquë ai de'oyere pa'ni cuasaquë Felipe ja're te'e cu'i huëopi.

¹⁴Samaria paipi Maija'quë coca sehuorena, Jesús doce soisicohua'ipi asani Jerusalén pa'icohua'ipi Pedroro cui'ne Juanre jējo saohuë, Samariana. ¹⁵Jējo saorena, sani Samaria sehuosicohua'ire Maija'quëre secacaë'ë, de'o joyore pajajē cajē. ¹⁶Jesús mai Ejaë mamipi do cuañosicohua'ita'a ja yē'ta'a de'o joyo peocohua'i paë'ë. ¹⁷Ja do'ire Pedro cui'ne Juanpi jēñapi jējo pajē Maija'quëre sejēna, de'o joyore isi cuañohuë.

¹⁸Jēñapi Jesús jējo saocohua'ipi jējo pajē sejēna, Maija'quë joyore isiña. Isina, ñani Simónpi curipi huerosi'i cuasaquë caëña.

19 “Isijë'ë, ja tuture pare yë'ëje isina, ja tutupi yë'ëpi jëñapi patoquë seina, de'o joyore isi cuañoja'cohua'ire.”

20 Caquëna, Pedropi ite capi:

“Më'ë curiquë ja're më'ë ne huesëye pa'iji. Maija'quë isiye curiquëpi hueroye peoji. 21 Maija'quë ña hue'ña më'ë nui joyo peoyë. Jaje pa'ina, ja tutupi isi cuañoñe peoji, më'ë. 22 Më'ë co'aye cuasayere jeocojë'ë. Jeoconi mai Ejaëre sejë'ë. Seina, de'hue oni yeje'ñe pa'i api, më'ë jaje cuasase'e. 23 Yecohua'ipi de'oye yo'ojëna, ñani sihuama'ë. Ñañepi më'ë timësiquëpi pa'ina, ñaquë cayë. Ja do'ire më'ë co'aye cuasayepi huesiquëre paji, më'ëre.”

24 Caquëna, Simónpi capi:

“Mësarupi yë'ë do'ire secacajë'ë, Ejaëre. Si'aye mësarucase'ëje pa'ye tëtö saiye paja'core yë'ëre.”

25 Iye a'ë, maire caquë Jesús yo'ose'e cajë quëajë cui'ne Maija'quë coca quëa tējini Jesús jëjo saocohua'ipi Samaria yeja a'ri daripëana, de'o coca quëahuë. Quëa tējini yureta'a Jerusalënna co'ihuë.

Felipe Cui'ne Etiopia Aquë Yo'ose'e

26 Ja jeteyo'je mai Ejaë huiñaëpi Felipere capi:

“Huëni Jerusalën ma'ana saijë'ë, Gazana sai ma'ana huë'ehuë tē'tena.”

Iye ma'a cato cuënesi yejaja'a sa sai ma'a paji'i.

27 Caëna, asani Felipe huëni ja ma'aja'a saji'i. Saiquëpi ma'ana Etiopia paire ti'api. Jaë cato ëjaërepa paji'i. Etiopia ëjao curi de'huacaiquë paji'i. Jaëpi Jerusalënna Maija'quëre ses'i caquë saisiquë paji'i. 28 Jaje saisiquëpi i yejana co'iquë caballopi quërëcore ñu'i sai Maija'quëre quëacaiquë

Isaías toyase'ere ñaquë saji'i. ²⁹ Saina, joyopi Felipere capi:

“Caballo quërëco quë'rona saijë'ë.”

³⁰ Caëna, Felipe tsiojai asaquëna, Isaías toyase'ere ñaquë caquë saji'i, Etiopía aquëpi. Ja maca ite seji'i:

“¿Asaquë më'ë, më'ë ñase'e?”

³¹ Seina, sehuopi:

“¿Me asa ti'añe'ni, iti quëaquëpi peoto?”

Cani Felipere yë'ë ja're mëni ñu'i saijë'ë caquë seji'i.

³² Toyasico i ñasico cato ico paco'ë, ñeje caco: Huai hue'ñana yëi ñamare sayeje pa'ye sahuë, ite. Sarena, tèacohua'i ña hue'ñana yëi ñama memëñe pañeje pa'ye memëñe papi.

³³ Teaye pa'i paji'i. Jaje pa'ita'are nuñerepa de'oye ite necaiye pahüë.

Iye yeja pa'iquëni i pa'iyë naë tēja jëoñere, ¿nepi cacaija'cohua'i a'ni, i tsëcapë?

³⁴ Etiopía aquëpi Felipere seji'i:

“Quëare pajë'ë, yë'ëre. ¿Neni caquë'ni, Maija'quëre quëacaiquë ija'a co'ye caquë panita'a yequëni caquë?”

³⁵ Caquëna, ja maca Felipe Etiopía pai ñasico acopi toyase'e cayepi huëoni Jesús aye de'o coca quëapi, ite. ³⁶ Quëaquëna, oco quë'roja'a sa sai Etiopía aquëpi capi:

“¿Ina oco iñore pa'iji, yë'ëre doye de'oma'quë?”

³⁷ Caquëna, Felipepi capi:

“Më'ëpi si'a joyorepa de'oye sehüoquë pa'ito doye de'oji.”

Caquëna, ipi capi:

“Jesucristo Maija'quë mamaquë api asayë, yë'ë.”

³⁸ Caëna, ja maca omejani si'a jupë cayaohua'i Felipe cui'ne Eunuco conì oco quë'rona sa cajeni Felipepi oco dopi. ³⁹ Do tëjini tumasi maca mai Èjaë joyopi Felipere sapi. Tìrona saëna, Etiopia aquë tìjupë ñama'ë paji'i. Jaje pa'iquëta'are si-huaquë saji'i. ⁴⁰ Felipe cato Azoto daripëre paji'i. Pa'i paì ñape dari Maija'quë coca quëaquë Cesarea daripëna tì'api.

9

Saulo Sehuoye

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Jaje yo'oye pa'ina, Saulopi Jesure sehuosicohua'ire huasi'i caquë yo'oquëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa quë'rona saji'i. ² Sani ìte seji'i: Toyacaijë'ë, Damasco paì tsi'si huë'ñana, si'aye yë'ëpi cacani co'equë Jesure sehuocohua'ire ëmëohua'ire cui'ne nomiohua'ireje tseani huëni Jerusalénna dani coja'quëre capi. Caquë seina, toyacaquëna, saji'i. ³ Sai je'nërepa Damasco quëno macare pa'ina, ma'tëmopi Saulona miañerepa ju'api, si'aëre cuasama'tore papi. ⁴ Ju'aquëna, yejana tani yë'ose'e caquëna, asapi:

“¿Saulo, Saulo, Me yo'oquë yë'ëre josa yo'oquë'ni?”

⁵ Caquëna, Saulopi seji'i:

“¿Èjaë, më'ë ìqueipi caquë'ni?”

Caquëna, yë'ose'e sehuopi:

“Jesu a'ë, yè'ë. Mèl'ë sañope yo'oquë a'ë. Tsoa tarapë jējēsë ñaca què'ioپی duruhuequëre jējo saojēna, huequëpi tarapēna co'ye titoquë pani a'si ju'iquë api, mè'ë cui'ne yo'oyè, huequë yo'oyeje pa'ye.”

⁶ Caquëna, Saulopi quëquëni tsasiquë capi:

“¿Yè'ë Èjaë, iquere yo'oja'quë a'ni, yè'ë?”

Caquëna, capi:

“Huëni ja daripēna cacajè'ë. Jaropi mè'ë yo'o ja'ñe quëaye pa'iji.”

⁷ Caquëna, Saulore cōcohua'ije asahuë. Asajēta'a iti caquëre ñama'pë ai quëquëni cama'pë pa'ë. ⁸ Pa'ijēna, Saulo yejapi huëni ñacoa sētaquēta'a ñama'ë paji'i. Jaje ñama'ë pa'ina, ite cōcohua'ipi jētēna tseajē Damascona sahuë. ⁹ Sarena, toaso mu'seña ñama'quëpi, aima'quëpi, cui'ne ucuma'quëpi coa paji'i.

¹⁰ Pa'ina, Damasco daripēre te'i Jesure sehuosiquë paji'i. I mami cato Ananías hue'equë paji'i. Pa'ina, jaēna canī ñañeje pa'yeja'a mai Èjaëpi ñaini capi:

“¡Ananías!”

Caquëna, capi:

“Èjaë, pa'iyë.”

¹¹ Sehuoquëna, mai Èjaëpi ite capi:

“Huëijë'ë. Huëni saijë'ë, Nui ma'a hue'yosi ma'ana. Sani 'iñore Saulo Tarso aquë pa'iquë' caquë sejë'ë. Judas hu'ena Maija'quëni sei pa'iji. ¹² Pa'iquëpi canī ñañeje pa'yeja'a ñapi. Te'i emë Ananías hue'equëpi dani jēñapi ite jējo paquë ñaja'quë caquë secacaina, Maija'quëre.”

¹³ Caquëna, asani Ananíaspi capi:

“Ējaë, iquëpi Jerusalén daripë pa'icohua'ire, mē'ère sehuocohua'ire ai sañope co'aye yo'oji jai pa'i cajëna, asahuë, yë'ë. ¹⁴ Jaje pa'ipi yure iñona daji'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëohua'i cuañesi tutupi si'aohua'ire mē'ère secohua'ire tseseni huëni sasi'i caquë.”

¹⁵ Caquëna, Ējaëpi capi:

“Jaje pa'ita'are sani ñajë'ë. Yë'ëpi ite soihuë, yë'ë cocare Israel paire quëacaiquë, cui'ne yequë paire quëacaiquë, cui'ne ëjaohua'ire quëacaiquë pa'ijaquë caquë. ¹⁶ Yë'ë coca quëa do'ire ipi ai yo'oye pa'i ja'ñere ite iñosi'i.”

¹⁷ Caëna, Ananíspi Saulo pa'i huë'ena sani cani i jëñapi Saulore patoquë capi:

“Saulo, yë'ë yo'jei, Ējaë Jesupi yë'ère ma'aja'a mē'ère daina, ñasiquëpi jëjo daopi. Mē'ëpi ñaquë pa'ijaquë caquë, cui'ne Maija'quë joyo quë'i pa'ijaquë caquë.”

¹⁸ Ca macarepa ñacoa pa'ise'epi so'coje pa'yepi tompipi. Tomeina, de'oye ñaquë de'oni huëni oco do cuañopi. ¹⁹ Do cuañosi jeteyo'je, ao ani, tutu tsi'soni, Damasco sehuosicohua'i ja're pëani tsoe maca mu'seña paji'i.

Damasco Paire Saulopi Yëhuoye

²⁰ Tutu tsi'sosiquëpi Israel pa'i tsi'si huë'ñana Jesucristo Maija'quë mamaquë api, quëa huëopi. ²¹ Quëaquëna, si'a asacohua'ipi ai cuasajë co'a ju'ijë cahuë:

“Iquëpi Jerusalén pa'icohua'ire huëni Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina sani isisi'i caquë daisiquë api.”

22 Jaje catojē Saulopi ai jerepa nuñerepa capi, Jesús cocare ca'raye peoyerepa. Ca'rama'ë quëaquë capi, Cristo api, mai huasoquërepa. Jaje quëaquëna, Israel paj Damasco acohua'ipi asajë ai cuasahuë, ¿merepa neni ja jerepa caquë'ni? cajë.

Saulo Yahuerepa Saiye

23 Ai tsoe mu'seña quëaquë pa'ina, ñani Israel pajipi Saulore huani jeoñu'u cuasahuë.

24 Cuasani yo'ojëna, Saulo de'hue asapi, johua'i yo'oye huañu'u cajë si'a mu'señapi, cui'ne ñamiñapi daripë eta sa'noa ñape utehuë, Saulote.

25 Utejë pa'ina, Jesure sehuosicohua'ipi ñami jai do'rohuëna Saulote ayani jai daripë tēhuopaja'a meñe casahuë. Casarena, de'hue catipi. Jaje jëapi, de'hue.

Saulo Jerusalén Pa'iyë

26 De'hue jëasiquëpi Jerusalénna Saulopi t'ani Jesure ye'yecohua'i ja're coni pasi'i caquë yo'oquëna, jahua'ipi sehuoma'quë api cuasajë ite ca'rahuë. 27 Ca'rajëna, Bernabépi Saulore Jesús jëjo saocohua'i quë'rona dani iñoquë quëapi, ite yo'ose'ere ñeje: Iquë Damasco ma'ana mai Ëjaëre pare ñasiquë api. Mai Ëjaëre papi ite coca caquëna asasiquë api, cui'ne Damasco daripëna ca'raye peoyerepa quëcoquë Jesús coca de'oye quëasiquë api, capi Bernabé. 28 Jaje quëaquëna, “de'oji,” careña. Saulo Jerusalénna pëapi. Pëani johua'i ja're cu'i yo'oquë Jesús cocare ca'raye peoyerepa quëapi. 29 Israel pajita'a griego cocapi cacohua'ire coca caquë cui'ne sañope cajëna, ije sañope caquë yo'opi. Quëaquëna, jahua'ipi ite huañu'u cajë yo'ohuë. 30 Yo'ojëna, sehuosicohua'ipi asani

Cesareana sahuë, ite. Jaropi yureta'a Tarso yejana jêjo saohuë, Saulore.

³¹ Ja maca si'aohua'i sehuosicohua'i Judea yeja pa'icohua'i, Galilea yeja pa'icohua'i cui'ne Samaria yeja pa'icohua'i sañope yo'oye jeorena, de'oye pa'i huëohuë. Pa'ijë joyo pa'iye ai tutu quë'iohua'i de'ohuë. De'ojë Maija'quë yëyere de'oye sehuocajë paë'ë. Pa'ijëna, de'o joyopi cōcaina, si'a mu'señaja'a sehuocohua'ijë pa'ijë jai saë'ë.

Eneas Ne Co'yaye

³² Pedropi sehuosicohua'ire do'i ñasi'i caquë saisiquëpi Lida pa'icohua'irejë sehuosicohua'ire ñasi'i caquë saji'i. ³³ Saisiquëpi ñaquëna, Jarote te'i ëmë Eneas i mami hue'equëpi, ocho ometëca uiquë paji'i, ti cu'ima'quëpi. ³⁴ Pa'ina, Pedro ñani ite capi: “Eneas, Jesucristopi mël'ëre ne co'yaji, huëni më caiñe de'huajë'ë.”

Ca macarepa huëji'i. ³⁵ Huëina, ñasicohua'ipi Lida acohua'ipi cui'ne Sarón acohua'ipi Ejaë Jesucristore sehuohuë.

Dorca Ju'isico Huëiye

³⁶ Ja mu'seña Jope daripëre te'o nomio sehuosico paco'ë. Io mami cato Tabita hue'ecopi, griego coca cato Dorcas caye pa'iji. Jao cato peocohua'ire de'oye cōcaico paco'ë. ³⁷ Jaje pa'ioipi ju'i huëoni juco'ë. Jucona, io ca'nihuë tsoani ëmëje'e tu'rihuëna oahuë. ³⁸ Qani Pedrore esa Jopena daijë'ë, tsoe nëiñe peoyerepa cajë huëoja'cohua'ire cayaohua'ire jêjo sahuë, sehuosicohua'ipi. Jope cato Lida quëno macare pa'iye sëte. Jaje yo'ohuë, Pedropi Lidare pa'iji asani.

39 Sani huëojëna, Pedropi iohua'i ja're coni saji'i. Sa t̄i'asi maca ju'isico ūi hue'ñana ëmëje'e tu'rihuëna ite sahuë. Sasi maca si'a hua'jeohua'i oijë io necaisi cañare ite iñohuë. 40 Ja maca Pedropi si'aohua'ire eto saoni do're ja'runi Maija'quëre seji'i. Sesi jeteyo'je ju'isicore ñaquë capi:

“Tabita huëijë'ë.”

Caquëna, sëtani ite ñani huëni ja'ruo. 41 Ja'ruona, Pedropi io jëtëna tseani huëo nēcopi. Huëo nēconi sehuosicohua'ire cui'ne hua'jeohua'ire soini huajëco pa'ico yure caquë iñopi. 42 Iye yo'ose'ere si'a Jope daripë pa'icohua'i asahuë. Asani jai pai Ëjaëre sehuohuë. 43 Iye yo'osiquëpi Pedro Jope daripëna pëapi. Pëani tsoe mu'seña maña Simón huë'ena, ca'ni de'huaquë huë'ena.

10

Pedro Cui'ne Cornelio

1 Cesarea daripëre te'i ëmë Cornelio hue'yosiquë paji'i, cien soldado pai ëjaë. Capitán paji'i. I Cien soldado tsëcapë aquë mamí cato Italiano hue'yosico paco'ë. 2 Jaë cato de'oquë paji'i, Maija'quëre ca'raquëpi. Jaje pa'ipi si'a i huë'e acohua'i ja're Maija'quëre sei pa'iquë paji'i. Jaje pa'ipi peocohua'ire de'oye isipi, cōcasi'i caquë judío paire, cui'ne si'a mu'seña Maija'quëre sei paji'i. 3 Pa'ipi te'e mu'se na'iquëna, tres pa'i maca cani ñañeje pa'ye ñaquëna, Maija'quë jëjo daoquë huiñaëpi i huë'ena cacapi. Cacaquëna, tiñarepa ite ñapi. Ñaquëna, capi:

“¡Cornelio!”

4 Caquëna, ini ñaquë quëquëni seji'i, ite:

“Ējaë, ¿Iquere yëquë'ni?”

Caquëna, huiñaëpi capi:

“Më'ë señe Maija'quë asaji, cui'ne më'ë peocohua'ire de'hue cocai yo'oyeje ñaji, Maija'quë capi, jaje pa'iyë sëte. ⁵ Yure ëmëohua'ire Jopena jëjo saojë'ë, Simón Pedro hue'yosiquëre quërëjajia'cohua'ire. Pedro cato yequë Simón huë'ere pëasiquëpi pa'iji. ⁶ Yequë Simón ca'ni de'huaquë huë'ere pa'iji. Ja huë'e cato jaira tëtëpare pa'iji.”

⁷⁻⁸ Maija'quë jëjo daosiquëpi saisi maca Cornelio*pi* ite necaicohua'ire cayaohua'ire cui'ne te'e soldadore soini i ñase'e si'aye quëani Jopena jëjo saopi. Soldado cato Maija'quëre cuasaquë paji'i. Jaje pa'ini Cornelioje de'oye cuasaquë paji'i. Jaje pa'ini Cornelioje de'oye cuasaquë jëjo saopi.

⁹ Jëjo saouna, se ñatasi mu'se ja yë'ta'a ma'are saijë je'në Jope quëno macare pa'ijëna, jopo mu'serepa pa'i maca Pedropi huë'e ëmëje'e totona mëji'i, Maija'quëre sesi'i caquë. ¹⁰ Ja yë'ta'a aore cua'cojëna, ao ëaye nëi macapi canì ñañoje pa'ye ñapi. ¹¹ Ñaquëna, ma'tëmopi hui'yoni jai ca ca'tipëje pa'iona, cajese'e sica que'quesicona, ¹² si'a nëicohua'ire, uijë cu'icohua'ire cui'ne ja'jëcuhua'ire ayasi tu'upi yejare pana cajeo. ¹³ Caje maca yë'ose'e ite jutapi ñeje:

“Pedro, huëni huani aijë'ë.”

¹⁴ Caquëna, Pedropi sañope capi:

“Pasi'i, Ējaë. Ai ma'ñe a'ë. Si'si a'ë. Si'siohua'ire yë'ë ti aima'quë a'ë.”

¹⁵ Caquëna, tijupë yë'ose'e ite jutaëña:

“Maija'quë si'si peoye nese'ere si'si a'ë caye peoji.”

¹⁶ Jaje toasoñe pa'ye Maija'quë ite ca tëjini co'amaña ayasi tu'ure ma'tëmona mëa huesopi.

¹⁷ Mëa huesouna, Pedro ¿merepa yo'o ja'ñere jaje pa'ye iño u'ni? caquë ai cuasaquë paji'i. Pa'ina, Cornelio jëjo saosicohua'ipi jato sa'ro quë'rona titahuë, ¿Simón huë'e jerore pa'ico'ni? cajë seni asajë daicohua'ipi. ¹⁸ Jaohua'i titani tutu cajë sei'ë: Iño Simón hue'equëpi cui'ne yequë mami Pedro hue'equë pa'ima'quë cajë sei'ë. ¹⁹ Jaje seni asajëna, Pedro cato ja yë'ta'a i ñase'ere cuasaquë paji'i. Pa'ina, de'o joyopi capi, ite:

“Ina, më'ëni toaso ëmëohua'i co'erojaiñë. ²⁰ Huëni iohua'i ja're saijë'ë, jëa coeye peoyerepa. Yë'ë jëjo daosicohua'i a'ë.”

²¹ Caëna, Pedro cajeni capi:

“Yë'ë a'ë, mësarü co'equë. ¿Iquena date'ni?”

²² Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Yëquë cato Cornelio jëjo daocohua'ipi daë'ë. Maija'quë huiñaëpi më'ëni soijatena. Cornelio huë'ena dani quëaquëna, ipi më'ë quëaye asajaquë caëna, asani Cornelio, soldado pai ëjaëpi jëjo daoquëna, daë'ë. Nuñe pa'iquëpi, Maija'quëre sequëpi, cui'ne si'a judío pai de'oye yo'oquë api cajë oiquëpi jëjo daocohua'i a'ë.”

²³ Cajëna, Pedropi capi: “Cacani pëajë'ë.” Caëna, cacani i ja're coni pëahuë, ja ñami. Ñatasi mu'se Pedropi iohua'i ja're coni saji'i. Saina, ite coñu'u cajë Jope acohua'ijë i ja're saë'ë, Maija'quëre sehusicohua'ipi.

24 Jaje saiscohua'ipi se ñatasi mu'se Cesareana ti'ahuë, Cornelio cui'ne i tsëcapë cui'ne i ai oi cajeohua'i coní tsi'sini ute huë'ñana. Jaohua'i cato Cornelio huëosicohua'ipi daisicohua'ipi paë'ë.

25 Pa'ijëna, Pedropi huë'ena ti'acquëna, Corneliopi pëpasi'i caquë etaquëpi Pedrote yë'ë ëjaërepa caquë do're ja'ruëña. 26 Ja'ruquëna, Pedropi ite naë huëo nëcoquë capi:

“Yë'ëje më'ëje pa'i a'ë.”

27 Jaje i ja're caquë sa cacaquë ñaquëna, jai pai tsi'sicohua'ipi paë'ë. 28 Pa'ijëna, ñani Pedropi capi:

“Mësarupi asacohua'i a'ë, Israel pai ti ti pai ja're tsiöye peoye. Panita'a yequë pai huë'ena cacaye peoye. Israel pai yo'oye jaje pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre Maija'quëpi ye'yapi paire co'acohua'i a'ë, si'siohua'i a'ë caye pajë'ë caquë.

29 Jaje pa'ina, jaohua'i sani yë'ëre sejëna, ai cuasaye peoyerepa esa daë'ë. De'oji. Yureta'a quëajë'ë. ¿Iquere cajë yë'ëre soire'ni?”

30 Caquëna, Corneliopi capi:

“Pa'iji, cuatro mu'seña, iye ja'i maca na'iquëna, tres pa'i maca yë'ë huë'ere pa'i ao aima'quëpi Maija'quëre sei pa'ise'e. Pa'iquëpi na'iquëna, Maija'quëre señere seina, Maija'quë jëjo daoquëpi ai mia ju'i carepa ju'iquëpi ñaini capi: 31 ‘Cornelio, më'ë Maija'quëre seña Maija'quë asaji, cui'ne më'ë peocohua'ire cöcaiyeje Maija'quë ñaquë sihuaji de'oyerepa yo'oji caquë ñaji. 32 Jaje pa'iye sëte yurepi ëmëohua'ire Jopena jëjo saojë'ë, Simón Pedro hue'equëre quërëjani ñona daja'cohua'ire. I cato yequë Simón huë'ere pa'iji, jaë yequë Simón cato ca'nipi de'huaquë api. I huë'e cato jaira

tè'tèpare pa'iji, capi, yè'ère. ³³ Caëna, asani esa mè'ère quèrējaija'cohua'ire jèjo saohuè. Jaje jèjo saouna, yure mè'èpi daquèna, de'oji. Maija'què coca asaṅu'u cajè yèquè tsi'sisicohua'ipi pa'iyè, mè'ère mai Èjaèrepa cajè'è caquè isiyere caquèna, asaṅu'u, yèquè.”

Pedro Quèaye

³⁴ Caquèna, Pedropi quèapi:

“Yureta'a asayè, Maija'quèpi paire cui'ne pa'iohua'ise'ere ñaquè pa'ie. ³⁵ Jaje pa'ina, Maija'què cato si'a paire ite de'oquère pa'ni cacohua'ire cui'ne nuñerepa yo'ocohua'ire de'oji caquè ñaji, coa si'a tsèca acohua'ire. ³⁶ Jaje pa'ina, si'aohua'i Èjaè Jesucristoja'a de'oye pa'ie tì'añere, Maija'què i coca Israel paina isipi. ³⁷ Mèsarupi si'aohua'i asayè, Juan oco doquè cui'ne quèaquè yo'osi jeteyo'je Jesupi Galileapi huèoni si'a hue'ña judío pai pa'i hue'ña yo'ose'e cu'ise'e. ³⁸ Jaje pa'ina, Maija'quèpi Jesús Nazaret aquère de'o joyo tuture isipi. Isina, huati tutupi yo'oquèna, ai yo'ojè pa'icohua'ire jujucai cui'ne paire de'oye yo'ocai cuji'i, Maija'quèpi i ja're pa'i do'ire. ³⁹ Jaje yo'oquèna, yèquè ñasicohua'i a'è, Jesús yo'oye. Jerusalénna cui'ne Judea yejana yo'oquèna, ñasicohua'i a'è. Ja jeteyo'je yureta'a ite soquè sarahuana que deoni huani jèohuè, judío paipi. ⁴⁰ Jaje huaisiquèta'a toaso mu'seña pa'i maca Maija'quèpi huajèquère huèopi. Huèoni yèquère iñopi. ⁴¹ Coa yèquèse'ere ñai iñopi. Si'a paire ñai iñoñe paipi. Yèquè i tsoe sahua nèosicohua'ise'ere ñai iñopi. Jaje pa'ina, yèquè i ja're conì ucujè cui'ne aijè yo'ohuè, i huèisi jeteyo'je. ⁴² Jare jaèni

Maija'quëpi ju'isicohua'ire cui'ne huajëcohua'ire ñani ca tējiquëre nepi cajë quëaja'cohua'ini yëquëre jëjo daopi. ⁴³ Jaje pa'ina, tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i Jesús ayere cajë cahuë, ite Jesure sehuocohua'ipi iohua'i co'aye yo'ose'ere saï de'huani oni yeje cuañoja'cohua'i a'ë."

Judío Pai Peocohua'ita'a Maija'quë Joyo Isi Cuañose'e

⁴⁴ Ja yë'ta'a Pedro caquëna, de'o joyopi i caye asacohua'ina tsio daji'i. ⁴⁵ Tsio daquëna, Israel pai sehuoye sehuocohua'ipi Pedro ja're daisicohua'ipi ai cuasajë ñahuë, Israel pai peocohua'ipi de'o joyore isi cuañojë, ⁴⁶ yequë pai cocapi cajë cui'ne Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë yo'ojëna. ⁴⁷ Jaje ai cuasajëna, Pedropi capi:

"Icohua'ire oco doye de'oji, mai isi cuañose'eje pa'ye de'o joyore isi cuañosicohua'ire."

⁴⁸ Cani iohua'ire Jesucristo mamipi do cuañoñe pa'iji cani docaji'i. Ja jeteyo'je iohua'ipi Pedrore cahuë, yëquë ja're tsoe mu'seña maña pëani pa'ijë'ë.

11

Pedro Sehuosicohua'ire Quëaye

¹ Israel pai tsëca peocohua'ipi Maija'quë coca de'oyerepa sehuose'ere Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne yëquë sehuocohua'ipi asahuë, Judea pa'icohua'ipi. ² Asani Pedropi Jerusalëna co'ina, Israel pai sehuoye sehuocohua'ipi i yo'ose'ere sañope cahuë.

³ Cajë ite seï'ë:

“¿Me yo'oquë Israel pa'i peocohua'i huë'ena canani ìohua'i ja're cõni aì yo'o u'ni?”

⁴ Cajëna, Pedropi si'aye ìte du'ru macarepa huëoni yo'ose'eje pa'ye jaohua'ire quëapi:

⁵ “Jope daripëre pa'i Maija'quëre sei canì ñañeje pa'ye ñahuë. Ñaquëna, ma'tëmopi jai ca'tipëje pa'iona, ayasi tu'ure cajese'e sìcapëa quë'quesiconà, yë'ë quë'rona casaëna, ñahuë.

⁶ Ayasi tu'ure ñaquëna, si'aohua'i nëicohua'i, añaje pa'ìohua'i coti saihuëpi cu'ìcohua'i, cui'ne ja'jëcohua'i pa'ë. ⁷ Pa'ijëna, yë'ëre yë'ose'e jutapi: ‘Pedro huëijë'ë. Huëni huani aijë'ë,’

capi. ⁸ Caquëna, cahuë: ‘Pasi'i, Èjaë. Ai ma'ñe a'ë. Si'si a'ë. Si'sìohua'ire yë'ë ti aima'quë a'ë,’ cahuë. ⁹ Caquëna, tijupë yë'ose'e yë'ëre juta copì: ‘Maija'quë tsoa tose'ere si'si a'ë cama'ë pa'ijë'ë,’ capi. ¹⁰ Jaje toasoñe Maija'quë cui'ne pa'ye capi.

Ca tëjina, ayasi tu'upi ma'tëmona mëni huesëo. ¹¹ Ja macarepa toaso ëmëohua'i Cesarea yejapi jëjo daosìcohua'ìpi yë'ëre co'ecohua'ìpi yë'ë pa'ì huë'ena tìtahuë. ¹² Tìtarena, Maija'quë joyopi yë'ëre cuañepì: ‘Ìohua'ì ja're cõni saijë'ë,’ caquë

‘ai cuasama'ë,’ capi. Caëna, asani saë'ë, icohua'ì seis sehuosìcohua'ì ja're cõni. Sani si'aohua'ì pa'ì huë'ena cacahuë. ¹³ Cacarena, Maija'quë jëjo daoquëre ì huë'ena ñase'ere cui'ne ñaquëna, ì case'ere quëapi. Jopena më'ë jo'yare jëjo saojë'ë,

Simón Pedro hue'equëre daja'cohua'ire. ¹⁴ Jaëpi dani huaso coca quëaquëna, asani më'ë cui'ne më tsëcapë huasosìcohua'ì pa'ìja'cohua'ì a'ë capi, quëapi. ¹⁵ Quëaquëna, asani yë'ëpi cocare quëa huëoquëna, de'o joyopi ìohua'ina daji'ì, maire

du'ru macarepa daise'eje pa'ye. ¹⁶ Ja maca mai Ējaērepa case'ere cuasahuē, 'Juan cato ocopi dopi. Jaje pa'iquēta'are mēsaru cato de'o joyore isi cuañoja'cohua'i a'ë.' ¹⁷ Jaje pa'ina, Maija'quēpi maire Ējaē Jesucristore sehuocohua'ire isise'eje pa'ye isiru, ¿me sañope Maija'quē yo'o ma'ñe a'ë caye'ni?" Capi, Pedro.

¹⁸ Caquēna, asani Jerusalén acohua'i sehuosicohua'ipi sañope caye jeoni Maija'quē ai de'oyerepa yo'oji, cajē cahuē:

“Jaje yo'oquē judío pai peocohua'ire isiji, ite sehuoni ti pani huesēye tì'añe.”

Antioquía Pai Sehuoye

¹⁹ Estebanre huani jeosi jeteyo'je Jesure sehuocohua'ire josa yo'o huēohuē. Josa yo'o huēorena, yecohua'ipi Feniciana, Chipre saodohuēna, cui'ne Antioquía daripēna cati saē'ë. Saisicohua'ipi jaron Israel paise'ere Maija'quē coca quēahuē. Yequē paireta'a quēaye pahuē. ²⁰ Pajēta'are Chipre cui'ne Cirene quē'ro acohua'i sehuosicohua'ipi Antioquía daripēna tì'ani griego paire mai Ējaē Jesús de'o cocare quēahuē, judío pai peocohua'ina. ²¹ Mai Ējaē johua'i ja're conì pa'ina, de'oye quēajēna, jai pai ja'nē itire pa'ë cuasase'le jeoni Ējaē Jesuna sehuohuē.

²² Jaje yo'ojēna, sehuosicohua'i Jerusalén pa'icohua'ipi asani Bernabére Antioquía daripēna jējo sahuē. ²³ Jējo saorena, Bernabēpi tì'ani Maija'quēre sehuosicohua'ire Maija'quē de'oye yo'ocaiyere ñapi. Ñani ai sihuapi. Sihuaquē Bernabé yēhuopi, de'oyerepa. Ti jeoma'pē tuijē

mai Ējaērepa case'eje, caquē yēhuopi. ²⁴ Bernabé cato ai de'oque paji'i. Maija'quēre ai cuasaquēpi cui'ne de'o joyo timēsiquēpi paji'i. Jaje pa'ipi yēhuoquēna, asani jai pai sehuohuē, mai Ējaē case'ere.

²⁵ Ja jeteyo'je Bernabépi Saulore co'esi'i caquē Tarso daripēna saji'i. ²⁶ Sani ti'ani ite Antioquía daripēna sapi. Sani jaronā te'le ometēcahuē pēahuē, sehuosicohua'i ja're conī. Pēani pa'ijē jai paire ye'yahuē. Jaronā Antioquía daripēna du'ru macarepa Cristiano hue'yohuē, sehuosicohua'ire.

²⁷ Ja mu'seña Antioquíana titahuē, Maija'quēre quēacaicohua'ipi Jerusalén daicohua'ipi. ²⁸ Titasicohua'i aquēpi Agabo hue'equēpi nēcaquē capi, de'o joyopi quēaquēna, yequē mu'seña pa'i ja'ñere. Yequē mu'seña si'a hue'ña aiñe peoquēna, pai ai ēa ju'ija'cohua'i a'ē. Jaje tēto saji'i, Claudio César pai ējaērepa pa'i maca. ²⁹ Jaje caēna, asani Antioquía sehuosicohua'ipi Judea sehuosicohua'ire co'ai ja'ñere isini jējo saonu'u cahuē, pai ñape cuasaye ja'ye. ³⁰ Cani isini yureta'a iti isise'ere jējo saohuē, Bernabé cui'ne Saulo ja're sehuosicohua'i aiohua'ina Judeana.

12

Santiagore Huaiye Cui'ne Pedrore Coye

¹ Ja mu'seña pai ējaē Herodespi sehuosicohua'i acohua'ire josa yo'oque, ² Santiagore hua'tipi huani jeojē'ē cuañeina, huani jeohuē, Juan maja'yēre. ³ Yo'orena, judío paipi ñani sihuajēna, Herodespi Pedroreje tseani copi, sihuaja'cohua'i a'ē caquē. Iye cato yo'opi, levadura ne ma'ñe

pan aijë tsi'si maca. ⁴ Jaje yo'oquë Pedrore tseani co hueñana copi, cuatro tsëca soldado pai ñajë nëca hueñana, te'e tsëcapëre cuatro pa'iohua'i pa'i hueñana. I cato Egíptopi Maija'quë Israel paire etoquë pa'ise'ere cuasajë, tsi'si tējisi maca tseasiquëre etoni paire iñosi'i cuasaquë yo'opi. ⁵ Jaje pa'ina, Pedro cato tseä cuañosiquëpi paji'i, etama'quë cajë ña hueñare. Jaje pa'itojë sehuosicohua'i cato Maija'quëni sejë paë'ë, si'a joyorepa cuasajë Pedroni cajë.

Pedro Cosiquëni Maija'quëpi Etoye

⁶ Herodes ñamina'a Pedrore etoni paire iñosi'i cuasaquëna, Pedro cato huëore caji'i, caya soldado paina quëna mepi se sëasiquëpi jopore pare ui. Caina, yequë soldado paipi paire co huë'e eta sa'rore etama'quë cajë ñajë nëcahuë. ⁷ Jaje pa'i macarepa mai Ëjaë huiñaë si'a co tu'rihuë mia merepa ñai nëcapi. Ja maca Pedrore pato sëtoni capi:

“Esa huëijë'ë.”

Caquëna, jëña huese'e pa'ise'e joye tompëpi. ⁸ Ja maca Ëjaë jëjo daoquëpi capi:

“Më'ë caña suñajë'ë, cui'ne zapatoje suñajë'ë.”

Caquëna, yo'oquëna, cui'ne yequeje capi:

“Më'ë dëi ju'i caje suñani yë'ë ja're daijë'ë.”

⁹ Caëna, mai Ëjaë jëjo daoquë jeteyo'je dani etapi, coa huesërepa. Mai Ëjaë jëjo daoquëpi yo'oji, cuasama'ë paji'i, coa çani ñañë cuasaquëpi. ¹⁰ Cuasaquëta'a du'ru nëcajë ñacohua'ire sa tëto sani cayaye acohua'ire sa tëto sani yureta'a ma'ana eta hueñarepa acore tï'arena, iose'e hui'yo eta sa'ro hui'yona, etani ma'aja'a te'e saë'ë. Jaje

conì saiquëpi mai Ējaë jëjo daoquëpi peo hue'ña saji'i, te'ire jëoni.

¹¹ Jëo saquëna, yureta'a Pedropi capi:

“Yureta'a asayë, Herodes ñamina'a yë'ëre yo'o ja'ñere cui'ne Israel paì yë'ëre yo'oye yëyere Ējaëpi asani ì huiñaëre huasoja'quëre jëjo daopi.”

¹² Jaje yo'ou cuasani Pedropi saji'i, Juan pëca ja'co María hu'ëna Juanpi yequë mamije Marcos hue'equë pëca ja'co quë'rona. Jarote jai paì tsi'sicohua'ipi paë'ë, Maija'quëni sejë. ¹³ Pa'ijëna, Pedropi ma'a eta sa'rona tì'ani të'capi, soiquë. Soiquëna, asani te'o nomi tsio Rode io mami hue'ecopi ¿nepi soiye'ni? cuasani sani ñasi'i caco eta sa'ro quë'rona daco'ë. ¹⁴ Dani Pedro yë'ore asani sihuaco eta sa'ro hui'yocaima'o co'ye huë'huë cacao, Pedropi eta sa'rore pa'iji quëasi'i caco. ¹⁵ Quëacona, iohua'ipi ìote cahuë:

“Cuepeco, caco.”

Cajëna, cao:

“Nuñerepa cayë.”

Cacona:

“Pedrore ñacaiquë ma'tëmo aquë pa'ini.”

¹⁶ Cajëna, ja yë'ta'a Pedropi të'caye jëoma'ë paji'i. Pa'ina, hui'yoni ìte ñani ai quëquëhuë.

¹⁷ Quëquëjëna, jëtëpi cama'pë caquë yo'oni jëorena, ìte co hue'ñapi etose'ere quëapi. Quëaquë capi:

“Santiagoore cui'ne yecohua'ire sehuosico-hua'ire quëacaijë'ë, yë'ëre etose'ere.”

Canì yequë hue'ñana saji'i.

¹⁸ Ñata tomesi maca Pedro peoquëna, soldado paì ai cuasajë huesëjë sa'ñe ai yo'ojë cahuë.

19 Yo'ojë cajëna, Herodespi cuañepi, Pedroro co'ejë'ë caquë. Cuañeina, co'e jujahuë. Co'e jujarena, de'oye ñajë'ë casicohua'ipi ñama'pë pa'isicohua'ire huani jeojë'ë, cuañepi. Cuañeina, huani jeohuë, soldado paire. Jajë yo'osi jeteyo'je Herodes Judea pa'iye jeoni Cesareana sani paji'i.

Herodes Ju'ise'e

20 Herodes Sidón paire cui'ne Tiro paire pëi paji'i. Pa'ina, iohua'ipi pai ëjaë Herodesre ca de'huañu'u, cajë te'e. Jajë yo'oñu'u cahuë. Casicohua'ipi i quëno macarepa coçai pa'iquë Blasto hue'equëna cajeohua'i de'ohuë. De'oni jaëja'a se'ë, Herodesre de'oye pëima'ëna, pa'iyere. Tiro cui'ne Sidón pai cato Herodes yejana ao huero-cohua'i paë'ë. Jajë pa'ina, jajë yo'ohuë. 21 Jajë yo'osicohua'ini yequë mu'se Herodespi capi, ja mu'se pai tsi'siye pa'iji, caëna, tsi'sirena, de'o cañarepa suñasiquëpi i ñu'i paire cuañe hue'ñana ja'runi cocare capi, paire. 22 Caquëna, asacohua'ipi tutu cuihuë. Ñeje cajë:

“Maija'quëpi caji, paipi caye paji.”

23 Cajëna, Ejaë huiñaëre jëjo daoquëpi ju'iñe nepi, ite, jare iti yo'ojë ca macapi. Neina, pecona ao juji'i. Maija'quëre jerepa pa'ipi cacaima' do'ire juji'i, ija'a co'ye Maija'quëje pa'i a'ë caquë sihuaquë asa do'ire.

24 Jajë yo'ojë pa'ijëna, Maija'quë coca cato jerepa jai saji'i. Jai saina, si'a hue'ña iti cocare quëahuë.

25 Bernabé cui'ne Saulo co'amaña ne tējini Jerusalénpa co'ijë Juanreje dahuë, yequë mami Marcos hue'equëreje.

13

Bernabé Cui'ne Saulo Yo'o Huëoye

¹ Antioquía yejare Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Maija'quë coca ye'yacohua'i paë'ë, sehuosicohua'i ja're coní. Icohua'ipi paë'ë, Bernabé, Simón yequë mami Negro hue'equë, yequë Lucio Cirene aquë paji'i, Manaén paji'i, (Herodes ja're ai de'osiquë Galilea yeja cuañequë pa'isiquë) cui'ne Saulo paji'i. ² Jaje pa'icohua'ipi te'e mu'se aima'cohua'ipi mai Èjaëre sejëna, de'o joyopi capi: “Jaohua'ire Bernabére cui'ne Saulore jëjo saojë'ë, yë'ë nejajë caquë soise'e neja'cohua'ire.”

³ Caëna, aima'pë Maija'quëre seni tējini jaohua'ire jëñapi jëjo pajë secacani jëjo saohuë, se ñajë saijë'ë cajë.

Chipre Paire Yëhuoye

⁴ Maija'quë joyopi jëjo saoquëna, saicohua'ipi Bernabé cui'ne Saulo saë'ë, Seleucia daripëna saicohua'ipi. Jaropi jai yohuëna aya mëni Chipre hue'e saodohuëna saë'ë. ⁵ Saicohua'ipi Salamina yo sa'rona tì'ani judío pai tsi'si huë'ñana Maija'quë coca quëa huëohuë. Juan iohua'ire cocasi'i caquë saisiquëje iohua'i ja're paji'i. ⁶ Si'a saodohuë quëarójajë Pafos daripëna sa tì'ahuë. Tì'ani jaron a ñahuë, Israel paipi dahuëpi Barjesús hue'equëre. Jaëpi Maija'quë cocare cayë caquë paire cosoquë yo'oquë paji'i. ⁷ Jaë dahuëpi Sergio Paulo ta'ñe asaquë ja're pai ëjaë ja're paji'i. Pa'ina, pai ëjaëpi Bernabére cui'ne Saulore quërëjajia'cohua'ire jëjo saopi, Maija'quë coca quëajëna, asayere yë. ⁸ Jaje yo'oquëta'are griego pai coca cato Elimas hue'equëpi dahuëpi pai

ëjaë sehuoyere ësequë Bernabére cui'ne Saulore sañope capi. ⁹ Caquëna, Saulopi Pablo hue'equëpi Maija'quë joyo timësiquëpi ite ai ñani, ¹⁰ capi:

“¡Cosou, co'aquërepa, huati mamaquë si'aye de'oyere sañope yo'oquë ai! ¿Je yëhua Èjaëre sañope yo'oye jeoja'quë a'ni, më'ë? ¹¹ Yure Maija'quëpi më'ëre si'sesipi. Si'sequëna, tsoe mu'seña ñama'ë pa'i cui'ne ësä miañeje ñama'ë pa'ija'quë a'ë, më'ë.”

Ca macarepa Elimas ñama'quë de'opi, ñamije pa'iose'ere ñaquë de'oni. Ja maca ite jëtëna tse'ejë cuaja'cohua'ini co'epi. ¹² Jare ñani ai de'oyere pa'ë, Èjaë aye ye'yaye cuasaquë pai ëjaë sehuopi.

Pablo Cui'ne Bernabé Antioquíare Pa'iye Pisidia Yejare

¹³ Pablo cui'ne ite cöcohua'i jai yohüëna aya mëni Pafos daripë jeoni Perge daripëna ti'ahuë, Perge daripë Panfilia yeja quë'ro acona. Jarona Juan jeoni Jerusalénna co'ipi. ¹⁴ Perge sa sani Pisidia yeja quë'ro daripëna Antioquíana ti'ahuë. Ti'ani huajë mu'se pa'ina, Israel pai tsi'si huë'ena cacani ja'ruhuë. ¹⁵ Ja'runi ñu'ijëna, tsi'si huë'e ëjaohua'ipi cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyasi pëpë ña tējini cahüë:

“A'yë dohuë, paire yëhuoye pa'ito quëajë'ë, yurepi.”

¹⁶ Carena, ja maca Pablo huëni nëcani jëtëpi cama'pë caquë ja'jëni capi:

“Èmëohua'i Israel pai cui'ne si'ahua'i yequë pai Maija'quëre ca'racohua'i asajë'ë. ¹⁷ Israel pai Diosupi mai aiohua'ire jo'ya nepi. Jo'ya neni jaohua'ija'a jai pai jojo saiye nepi, yequë pai yeja Egíptore pa'i maca cui'ne ja jeteyo'je

i tutupi yo'oquë etopi, ja yeja pa'isicohua'ire.
 18 Etouna, Israel paipi cuarenta ometëca pai
 peo hue'ña cuenesi yejaja'a cu'ijë yo'ojëna,
 Maija'quëpi iohua'ire de'oye ñacaji'i, yo'o
 jujama'ë. 19 Jaje yo'oquë siete tsëcapëarepa
 Canaán yeja pa'icohua'ire nejopi, jaohua'i yejare
 mai aipëna isisi'i caquë. 20 Si'aye iye yo'oye
 cato cuatrocientos cincuenta ometëca paji'i. Ja
 pa'isi jeteyo'je yureta'a Maija'quëpi Israel pai
 yo'oyere ñani ca tëji ëjaohua'ire isipi, Maija'quëre
 quëacaiquë Samuel pa'i macaja'a. 21 Jaje yo'oye
 pa'ina, yureta'a sei'ë, yëquëre cuãñe ëjaëre pare
 necaijë'ë cajë. Sejëna, Maija'quëpi Cis mamaquë
 Saúl ni pai ëjaëre necaji'i, cuarenta ometëca
 iohua'ire cuãñeja'quëre. Jaë cato Benjamín
 tsëcapë aquë paji'i. 22 Pa'ina, jeteyo'je Maija'quëpi
 Saúlre pai ëjaërepa pa'iye jioni Davidna isipi, pai
 ëjaërepa pa'iye. Davidni Maija'quë capi, ñeje:
 'Isaí mamaquë David cato yë'ë yëyere yo'osili
 cuasaji. Jaje pa'ipi, yë'ë ña hue'ñaje de'oye yo'oquë
 api.' 23 Jaje pa'ina, i ca nëose'ëje pa'ye Israel
 paire huasosi'i caquë jëjo daopi, Jesure. Jesús
 cato David tsëcapë aquë paji'i. 24 Ja yë'ta'a Jesús
 daima'në Juanpi si'a Israel paire Maija'quë coca
 quëapi. Quëaquë capi, ja'në cuasase'ere jëoni
 Maija'quëna ponëjë'ë. Ponëjëna, oco doye pa'iji.
 25 Casiquëpi je'në i pani tëjiye ti'aquëna, capi Juan:
 'Yë'ë mësarú cuasayeje pa'i peoyë. Yë'ë pa'isi
 jeteyo'je te'i jerepa pa'ipi daiji. Jaëre yë'ë i zapato
 dutacaiyeque peoquëpi, teaye pa'i a'ë.'

26 Jaje pa'iye sëte ëmëohua'i Maija'quë do'ijë
 Abraham tsëcapë acohua'i, cui'ne mësarú ti'ohua'i,

Maija'quëre ca'rajë ì yëyeje pa'icohua'i, iye huaso coca mësaruru asa ja'ñere jëjo daose'e a'ë. ²⁷ Jerusalén pa'icohua'i cui'ne ìohua'i ëjaohua'ije Jesure huesëjë coa pa'ije pa'ire ñahuë. Ñajë cui'ne huajë mu'seña ñape pa' tsi'si huë'epi Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'ere ñanije asa ti'añe pahüë. Pajë jare ìohua'ipi Maija'quëre quëacaicohua'i case'ere yo'o ti'acaë'ë, Jesure huani jëo maca. ²⁸ Jesús co'aye yo'ose'ere ti'lama'pëta'a Jesure huani jëoñere Pilatopi soldado paina cuañejaquë cajë sei'ë. ²⁹ Ja jeteyo'je yureta'a si'aye iye yo'o ja'ñere toyase'e cayere yo'o tëjini soquë sarahua dequëni casani yejana tahuë. ³⁰ Jaje yo'osiquëta'are Maija'quëpi ite huajëquëre huëopi. ³¹ Huëosiquëpi Jesús jai so mu'seña ñaiquë ñiñopi, ì ja're coni Galileapi Jerusalénna saina, saiscohua'ire. Yure jaohua'ipi ì coca quëacohua'i pa'iyë.

³² Jaje pa'iyë sëte yëquë mësarute de'o cocare quëayë, mai aiohua'ire ca nëose'ere yo'o ti'api, mai pa'i maca ì ca nëosi tsëcapë acohua'ina. ³³ Ja ì ca nëose'ere yo'o ti'aquë Jesure ju'isiquëni huajëquëre huëopi, Maija'quëpi. Salmos cayaye acore toyase'eje pa'ye yo'opi. Japi caji, ñeje: 'Më'ë yë'ë mamaquë a'ë. Yurepi yë'ë më'ë ja'quë a'ë.' ³⁴ Jaje pa'ina, Maija'quë yequë hue'ña toyase'ēja'a capi: 'Davidre isija'quë a'ë, ca nëose'ere. De'oyere pare nuñerepa ca nëose'ere isija'quë a'ë, më'ëre.' Jaje pa'ina, tsoe Maija'quëpi quëapi, ju'isiquëpi huëi ja'ñe cui'ne ì capë ja'juñe pa ja'ñe. ³⁵ Jaje pa'ina, yequë hue'ña toyase'e caji: 'Më'ë jo'yaë de'oquërepa capë ja'ju huesëye më'ëpi ëseja'quë

a'ë.' ³⁶ De'oji, yure jaje pa'iyē sēte casi'i. David cato Maija'quē ite cuañese'eje pa'ye i paire necani tējini juni huesēpi, i aiohua'i ju'ise'eje pa'ye. Jaje juni i capē ja'ju huesēpi. ³⁷ Jaje pa'iquēta'are jaë, Maija'quē huēosiquē Jesús capē cato ja'juñe papi. ³⁸⁻³⁹ Jaje pa'iyē sēte mēsarū Maija'quē do'ijēpi asaye pa'iji, Jesuja'a co'aye yo'ose'e oni yeje cuañoñe pa'iji, cajē. Jaje pa'ina, si'aye Moisés cuañese'e oni yejeye pase'ere Jesure ire pare asacohua'ire oni yejeye pa'iji, itire pa'ë. ⁴⁰ De'hua ñajë'ë, mēsaruna Maija'quēre quēacaicohua'i toyase'e tomequē iohua'i toyase'e cato caji:

⁴¹ Nuñere pare ñajēta'a co'aji cajē coecohua'i, ne huesējë'ë.

Mēsarū pa'i mu'seña yë'ēpi co'amañare nequēna, Yecohua'ipi mēsarute quēatojē care payē cajē sehuocaiye paja'cohua'i a'ë."

⁴² Judío pai tsi'si huē'epi Pablo cui'ne i cajeohua'i conī etajēna, tsi'nēna, judío pairepa peocohua'ipi cahuē: Yequē semana huajē mu'se pa'ina, cui'nare quēajë'ë, yēquere. ⁴³ Ca tējisi maca tsi'si huē'epi Pablo cui'ne Bernabé saijēna, jai pai judío paipi cui'ne judío pai peocohua'ipi judío ye'yayena huero ye'yesicohua'ipi iohua'i ja're saë'ë. Saijēna, iohua'ipi yēhuojē cahuē. Nuñerepa Maija'quē mēsarute oī soise'ere pa'ijë'ë, yo'o jujama'pë.

⁴⁴ Casicohua'ipi yequē semana huajē mu'se tī'aēna, ja daripē pa'icohua'ipi si'aohua'i tsi'siye ja'i maca jai pai tsi'sihuē, Maija'quē coca asañu'u cajē. ⁴⁵ Tsi'sijēna, ñani Israel paipi ësejē oijē Pablo ai co'aquē api sañope ca huēohuē. ⁴⁶ Cajēna,

Pablopi cui'ne Bernabépi quëcojë sañope cahuë, iohua'ire:

“Mësarü judío p̄aini du'ru macarepa Maija'quë coca quëaye pa'iji. Pa'isiconi mësarupi coejë cui'ne ti pani huesëyere paye cuasama'pëna, yure cato judío p̄ai peocohua'ina sani quëaye pa'iji. ⁴⁷ Jaje pa'ina, Èjaëpi yëquëre cuañequë capi: Si'a p̄aire miacaija'quëre jeoñë, mësarute. Yë'ë huaso cocare si'a hue'ña so'o pa'icohua'ire quëacaijë'ë.”

⁴⁸ Jaje caquëna, asani judío p̄ai peocohua'ipi sihuajë si'aohua'i Maija'quë coca ai de'oye a'ë, cajë ti pani huesëyere ti'aja'cohua'i a'ë, caquë ña nëosicohua'ipi sehuohuë. ⁴⁹ Sehuojëna, jaje Maija'quë coca quëahuë, ja yeja pa'icohua'ire. ⁵⁰ Jaje sehuojëta'are judío p̄aipi Pablöre cui'ne Bernabére eto saõnu'u cajë, de'o nomiohua'i ja're cui'ne de'o ëmëohua'ire cui'ne iti daripë ëjaohua'i ja're coca cahuë, sañope jaohua'ire yo'oõnu'u cajë cani sañope yo'ojë etohuë. ⁵¹ Etorena, saijë iohua'i nëcañoa ya'ore ti'to tohuë, jaohua'i yo'oyere sañope cayere iñojë. Jaje yo'oni Iconiana saë'ë. ⁵² Jaje pa'iquëta'are iti sehuosicohua'i cato sihuahuë, de'o joyopi iohua'i ja're pa'ina.

14

Pablo Cui'ne Bernabé Iconiore Pa'iyë

¹ Pablopi cui'ne Bernabépi Iconiore pa'ijë judío p̄ai tsi'si huë'ena cacani Maija'quë coca quëajëna, jai p̄ai judío p̄ai cui'ne judío p̄ai peocohua'i sehuohuë. ² Sehuojëna, judío p̄ai sehuoma'cohua'ipi sañope yo'ojajë cajë judío p̄ai

peocohua'ire cuañejëna, sehuosicohua'ire co'aye cuasa huëohuë. ³ Jaje co'aye cuasa huëo do'ire ai tsoe ja daripëna pëani Maija'quë coca de'oyerepa quëahuë. Quëajëna, Maija'quëpi pai yo'o tija ma'ñe yo'o tutu isiquëna, jaiye de'oyere yo'ohuë. Jaje yo'ojëna, Maija'quë oiye iohua'i quëaye do'i quë'yerepa pa'iye iñopi. ⁴ Jaje pa'iquëta'are iti daripë acohua'ipi caya tsëca huasicohua'i paë'ë. Pa'ijë yecohua'ipi judío pai cayere de'oye a'ë, cacaë'ë. Cajëna, yecohua'ipi Ejaë jëjo saocohua'i cayere de'oye a'ë, cacaë'ë. ⁵ Jaje cajë pa'ijëna, judío paipi cui'ne judío pai peocohua'ipi Pablora cui'ne Bernabëre co'aye yo'ojë quëna pëapi jëa jo'añu'u cajë iti daripë ëjaohua'i ja're coca cani te'e jaje yo'oye de'oji, cuasa nëohuë. ⁶ Cuasa nëose'ere asani Pablori cui'ne Bernabëpi catihuë, Listrana cui'ne Derbena Licaonia yejana cui'ne iti yeja yequë daripëa pa'iyena. ⁷ Catini jaroje quëahuë, de'o cocare.

Pablora Quëna Pëapi Jëa'ne

⁸ Listra daripëre te'i ëmë tsinëna cu'ima'quë ai de'osiquëpi paji'i, coa ñu'iquëpi. ⁹ Coa ñu'iquëpi Pablo quëayere asaquë Maija'quëpi yë'ëre ne co'yaye pa'iji cuasaquë ñuji'i. Ñu'ina, Pablori i jaje Maija'quëre cuasaye asani ¹⁰ ai tutu capi:

“Huëni nëcajë'ë.”

Caquëna, ca macarepa te'ere papi huëni nëcane cu'i huëopi. ¹¹ Jaje Pablo yo'ouna, ñani Licaonia cocapi tutu cuijë cahuë:

“Diusuohua'ipi paije pa'iohua'i de'oni mai quë'rona cajeni yo'oyë.”

12 Cajë Bernabéni diusu Zeus hue'yohuë. Hue'yojë Pablóni ití coca ca do'ire Hermes hue'yohuë. Lистра paí diusu mamire hue'yohuë. 13 Ja maca yureta'a paí daripë caca sa'ro yë'quë macare diusu Zeuste se huë'e paquëpi ití huë'e ñacai ëjaëpi duruhuequëre cui'ne de'o joro nese'ere dapi. Dani Jesús jëjo saocohua'ire de'ocohua'ire pa'ni caquë sesí'i, caquë yo'opi. Yo'oquëna, yecohua'ije í ja're señu'u, cajë yo'ohuë. Yo'ojë íohua'i ai yo'ojë pacohua'ini nëicohua'ire huani coa ísijë señu'u, cajë yo'ohuë. 14 Yo'oyere asani Bernabépi cui'ne Pablopí co'aji, ja yo'oye cajë. Ju'i cañana co'rëjë, cuijë sa tomejaë'ë, íohua'i jopona. 15 Ñeje cuihuë:

“¿Merepa mësarú jaje yo'oye'ni? Yëquë cato mësarujë pa'íohua'i a'ë. Yure mësarú coa yo'oye jeoni Maija'quë ití yeja, ma'tëmo, jai tsiaya cui'ne si'aye íote pa'íye de'huasiquëre paní sehuoni pa'íjajë cajë quëañu'u cajë daisicohua'i a'ë. 16 Jaje pa'iquëta'are yequë mu'seña cato íohua'ise'e íohua'i yëyeje yo'ojë pa'íjajë caquë ñapi, Maija'quë. 17 Jaje yo'ojë pa'ítoje Maija'quëpi de'oye yo'oyeja'a íñopi, yë'ë pa'íye caquë. Jaje pa'ina, ípi mësarute oco cui'ne de'oye quëquëna tëaye cui'ne aínë cui'ne síhuajë pa'íye ísijí.”

18 Jaje si'aye canije ai yo'ojë maña duruhuequëre huaiye pajë'ë, cajë ësehuë, diusuohua'ire ísijë señu'u cajë yo'ocohua'ire.

19 Jaje yo'ojë ca maca da títahuë, Israel paí, Antioquía yeja cui'ne Iconia yeja pa'icohua'i. Jaohua'ipi títani tíñe cuasayena paire ponahuë. Ponarena, Pablöre quëna pëapi jëa jo'ahuë.

Jēa jo'ani huani jēohuë, cuasajë pāi pa'i daripë hue'sena quërë etohuë. ²⁰ Quërë jēorena, sehuosicohua'ipi ī ui hue'ñana tsi'sini nëcajëna, huëji'i. Huëni pāi daripëna cacapi. Cacasiquëpi ñatasi mu'se Bernabé ja're cõni Derbe daripëna saë'ë.

²¹ Sani jāro Derbena de'o coca quëajëna, jai pāi sehuohuë. Sehuorena, ñani jāropi Listrana, Iconiana cui'ne Antioquía darina co'ihuë.

²² Co'ini, jāro sehuosicohua'i pa'icohua'ire yo'o jujama'pë ñese tuijë'ë, cahuë. Cajë cui'ne Maija'quëre cuasare pajë pa'ijë'ë, cahuë. Jajë cajë cui'ne yequejë cahuë, Maija'quë cuañe te'tena cacañu'u cani jaiye ai yo'oye pa'iji. ²³ Jajë cajë cui'ne yequejë sehuosicohua'i tsëcapëa ñape iohua'i ëjaohua'i pa'ija'cohua'ire nehuë. Neni āo aima'cohua'ipi Maija'quëre sejë yo'o tējini icohua'ire de'oye ñacajjë'ë, cajë Maija'quëre sēcacaë'ë, iohua'i sehuosiquëna.

Antioquíana Pablopí Cui'ne Bernabépi Co'iyë

²⁴ Pisidia yeja sa tēto sani Panfilia yejana ti'ahuë. ²⁵ Ti'ani Perge yeja pa'icohua'ire de'o coca quëahuë. Quëa tējini Antalia daripëna saë'ë.

²⁶ Sani jārona yureta'a yohuëna aya mēni Antioquíana, Maija'quë oiye ayepi necajjë'ë cajë cuañe sitona, iohua'i de'oye iti case'ejë ne tēji sitona co'ihuë. ²⁷ Co'ini Antioquíana titani si'a sehuosicohua'ire si'soni Maija'quë iohua'i ja're cõni yo'oquëna, Ējaëpi judío pāi peocohua'ipi sehuojajë caquë jato sa'roje pa'iore hui'yocaquëna, de'oye sehuose'ere quëahuë. ²⁸ Quëasicohua'ipi sehuosicohua'i ja're cõni iti macana pëani tsoe paë'ë, jārote.

15

Jerusalénna Tsi'siye

¹ Ja mu'seña Judeapi Antioquíana cayao maña saisicohua'ipi Maija'quë do'ijëre ye'yajë cahuë huaso cuañe peoji, Moisés cuañese'ere yo'oma'pë pani, ca'ni tēama'pë pani, cahuë. ² Jaje cajëna, Pablopi cui'ne Bernabépi con iohua'i ja're ai sa'ñe yo'ojë cahuë. Jaje yo'ojë cajëna, Pablöre, Bernabére cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ire Jerusalénna sani Jesús jëjo saocohua'i ja're cui'ne ja daripë sehuosicohua'i ëjaohua'i ja're ca'ni tēaye ayere coca caja'cohua'ire jëjo saonu'u, cani jëjo saohuë.

³ Antioquía daripë sehuosicohua'i pa'icohua'ipi jëjo saojëna, saicohua'ipi Fenicia yejaja'a cui'ne Samaria yejaja'a sa saijë quëahuë, judío pai peocohua'ipi ja'në itire pa'ë cuasajë pa'ise'ere jeoconi Maija'quëre sehuose'ere quëajëna, asani si'aohua'i sehuocohua'i sihuahuë.

⁴ Jerusalénna Pablo cui'ne Bernabé tì'arena, sehuosicohua'ipi cui'ne Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi con de'oye pëpahuë. Pëparena, pa'ijë si'aye Maija'quë iohua'i ja're yo'ose'ere quëahuë. ⁵ Quëajëna, fariseo acohua'ipi Maija'quëre sehuosicohua'ipi huëni nēcani cahuë:

“Yequë paipi sehuosicohua'ire ca'ni tēaye pa'iji. Ja maca Moisés cuañese'ere yo'o tì'ajë'ë, cuañe pa'iji.”

⁶ Cajëna, asani ja maca Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi tsi'sihuë, fariseo acohua'i case'ere sa'ñe coca cajë asa'nu'u cajë.

7 Jaje cajë tsi'sisicohua'ipi ai sa'ñe ca tēji maca Pedropi huēni nēcani capi:

“Maija'quē do'ijē mēsarupi ta'ñe asayē, yē'ere mēsaru aquēni Maija'quēpi jo'ya nese'e tsoe hue'ña i huaso cocare judío pai peocohua'ina quēaquēna, jaohua'ipi itire pa'ē cajë sehuojajë caquē. 8 Maija'quē pai joñoa cuasaye ñaquēpi yē'ē tsecohua'ire neñē caquē iñoquē, de'o joyore isipi, judío pai peocohua'ina maire isise'eje pa'ye.

9 Jaje pa'ina, Maija'quē cato jaohua'ire cui'ne maire tiñe pa'iohua'ire ñañe paji, si'aohua'ire cui'ne pa'iohua'ire ñaji. Jaje pa'ina, Maija'quēre cuasa do'ija'a de'o joñoa tsoa toçaji'i, jaohua'ireje.

10 Yure jaje pa'ito, ¿me yo'ojë Maija'quē yo'oyere sañope uihuaye'ni, sehuosicohua'ina dēquēcoje pa'iore hue'ocajë maije cui'ne mai aipēje yo'o ti'añe pase'ere? 11 Jaje pa'ina, yēquē cato cuasayē jaohua'ire huasose'eje pa'yepi yēquēreje Ejaë Jesús oi coa isiyepi huasopi cuasayē.”

12 Caquēna, si'aohua'i jo'cua jeoni Bernabé cui'ne Pablo cayere asahuē. Iohua'i ja're Maija'quē pa'i çocaina, yequē mu'seña pa'i ja'ñe iñose'e cui'ne pai yo'o ti'a ma'ñe yo'ose'e quēajëna, asahuē. 13 Ja maca quēa tējjëna, Santiagopi capi:

“Maija'quē do'ijë asajë'ë. 14 Maija'quēpi judío pai peocohua'ire de'oye yo'ocai jaohua'i acohua'ini sahuani i pairepa pa'ija'cohua'ire nese'ere Simónpi maire quēaquēna, asahuē. 15 Jaje pa'ina, iye toyase'e cato Maija'quēre quēacaicohua'i toyase'eje pa'ye yo'ose'e a'ë. Jaje pa'ina, ñeje caji, toyase'e:

16 Ja jeteyo'je co'i çoni

David huë'e t̄aisicore ne de'huacasi'i
Cui'ne io co'a de'ose'e si'aye ne de'huasi'i.

¹⁷ Ne de'huaëna, ëjaëre judío pai co'ejajë,
yë'ë mami secohua'i judío pai pecohua'i ja're.

¹⁸ Tsoe hue'ña iye yo'o ja'ñe quëasiquëpi, ëjaëpi isipi
iye coca.

¹⁹ Jaje pa'ina, yë'ë cato cayë, judío pai
pecohua'ipi ja'në itire pa'ë cuasase'ere jeoni
Maija'quëni tuicohua'ire cuañese'ere yo'ojë'ë
cajë cuañeñe peoji. ²⁰ Jaje pa'ina, coa iyese'e
yo'oma'pë pa'ijë'ë cajë toyase'e tsoe ti'api. Pai
de'huasi diasure isisi hua'ire aima'pë pa'ijë'ë,
ëmëre cui'ne nomiore coa yo'orojaima'pë pa'ijë'ë,
quio hueasicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë, panita'a
tsie aima'pë pa'ijë'ë. ²¹ Ja maña toyañu'u, Moisés
cuañese'e cato tsoe hue'ñapi pai ñape daripëa
pa'icohua'ire quëajë pa'iyë, huajë mu'seña ñape
tsi'si hue'ñapi iti toyase'ere ñajë. Jaje pa'ito me
airepa caye'ni.”

Judío Pai Pecohua'ina Toyani Jëjo Saose'e

²² Ja maca yureta'a Antioquíana iohua'i
acohua'ini sahuani Pablo cui'ne Bernabé ja're jëjo
saonu'u, cajë si'a sehuosicohua'i. Sehuosicohua'i
ëjaohua'i cui'ne Jesús jëjo saocohua'i te'e cuasahuë.
Cuasani yo'ojë Judas hue'equëni, jare ipi yequë
mami Barsabás hue'equëni cui'ne Silasni
saija'cohua'ire nehuë, de'ocohua'ire pare. ²³ Neni
jaohua'i ja're ñeje toyasicore jëjo saohuë:

“Yëquë Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne
sehuosicohua'i ëjaohua'ipi mësarü a'yëohua'ijë
pa'iohua'ipi mësarute yëquë yo'je tsijë pa'iohua'ire
cuasajë judío pai pecohua'ipi sehuosicohua'ire

pëpayë, jaro Antioquía daripë, cui'ne Siria cui'ne Cilicia yeja pa'icohua'ire. ²⁴ Cui'ne yëquë jëjo saoma'cohua'ipi iñopi. Saisicohua'ipi mësarute josa yo'ojë huesë ëaye ca co'me huesojëna, ai yo'ojë asahuë. ²⁵⁻²⁶ Jaje pa'ina, asani si'aohua'i jaje yo'oye de'oji cuasani mësarute yëquë acohua'ipi sani ñaja'cohua'ire neñu'u cani nehuë, yëquë ai oicohua'i Pablo cui'ne Bernabé ja're saiija'cohua'ire, ju'ñe pa'itojë quëcojë Jesucristo coca do'ire quëarojaicohua'i ja're saiija'cohua'ire. ²⁷ Jaje yo'osicohua'ipi yure mësarü quërona jëjo saoyë, Judasre cui'ne Silasre mësarü ja're te'e tsiarepa ñajë coca si'aye quëaja'cohua'ire, yëquë quëase'ejë pa'ye. ²⁸ Jaje pa'ina, de'o joyojë de'oji, jaje yo'oye caquëna, ñaquëna, yëquëjë mësarute jaiye yo'ojë'ë cajë cuañeñe peoyë. Coa do'i quë'yese'e yo'ojë'ë caye yëyë, iyese'e: ²⁹ Pai de'huasi diusuna isisi hua'i aima'pë pa'ijë'ë, quio hueasicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë, tsieje aima'pë pa'ijë'ë, cui'ne ëmëpi nomiohua'ire coa yo'orojaiñe yo'oma'pë pa'ijë'ë, nomioje ëmëohua'ire coa yo'orojaiñe yo'oma'o pa'ijë'ë. Iye case'ere yo'oni mësarü de'oye pa'ija'cohua'i a'ë. De'oye pa'ijë'ë. Ca tëjihüë.”

³⁰ Ja maca sai huëoni pëpa tëjini yureta'a Antioquíana sa'ë. Sani ti'ani sehuosicohua'ire tsi'soni toyasicore isihuë. ³¹ Isirena, sehuosicohua'ipi toyase'ere ñajë cajëna, asajë jai pai sihuahuë, ite yëhuoyere asajë. ³² Sihujë asajëna, Judas cui'ne Silaspi Maija'quë caye asani quëacai tutu pacohua'ipi ai tsoe quëahuë, yëhuojë. Jaje yëhuojëna, asa huajëjë jerepa tutu quë'i joña

paë'ë. ³³ Jaje quëajë pani tējirena, sehuosico-
hua'ipi sani pëpacajjë'ë si'aohua'ire mësarute jëjo
daosicohua'ire cajë pëpa tējihuë, co'ija'cohua'ire.
³⁴ Jaje pa'iquëta'are Silasse'e de'oji pëaye cuasani
pëapi. ³⁵ Pëaquëna, cui'ne Pablojë cui'ne Bern-
abéjë pëahuë, Antioquíana, Maija'quë coca ye'yajë
cui'ne quëarojajjë yo'oja'cohua'ipi. Pëarena, jai
pai sehuosicohua'ipi johua'i ja're coní yo'ohuë, iti
co'amaña.

*Maija'quë Coca Quëasi'i Caquë Pablo Cayaye
Acore Saise'e*

³⁶ Ai tsoe pa'iquëpi Pablo capi, Bernabére:

“Sehuosicohua'ire tījupë do'i sani ñañu'u, mai
ja'në Èjaë coca quëasi daripëana. ¿Me pa'iyeni?”

³⁷ Caquëna, Bernabépi Juanre yequë mami
Marco hue'equëre sañu'u capi. ³⁸ Caquëna,
Pablopi ësepi, saye. Jaë Marcopi ja'nëje Panfiliana
i yo'oye jëoconi te'e nema'ë yo'osiquëre me
caquë. ³⁹ Jaje pa'ina, te'e cuasaye peoquëna,
te'ohua'ise'e huahuë. Huani Bernabépi Marcore
sapi. Saquë jai yohuëna aya mëni Chiprena saë'ë.
⁴⁰ Saijëna, Pablopi ite coja'quëre Silasni tī'api.
Tī'aëna, sehuosicohua'ipi Maija'quëre secacatena,
etani saji'i. ⁴¹ Saiquëpi Siria yejaja'a cui'ne Cilicia
yejaja'a sa tëto sai Maija'quëre sehuosicohua'ire
quëa huasoquë cuji'i.

16

Timoteopi Pablore, Silasre Co Huëoye

¹ Pablopi Derbena cui'ne Listrana tī'ani
jarona Timoteore ñapi. Judío nomiopi sehuosico
mamaquëni cui'ne i pëca ja'quëpi griego pai paji'i.

² Jaje pa'ini Timoteore sehuosicohua'ipi de'oquë apì cahuë, Lистра cui'ne Iconia pa'icohua'ipi. ³ Jaje caquëni Pablopi ìte coja'quëre sasi'i, cuasaquë. Ja yë'ta'a sama'në Timoteo ca'nihuëre yëto tëapi, judío pai i saija'to pa'icohua'ipi co'aye cama'cohua'ini caquë. Cui'ne si'aohua'i Timoteore griego pai mamaquë api, asa do'ire jaje yo'opi. ⁴ Jaje yo'osi jeteyo'je si'a daripëa maña iohua'i sa saieje pa'ye Jesús jëjo saocohua'i cui'ne Jerusalén pa'icohua'i sehuosicohua'i ëjaohua'i case'ere quëahuë, sehuosicohua'ina ñeje yo'ojë'ë cajë. ⁵ Jaje yo'ojëna, sehuosicohua'ipi iohua'i sehuose'ere ìtire pa'ë asajë tutu quë'i joñoa paë'ë. Pa'ijëna, mu'seña ñape jai pai sehuojë jai saë'ë.

Pablo Cani Ñaë Macedonia Aquëre

⁶ De'o joyopi Asia yejana Maija'quë coca quëaye ëse do'ire Frigia yeja cui'ne Galacia yeja sa tëto sani, ⁷ Misia yeja niamona tì'ahuë. Tì'ani jaroipi Bitinia sañu'u cuasahuë. Cuasajëta'are Jesús joyopi ësepi. ⁸ Esequëna, Misia yejajë sa tëto sani Troas yo sa'rona meñe cajehuë. ⁹ Cajeni jaronna Pablopi cani ñapi, te'i Macedonia aquëpi nëcaquë ìte yëquëre dani cöaijë'ë caquëna. ¹⁰ Jaje Pablopi cani ñaëna, jaro Macedonia de'o coca quëaye pa'iji caquë Maija'quëpi soiji cajë ne de'huahuë, sañu'u cajë.

Pablo Cui'ne Silas Filipos Pa'ie

¹¹ Troas yo sa'rona aya mëisicohua'ipi te'e mu'serepa saë'ë, Samotracia saodohuëna. Saisicohua'ipi ñatasi mu'se Neápolisna tì'ahuë. ¹² Tì'ani jaroipi Filiposna saë'ë, romano pai

daripëna. Jaro Macedonia yeja ai ëja daripëre pana saë'ë. Sani jaronu pëahuë, tsoe mu'seña maña. ¹³ Pëasicohua'ipi huajë mu'se pa'ina, paï daripëpi hue'sena etani saë'ë. Tsiaya tètëpa quë'rona sani cuasahuë, judío paï Maija'quëre se hue'ña'ë. Iño cuasani ja'runi ñu'ijë de'o cocare quëahuë, nomiohua'ire iti maca tsi'sini ñu'icohua'ire. ¹⁴ Quëajëna, te'o nomio Lidia hue'ecopi, Tiatira daripë païopi, jai do'i caña ma ja'ñe isicopi tsi'sicohua'i ja're paco'ë. Jaje pa'iona, Maija'quëpi Pablo cayere de'oyerepa asajaco caquë necaina, ai Pablo cayese'e asao, si'aye i quëaye. Jao cato Maija'quëre seco paco'ë. ¹⁵ Jaje pa'ioipi io tsëcapë ja're conï oco do cuañoni yëquëre cao:

“Mësarupi yë'ere sehuosicore pare ñani yë'ë huë'ena sani pëajë'ë.”

Jaje caco ai seona, io huë'ena sani pëahuë.

¹⁶ Pëasicohua'ipi te'e mu'se Maija'quëre se hue'ñana saijë te'o nomi tsio ta'ñe yequë mu'seña pa'i ja'ñere quëa joyore hue'econi ti'ahuë. Jaje pa'ioipi io ëjaohua'ire jaiye curiquë necaico paco'ë, io ta'ñe ca do'ipi. Io cato iohua'i jo'yao paco'ë. ¹⁷ Jaje pa'ioipi Pablöre cui'ne yëquëre pe'te huëoni pe'teco cuio:

“i'icohua'i cato Diusu tutu quë'ire pare necaico-hua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi mësarute huaso cocare pare quëayë!”

¹⁸ Jajese'e si'a mu'seña cuico pe'terojaiona, yo'o jujani Pablopï co'ye ponëni iote ta'ñe ca cocare capi:

“Jesucristo mamipi cuañëñë, icore jeoni etani saijë'ë, co'a joyo.”

Ca macarepa jare iti macapi co'a joyo iote etani saji'i.

¹⁹ Jaje huatipi etaëna, io ëjaohua'ipi ñani yure curiquë neñe peoji cuasajë Pablöre cui'ne Silasre tseahuë. Tseani co'amaña huero hue'ñana sahuë, ja daripë ëjaohua'i quë'rona. ²⁰ Dani ëjaohua'ire cahuë:

“Icohua'i Israel pai a'ë. Jaohua'ipi mai daripë ai josa yo'oyë. ²¹ Israel pai yo'oyere ye'yayë, jaohua'i. ¿Me mai romano pai iohua'i caye asani yo'oye'ni?”

²² Cajëna, si'aohua'i cui'ne cahuë. Cajëna, ja daripë pai yo'oye ñacohua'ipi Pablöre cui'ne Silasre ju'i caña du'teni si'sejë'ë, cuañehuë.

²³ Cuañejëna, ai si'sehuë. Si'se tëjini co hue'ñana sani cosicohua'ire ñaquëre de'hua ñajë'ë, icohua'ire cajë cuañeni co huesohuë. ²⁴ Cuañerena, asani ai sa'nahuë tu'rihuëna sani copi. Coni soquë totona coña nesicona nëcañoa jua nëoni hueñopi.

²⁵ Hueñosicohua'ipi ñu'ijë jopo ñami pa'ina, Pablopi cui'ne Silaspi coni Maija'quëre sejë cui'ne jëjë yo'ojëna, si'a cosicohua'i asahuë.

²⁶ Ja macarepa yejapi ai ñu'cueo. Ñu'cuecona, co hue'ña eta sa'noapi si'aye hui'yo sao, cui'ne paire quëna meapi huëse'eje tome sapi, peo hue'ña.

²⁷ Ja maca cosicohua'ire ñaquëpi sëtani hui'yose'e eta sa'noa pa'iona, ñani cosicohua'ipi tsoe etahuë cuasaquë i hua'tipi dutani co'ye huasi'i caquë yo'opi. ²⁸ Yo'oquëna, Pablopi tutu capi:

“Yo'oma'ë. Si'aohua'i yëquë iye macare pa'iyë.”

²⁹ Caquëna, asani miañe dajë'ë cani tsasiquë ca'raquë huë'huë cacani Pablo cui'ne Silas quëo quë'rona do're ja'rupi. ³⁰ Yo'o tëjini huëni nëceni Pablöre cui'ne Silasre etoni seji'i:

“¿Huasosiquë pa'iyë cani me yo'oyë pa'iquë'ni, yë'ë?”

³¹ Seina cahuë:

“Jesucristoni sehuojë'ë. Sehuoni huasosiquë pa'ija'quë a'ë, më'ë. Cui'ne më'ë huë'e acohua'i huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

³² Ja maca ìte cui'ne si'aohua'i ì huë'e acohua'ire mai Èjaë cocare quëahuë. ³³ Jare ìti quëa tËji maca, cosicohua'ire ñaquëpi Pablore cui'ne Silasre si'sese'e a'si tsoapi. Ja jeteyo'je ì cui'ne si'aohua'i ì huë'e acohua'i oco do cuañohuë. ³⁴ Do tËjisi maca tumani Pablore cui'ne Silasre ì huë'ena sani aopi. Ì cui'ne ì tsëcapë acohua'i Maija'quëre sehuosicohua'i pa'ijë ai sihuahuë.

³⁵ Nea hue'ña pa'i maca pai yo'oyë ñani ca de'huacohua'ipi Pablore cui'ne Silasre eto saojë'ë cajë cosicohua'ire ñaquëre quëaja'a soldado paire jëjo daohuë. ³⁶ Sani quëarena, cosicohua'ire ñaquëpi capi, Pablore:

“Pai yo'oyë ñacohua'ipi yë'ëre mësarute eto saojë'ë, cuañehuë. Jaje pa'iyë sëte señajë de'oyë saijë'ë, yure.”

³⁷ Caquëna, Pablopi capi:

“Quëañu'u cajë daisicohua'ire soldado paire yëquë romano paini mësarü ti co'ayë yo'ose'eje cama'pë do'i peocohua'ini si'a pai ñajëna, si'sehuë. ¿Yure jaje yo'osicohua'ipi yahuerepa etoñu'u cayë? Jaje yo'oyë coeyë, ìti yëquëre cosicohua'ipi dani eto saojajë.”

³⁸ Caquëna, soldado paipi sani romano pai a'ë, quëarena, pai yo'oyë ñani ca de'huacohua'ipi quëquëhuë. ³⁹ Quëquësicohua'ipi dani pai yo'oyë ca

de'hua ějaohua'ipi yĕquĕ mĕsarute co'aye yo'ose'e oijĕ'ĕ cajĕ sei'ĕ, Pablöre cui'ne Silasre. Jaje cani etoni iye daripĕpi etani saijĕ'ĕ cajĕ sei'ĕ. ⁴⁰ Setena, Pablöpĭ cui'ne Silaspi co huĕ'ñapi etani Lidia huĕ'ena saĕ'ĕ. Sani sehuosicohua'ire ñajĕ cui'ne jĕoma'pĕ tuijĕ'ĕ cajĕ yĕhuo tĕjini etani saĕ'ĕ.

17

Tesalónica Daripĕ Acohua'i Sañope Yo'ose'e

¹ Pablo cui'ne Silas saicohua'ipi Anfĭpolis cui'ne Apolonia dari sa sani Tesalónica daripĕna tĭ'ahuĕ. Tĭ'arena, jarote Israel paĭ tsi'si huĕ'e paji'i.

² Pa'ina, Pablöpĭ ĭ noni yo'orojaiñe sĕte Israel paĭ tsi'si huĕ'ena saji'i, toaso semanarepa huajĕ mu'se ñape sai ĭohua'i ja're Maija'quĕ toyapĕre ñaquĕ ĭti cayeje pa'ye, ³ caquĕ quĕaquĕpi. Jesús ju'isiquĕpi cui'naĕpi huajĕquĕ huĕiye pa'iji. “Jaje pa'ina, yĕ'ĕ mĕsarute quĕaquĕ Jesús ĭ api, maire huasoquĕ.”

⁴ Caquĕna, Israel paĭ acohua'ipi sehuoni Pablona cui'ne Silasna tsiohuĕ. Cui'ne jai paĭ Maija'quĕre secohua'ipi griego paĭje sehuohuĕ. Sehuojĕna, cui'ne jai paĭ ěja nomiohua'ije sehuohuĕ. ⁵ Jaje sehuojĕna, ñani oijĕ pĕijĕ Israel paĭ sehuoma'cohua'ipi co'a paĭ ma'ñare nema'pĕ co'a nĕcarojaicohua'ini tsi'sohuĕ, jaohua'ipi ca huĕojĕna, si'a paĭ daripĕ pa'icohua'ipi pĕti huĕoni josa yo'ojĕ cajajĕ cajĕ. Jaje yo'ojĕna, tsi'sisicohua'ipi Pabloni cui'ne Silasni coĕjĕ Jasón huĕ'ena tomejani cacani josa yo'ohuĕ, pa'ijĕna, tseani etoni paina ĭsiñu'u cajĕ. ⁶ Yo'ojĕna, ĭohua'i cajĕ yo'ocohua'ipi peojĕna, coa pa'iohua'ini

Jasónni cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ini tseani quëre etoni ja daripë paï ëjaohua'i quë'rona sahuë. Sani cuijë cahuë:

“Icohua'ipi si'a huë'ña pa'icohua'ire tiñe pa'iyena ponajë yo'ocohua'ipi iñoje dani yo'oyë. ⁷ Yo'ojëna, Jasónpi iohua'ire oi i huë'ena pëaye isipi. Jaje yo'ocohua'i si'aohua'i César si'a paï ëjaë cuañese'ere sañope yo'oyë. Yo'ojë cayë, yequë paï ëjaërepa pa'iji, Jesu api irepa cayë.”

⁸ Cajëna, ja daripë acohua'ipi cui'ne iohua'i ëjaohua'ipi asani ¿ja jerepa yo'ocohua'i a'ni? cuasa huëohuë. ⁹ Cuasajëta'are Jasónpi cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ipi mësarü cuañeñe ti'acaija'cohua'i a'ë canü curiquëre isi nëoni eto cuañoñuë.

Pablo Cui'ne Silas Bereare Pa'ise'e

¹⁰ Ja ñami sehuosicohua'ipi esa Berea daripëna saijë'ë cajë jëjo sahuë, Pablöre cui'ne Silasre. Jëjo saojëna, saisicohua'ipi ti'ani Israel paï tsi'si huë'ena cacahuë. ¹¹ Berea acohua'i Israel paï de'o paï paë'ë. Tesalónica paire sa tëto saisicohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi Pablo quëaye de'oye asajë nuñerepa quëaquë cajë si'a mu'señapi Maija'quë toyapëre ñahuë. ¹² Jaje yo'ojë jai paï Israel paï acohua'ipi sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne griego paï ëmëohua'i cui'ne ëja nomiohua'ijë sehuohuë. ¹³ Sehuojëna, Pablopï Bereana Maija'quë coca quëaquë pa'iji asani Tesalónica Israel païpi Bereana dani Pablöre païpi josa yo'o ja'ñe ne huëohuë. ¹⁴ Jaje yo'o huëojëna, sehuosicohua'ipi Pablöre esa eto sahuë, jai tsiaya të'tëpa quë'rona. Jëjo saojëna, coa Silaspi cui'ne Timoteopi cõni pëahuë, Bereana. ¹⁵ Pëarena, Pablöre cõni saijë sasicohua'ipi Atenas

daripēja'a jəojani co'ihuë. Co'ijë Timoteore cui'ne Silasre Pablo esa daijë'ë case'ere dani quëahuë.

Pablopi Atenas Daripëre Pa'iyë

16 Pablopi Silasre cui'ne Timoteore Atenas daripëpi pa'i utequë si'a hue'ña pa'i de'huasi diusure pase'e pa'ijëna, ñaquë oji'i, co'ayerëpa yo'oye'ni cuasaquë. 17 Jaje pa'ina, Israel pa'i tsi'si huë'ena cacaquë Israel pa'i ja're cui'ne Maija'quëre secohua'i ja're coni capi. Caquë cui'ne si'a mu'señapi huero hue'ñana tsi'sisicohua'irejë yëhuoquë capi. 18 Caquëna, pa'i pa'iyë asacohua'i epicúreos paipi cui'ne estoicos paipi ite ca huëoni cajë yecohua'ipi cahuë:

“¿Iquere iquë caquë'ni, jai cocaë maca?”

Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“Yequë pa'i diusuohua'i ayere quëacaiquë api cuasayë.”

Jaje cahuë, Pablopi de'o coca Jesús ayere cui'ne i ju'isiquëpi huëise'ere quëaquëna. 19 Ja maca Pablöre Areópago cutihuëna sahuë, ëjaohua'i tsi'si hue'ñana. Sani ite se'i'ë:

“¿Yëquë asaye yëyë, ique huajë ye'yaye a'ni, iye më'ë yëquëre quëaye? 20 Yëquë asa ma'ñere më'ëpi caquëna, asa jujani ¿iquere më'ë caye quëaquë'ni? cajë se'ñë, më'ëre.”

21 Atenas paipi cui'ne ti paipi iti maca pa'icohua'ipi ja'a yo'ose'ere pase'e asacohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'i sëte jaje cahuë.

22 Cajëna, iohua'i joporepa pa'iquëpi Pablo huëni nēcani Areópago cutihuëpi nēcacuë iohua'ire capi:

“Atenas pa'i yë'ë mësarute ña'ñe cato mësarü diusuohua'ire cuasañu'u cajë ai yëjë yo'ocohua'i

a'ë. ²³ Jaje yo'ocohua'ini yë'ë mësaru se hue'ñana cacani it̄i t̄eoj̄e se hue'ñana ñeje toyase'e pa'ina, ñahuë: 'Ti pāi ñama'a diasure se hue'ña'ë.' Jaje pa'ina, yë'ë, jāe mësaru ti ñama'p̄e se diusu ayere quëaquë a'ë.

²⁴ Jāepi yeja cui'ne iote pa'iyē nesiquë jaje pa'ina, ī api, ma't̄emo cui'ne yeja ëjaërepa. Jaje pa'ipi pāi nesi huë'ñare pa'ima'quë api. ²⁵ Paini necaij̄ë, yë'ëre cama'quë api. Ī api, maire pa'iyē si'aye yë'eye cui'ne yequë co'amañaje isisiquë.

²⁶ Te'ire pāire de'huasiquëpi jāepi te'ipi jai pāi darip̄ea nepi, Maija'quëpi si'a yeja pa'ijaj̄e caquë. Jaje pa'ina, ipi iohua'i pa'ija'to cui'ne it̄e iohua'i co'eja'a macaj̄e ca n̄opi. ²⁷ Jaohua'ipi Maija'quë mai quëno macare pa'iquëta'are coa cuasarepa ina co'e ti'ajaj̄e caquë nepi. ²⁸ Jaje pa'ina, mai ina pa'iyë, huaj̄ecohua'i pa'ij̄e cu'iyë. Mësaru aip̄e ta'ñe coca cacohua'i case'erepa: 'Mai cato Maija'quë tsëcap̄e acohua'i a'ë'. ²⁹ Jaje Maija'quë tsëcap̄e acohua'i s̄ete pāi iohua'i cuasayepi huëoj̄e curiquëpi, po curiquëpi cui'ne quënap̄i de'huase'ere Maija'quëje pa'i api, cuasama'p̄e pañu'u. ³⁰ Ai tsoe cato Maija'quë pāi huesëj̄e yo'oye coa ñaquë paji'i. Jaje pa'isiquëta'a yure cato Maija'quë cuañeji, si'a hue'ña pa'icohua'ire ina sehuoj̄e daij̄ë'ë caquë. ³¹ Jaje pa'ina, Maija'quëpi pāi yo'ose'e nuñerepa caquë ne de'huaja'a mu'se ca n̄opi: Jesu api, jā yo'oye yo'oja'quë, ī jo'ya nesiquëpi. Jaje pa'ina, Jesuna cuasaye pa'iji caquë si'aohua'ire iñopi, ju'isiquëni huëoquë."

³² Jaje ju'isicohua'i huëiye ayere caquëna, asani cue'cuehuë. Cue'cuej̄ena, yecohua'ipi cahuë:

“Yequë mu'se asañu'u, më'ë caye.”

³³ Cajëna, jaohua'ire quëaye jeopi. ³⁴ Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi sehuohuë. Sehuoni i ja're conì tsiohuë. Cui'ne jaohua'i ja're conì paë'ë, Dionicio. Cui'ne te'e nomio Dámaris hue'eco paco'ë. Jaohua'i cato Areópago tsëcapë acohua'i paë'ë. Pa'ijëna, cui'ne yecohua'ije conì paë'ë, iohua'i ja're conì.

18

Pablo Corinto Daripëre Pa'ise'e

¹ Jaje yo'o tējini Atenaspi etani Corinto daripëna saji'i, Pablo. ² Jaronã te'ire Israel paire Aquilare tija'ipi. Jaë cato Ponto yeja aquë paji'i. Jaje pa'ipi Pablo ja yë'ta'a tija'ma'në Aquila cui'ne i paco Priscilapi conì Pontona tija'asicohua'ipi paë'ë. Jaohua'i cato Italiapi etani daisicohua'i paë'ë. Claudio romano pa'i ëjaëpi si'a Israel pa'i Roma pa'icohua'i etaye pa'iji caquë cuañequëna, etasicohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ini Pablo do'i ñasi'i caquë saji'i. ³ Sani iohua'i ja're conì pëapi. Iohua'i neñeje pa'ye ca'nipi huë'ña nequë sëte iohua'i ja're conì nesi'i caquë pëapi. ⁴ Pëasiquëpi pa'i si'a huajë mu'sëña Israel pa'i tsi'si huë'ena sai quëapi, Israel paire cui'ne yequë paire asare pajajë caquë.

⁵ Macedonia pa'icohua'ipi Silas cui'ne Timoteo conì tija'asi maca Pablopi si'a mu'sëña Maija'quë coca quëa huëoni quëaquë judío paire capi. Jesús paji'i, maire huasoquërepa. ⁶ Jaje caquëna, jaohua'ipi ite sañope cajë pë'ë. Pëijëna, Pablo ña jujani iohua'ire sañope cayere iñosi'i caquë i ju'i care ta'të topi. Ta'të toni capi, iohua'ire:

“Mësaru do'i pasipi mësaru ne huesëye, yè'è do'i peosipi. Jaje pa'ina, yurepi jerepa cato judío pai peocohua'ina sani Maija'quë coca quëaja'quë a'è.”

⁷ Cani tsi'si hue'ñapi etani Justo huë'ena saji'i, Maija'quëre sequë huë'ena, Israel pai tsi'si huë'e quëno maca pa'i huë'ena. ⁸ Jaje pa'iquëta'are Israel pai tsi'si huë'e ñacohua'i ëjaërepa Crispo hue'equëpi Maija'quë coca asani sehuopi. Sehuoquëna, cui'ne si'aohua'i i tsëcapë acohua'ije sehuo-huë. Sehuojëna, cui'ne Corinto daripë acohua'ije jai pai sehuohuë. Sehuorena, oco dopi, sehuosico-hua'ire. ⁹ Jaje yo'oquë pa'ina, te'e ñami Ëjaëpi cani ñañeje pa'yeja'a ñaini capi, Pablöre:

“Ca'rama'ë pa'ijë'ë, coca quëaye, jeoma'ë cajë'ë. ¹⁰ Yè'è coca sehuoja'cohua'ire iye daripë acohua'ire jai paire payë. Yè'ëpi më'ë ja're conì pa'iyë. Pa'ina, më'ëre paipi co'aye yo'o tì'añe paja'cohua'i a'è.”

¹¹ Caëna, asani Pablopi Corintona te'e ometëcahuë jopore paja'a pëani pa'i Maija'quë cocare ye'yapi, iohua'ire.

¹² Jaje yo'oquë pa'ina, Acaya pai ëjaë Galión pa'i maca judío paipi Pablöre sañope yo'oñu'u cajë tsi'sihuë. Tsi'sini tseani sahuë, pai yo'oye ca de'hua hue'ñana. ¹³ Sani iohua'i ëjaëre cahuë:

“Iquëpi cuñese'e cayeje pa'ye yo'oma'pë, tiñe Maija'quëre señe pa'iji caquë paire ye'yaquë api.”

¹⁴ Cajëna, asani Pablopi casi'i cuasaquëna, Galiónpi du'ruja'a capi, Israel paire:

“Co'aye yo'ose'ere panita'a paire huani jeose'ere yo'ojë catota'a mësaru Israel paire asa catira'huë. ¹⁵ Jaje pa'iquëta'are yure cato coa coca yè'ose'e case'ere, mami ayere, cui'ne

mēsaru cuañeñe ayere yo'ojë cayë. Jaje pa'iye sēte mēsaruse'e ne de'huañjē'ë. Mēsaru yo'ojë cayere cui'na maca yo'oquë caye coeyë.”

16 Jaje cani paï yo'ose'e ca de'hua hueññapi eto saopi, iohua'ire. 17 Eto sauna, paï yo'ose'e ca de'hua hueñña tiña macare pana Sóstenesre tseani të'cahuë. Jaë cato Israel paï tsi'si huë'e ñacai ëjaë paji'i. Jaje yo'otojē Galión cato co'a ju'i ñañe paï, iohua'i yo'oye.

Pablopi Tijupë Antioquíana Saiye

18 Ja yë'ta'a Pablo Corinto daripëna pëasiquëpi tsoe mu'seña paji'i. Pa'iquëpi sai huëoni sehuosicohua'ire saiye, caquë pëpa tëjini sai Priscila cui'ne Aquila ja're conï saji'i. Siria yejana yohuëja'a ja yë'ta'a yohuë aya mëima'në Cencreana naña peo ca'topë hueopi, i nesi'i ca nëose'ere yo'o tì'asi'i caquë. 19 Jaje yo'osi jeteyo'je Efesona tì'ahuë. Tì'ani Pablopi Priscilare cui'ne Aquilare jeoni Israel paï tsi'si huë'ena saji'i. Sani Israel paï tsi'sicohua'i ja're coca capi. 20 Caquëna, asani iohua'ipi ite pëajë'ë cajë sei'ë. Sejëna, pañë, pëaye cani. 21 Pëpani sai capi:

“Maija'quëpi yëna cui'naëpi yeque co'ini ñasi'i.”

Cani ja jeteyo'je yohuëna aya mëni Efesopi yequë hueññana saji'i. 22 Ja maca Cesareana tì'ani sehuosicohua'ire pëpasi'i caquë Jerusalénna saji'i. Sani jaropi yureta'a Antioquíana saji'i. 23 Sani jaron tsoe maca pani yureta'a cui'naëpi cu'i huëo copi, paï ñape darina, Galacia cui'ne Frigia yeja daripëana, sehuosicohua'ire tutu quë'iohua'ire quëa huasoquë.

Apolos Efeso Paire Yëhuoye

24 Ja mu'seña te'i Israel p̄ai aquēpi Apolos hue'equēpi Efesona t̄itapi, Alejandría daripē aquēpi. Jaē cato ai ta'ñe coca caquē cui'ne Maija'quē toyapē ai de'oyerepa asaquē paji'i.

25 Jaje pa'ipi mai Ējaērepa coca pa'iyena ye'yesiquē paji'i. Jaje pa'ipi tuturepa caquē Jesús ayere tiñarepa ye'yapi, coa Juan oco doyese'e asaquēta'a.

26 Jaje pa'ipi Apolos Israel p̄ai tsi'si huē'ena jai p̄ai asajēna, caquēna, Priscila cui'ne Aquilapi asani ite te'ire t̄irona sani quēahuē, ai tiñarepa Maija'quē coca ayere. 27 Quēasiquēpi Apolos Acayana sasi'i caquē yo'oquēna, sehuosicohua'ipi i sai ja'ñe coca'ē. Cōcaijē cui'ne te'e carta toyahuē, Acaya sehuosicohua'i pa'icohua'ina de'oye ite pēpacaijē'ē cajē. Jaje yo'orena, Acaya t̄i'ani Maija'quē oi do'ipi sehuosicohua'ire ai de'oyerepa cocaji'i. 28 Cocai si'aohua'i ña hue'ñana Israel p̄aire toyapēna ñaquē Jesús irepa maire huasoquē paji'i caquē sañope capi. Iohua'ije mē'ē coa cayē caye peoyere papi, capi.

19

Pablo Efeso Pa'iyē

1 Apolos Corintore pa'ina, Pablopi c̄uti quē'roja'a sa sani Efesona t̄i'api. T̄i'ani jarona jai p̄aire sehuosicohua'ire t̄i'api. 2 T̄i'ani jaohua'ire seji'i:

“¿Mēsaru sehuo maca de'o joyo tsio daquē?”

Caquēna, iohua'ipi cahuē:

“P̄ani, de'o joyo pa'iyē ayeque caye yēquē ti asama'cohua'i a'ē.”

3 Cajēna, Pablopi capi:

“¿Iquere asajë do cuañore'ni?”

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Juan oco doquë quëase'ere asani sehuojë do cuañosicohua'i a'ë.”

⁴ Cajëna, Pablopi capi:

“De'oji, Juan cato co'aye yo'ose'ere jëoni Maija'quëna ponëcohua'ini oco dopi, doquë capi: ‘I jeteyo'je daiquëni sehuoye pa'iji.’ Jäëre cato Jesuni.”

⁵ Jajë caquëna, asani Jesuni ire papi cuasani sehuorena, Ejaë Jesús mamipi cani dopi, iohua'ire. ⁶ Dosicohua'ini Pablopi jëñapi patoquëna, de'o joyopi iohua'ina tsio daji'i. Tsio daina, yequë cocapi cajë yo'ohuë. Yo'ojë Maija'quë cayere asajë yecohua'ina se quëahuë. ⁷ Iti jajë yo'osicohua'i cato doce ëmëohua'i paë'ë.

⁸ Pablopi paire Maija'quë cuañe te'te ayere quëare pasi'i caquë ti ca'rama'ë toaso ñañëohua'ire Israel pai tsi'si huë'ena sai capi. ⁹ Caquëna, yecohua'ipi sehuocaiye pajë, si'aohua'i ña huë'ñana huajë ma'a Pablo ye'yaye co'aye a'ë cahuë. Cajëna, Pablopi jaohua'ire jëoni sehuosicohua'ise'ere huani sapi, Tiranno coca ca huë'ena. ¹⁰ Jarona sani si'a mu'señapi coca caquë jajese'e caya ometëcahuëa yo'opi. Yo'oquë pa'ina, Asia provincia yeja pa'icohua'ipi Israel paipi cui'ne Israel pai peocohua'ipi Ejaë coca asahuë. ¹¹ Jajë yo'oquëna, Maija'quëpi Pablo ja're pa'i jaiye pai yo'o tija ma'ñe yo'opi. ¹² Yo'oquëna, Pablo ju'i cañapi cui'ne a'ri tëno ca'ti pëa i papise'epi ju'icohua'ina sani nejëna, ju'icohua'ipi

co'yahuë. Cui'ne huati quë'iohua'ije huatire eto sao cuañohuë. Ja jerepa yo'opi.

¹³ Jaje yo'oquëna, ñani cui'ne Israel pajje paë'ë, ma'aja'a cu'ijë huati joñoapi paire pa'iye eto saohua'ije, coa yo'ocohua'i. Jaohua'ipi cuasahuë, Jesús mamipi cajë huatire eto saoye pa'iji. Cuasani huati joñoare cahuë:

“Pablo quëaquë Jesús mamipi cuañeñë, etajë'ë.”

¹⁴ Iye yo'oye cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa Israel paj Esceva siete mamajëpi yo'ohuë.

¹⁵ Jaje yo'ocohua'ini yequë mu'se huati joyopi iohua'ire sañope sehuoquë capi:

“Jesure asayë, cui'ne Pablorejë asayë. ¿Mësaruta'a ne a'ni?”

¹⁶ Caquë jare iti macapi huati quë'ipi jaohua'ire tuturepa yo'oquë tseani a'si neina, a'si quë'iohua'ipi caña peñoa huë'epi etani cati saë'ë. ¹⁷ Iye yo'ose'ere si'aohua'i Efeso pa'icohua'i griego paj cui'ne Israel paj asani ca'rahuë. Jaje yo'ojëna, Jesús mami jerepa ai de'oye a'ë, si'a hue'ña pa'icohua'i cahuë.

¹⁸ Jaje cui'ne jai paj sehuosicohua'ipi iohua'i co'aye yo'ose'ere jai paj ña hue'ñana oijë quëahuë.

¹⁹ Quëajëna, cui'ne jai paj ja'në dahuëohua'i pa'isicohua'ipi io dahuë toyapëre paj ña hue'ñana dani ëohuë. Ja toyapë do'ire cuëcue ñaë cato cincuenta mil curiquë të'ñarepa do'i paji'i. ²⁰ Jaje yo'oco mai Ejaë coca jerepa jai sacco'ë, si'a hue'ña io tuture paire iñoco.

²¹ Ja jeteyo'je Pablo Macedoniana cui'ne Acayana do'i sani cui'ne jaropi Jerusalënje do'i sasi'i cuasapi. Cuasaquë yequejë capi,

jaro Jerusalén saisi jeteyo'je Romaje saija'quë a'ë. ²² Jaje caquë Timoteore cui'ne Erastore ìti cõcaicohua'ire cayaohua'ire Macedoniana jëjo saopi, ìse'e ja yë'ta'a Asia yejana a'ri maña pëaquë.

Efeso Acohua'i Sañope Yo'ose'e

²³ Ja mu'seña Efeso daripë pa'icohua'ipi ai josa yo'ojë cahuë, huajë ma'a ayere. ²⁴ Demetrio po curiquë de'huaquëpi ca huëouna. Jaëpi diusa Diana huë'eje pa'ye a'ri huë'ña maña nequë paji'i. Jaje nequëpi ìte cõcaicohua'ire jaiye curiquë isiquë paji'i. ²⁵ Jaëpi ìte cõcaicohua'ire cui'ne ì neñeje pa'ye necohua'ire tsi'sopi. Tsi'soni capi:

“Èjaohua'i mësarupi asayë, iye a'ri huë'ña de'hua do'i mai de'oye pa'iyë. ²⁶ Jaje pa'iquëta'are jaë Pablopì mësarupi asajë cui'ne ñajëna, caji, pai de'huase'e diusu peoye a'ë. Jaje caquë jai paire ye'ya huesoji, ì cayena. Ìño Efeso paire cui'ne si'a Asia provincia pa'icohua'ire jaje ye'yaji. ²⁷ Iye ì jaje ye'yaye ai co'aji, mai co'amaña peo huë'ña ne huesëye pa'iji, cui'ne diusa Dianaje io yure do'i quë'io pa'iyë peo huë'ña tomeñe pa'iji. Jaje tomeni iye diusa co'a coa cue'cue cuañoja'coa. Yure iye provincia Asia pa'icohua'i tsecopi cui'ne iye yeja si'a yeja pa'icohua'i tsecopi carajasio.”

²⁸ Caquëna, asani pëtiteni tutu cuijë cahuë:

“Pa'ijë'ë, Diana Efesios pai ja'corepa.”

²⁹ Jaje yo'ojë cajëna, si'a ìti daripë acohua'i coa huesë asahuë, johua'i yo'ojë caye. Jaje yo'ojë cajë Pablöre cõcõhua'ire cayaohua'ire Macedonia acohua'ire Aristarcõre cui'ne Gayore tseani quërëjë sahuë, pai tsi'sijë ña huë'ña quë'rore pana. ³⁰ Jaje yo'ojëna, Pablopì paire casi'i caquë

yo'oquëna, sehuosicohua'i ite ësehuë. ³¹ Cui'ne jaro ëjaohua'i pa'i hue'ñare yecohua'i ëjaohua'ipi Pablöre ñacohua'ique paë'ë, pa'ijë jaohua'ijë ai ësehuë, coní yo'oquë cama'ë cajë. Jaje pa'ina, ite quëaja'cohua'ire jëjo saohuë. Pablo quërona. ³² Jaje yo'o maca, cato iti tsi'sisicohua'i cato de'huarepa yo'ojë cahuë, yecohua'i tiñe cuijëna, cui'ne yecohua'i ai yeque cajëna, yo'ohuë. Jaje yo'ohuë, paí. Coa ca huëosi do'ire huesërepa tsi'sini, jai paí yecohua'i iti cajë tsi'sise'equé huesëhuë. ³³ Jaje jai paí huesëjëna, Alejandroje huesëquëna, yecohua'ipi quëahuë, iti cajë tsi'sise'e. Jaëni judío paípi coca cajë'ë cajë jëjo eto nëcohuë, paí ña hue'ñana. Ja maca Alejandroje paíre coca casi'i judío paí ayere caquë jëñapi yo'opi. Yo'oquëna, ³⁴ ije judío paípi casi'i caquë yo'oji asani ai tutu cuihuë, caya horas:

“Pa'ijë'ë, Diana Efesios paí ja'co.”

³⁵ Cuijë pejë jeorena, iti daripë pa'iyé toyaquëpi capi, paíre:

“Efesios paí asajë'ë, si'a paí iye yeja acohua'i asayë, iye daripë pa'icohua'i si'aohua'i Dianate ne huesoma'pë paye pa'iji case'e. Cui'ne ma'tëmopi tómesi quënaoreje ñacaiye pa'iji, asayë. ³⁶ Jaje pa'iyé sëte co'arepa huëojë co'aye yo'oma'pë pa'ijë'ë. Du'ru macarepa ai cuasajë'ë, je huesëjëna, airepa yo'ojë caye'ni. ³⁷ Iconi mësarú tseani dasicohua'i co'aye caye pahüë, mai ja'core pare. ³⁸ Jaje pa'ina, Demetriopi cui'ne í ja're yo'ojë cacohua'ipi yecohua'ire sañope cayere pani paí yo'ose'e asani ca de'huacohua'ina quëajë'ë. Jaohua'i pa'iyë, mësarú yëye ëjaohua'ina cajë'ë. Ja

maca paḯ ñape mēsaru pa'iyē quēa de'huajē ne de'huajē'ē. ³⁹ Mēsarupi yequē co'amañare señe pacohua'i pani jai paḯ de'oyerepa tsi'si sitona coca caye pa'iji. ⁴⁰ Yure iye yo'ose'e co'aji. Ējaohua'ipi asani maire caye pa'iji coa josa yo'ojē cacohua'ire. Iquere yo'ojē care'ni, cajē seto quēaye peoji. ¿Jere quēaye'ni, ḯti cajē yo'ose'e peoto?”

⁴¹ Jaje se ca tējini jeopi, ḯti yo'oye.

20

Pablo, Macedonia, Cui'ne Greciana Saiye

¹ Josa yo'ojē ca tėjisi jeteyo'je Pablopi sehuosicohua'ire soini yēhuo tējini saiye caquē pēpani Macedoniana saji'i. ² Sani si'a hue'ña jaro pa'i daripēana do'i sai sehuosicohua'ire sihua ēaye yēhuo huasoquē cuji'i. Cuni tējini jeteyo'je Greciana ti'api. ³ Ti'ani jaronā toaso ñañēohua'ire pēapi. Pēasiquēpi pa'iquēpi Siriana sai yohuēna aya mēni tējiquēpi ḯte judío paḯ huañu'u cajē cui'ñase'ere asapi. Asani Macedonia yejaja'a cui'naēpi tēto sai quēopi co'isi'i cuasapi. ⁴ Cuasani saina, ḯ ja're conī saē'ē, Sópater Berea aquē, Pirro mamaquē, Aristarco, Segundo Tesalónica acohua'i, Gayo Derbe mamaquē, Timoteo, Tíquico. Cui'ne Trófimo Asia yeja acohua'i saē'ē. ⁵ Saisicohua'ipi Maija'quē do'ijēpi yēquēre Troaspi utehuē. ⁶ Utejēna, yēquēpi levadura co'mema'a ao aiñe tsi'sini yo'o tējini, Filipos daripēpi etani jai yohuēja'a cinco mu'seña saijē ti'ahuē, Troasna. Ti'ani jaronā siete mu'seña pēahuē.

Pablo Troas Pa'iyē

⁷ Huajë mu'se pa'ina, Jesús yo'ose'ere cuasajë aó jë'yeni añu'u cajë tsi'sisicohua'ipi pa'ijëna, Pablopi ñatasi mu'se saiyeque pa'iji caquë ai yëhuopi, ñami jopo pa'i macare paja'a. ⁸ Yëhuoquëna, ëmëje'repa tu'rihuëna tsi'sisicohua'ipi paë'ë, jaiye toa tsëopëa tsëo sitore. ⁹ Pa'ijëna, te'i posë Eutico hue'equëpi hue'se ña sa'rona ja'rusiquëpi ñuji'i. Ñu'iquëpi, Pablopi airepa tsoe quëaye sëte cai huëoni yureta'a cani huesëni jaro toaso ya'ripa ëmëje're papi tompëpi. Tomeina, ju'isiquëni coani huëohuë. ¹⁰ Jaje ju'isiquëni oarena, Pablopi cajeni jai capi posëna jani su'cuapi. Su'cuani capi, sehuosicohua'ire:

“Quëquëma'pë pa'ijë'ë. Huajëquë api.”

¹¹ Cani ja jeteyo'je, ja'në pa'i sitona mëni aó yëtoni ani jare Maija'quë coca quëaquë ñatapi. Ñata tompëquëna, caye jëoni saji'i. ¹² Saina, yecohua'ije tsihua'ëre huajëquëre sahuë. Sajë ai sihuajë saë'ë, iti yo'ose'ere cuasajë.

Mileto Saiye

¹³ Cütihuëja'a sasi'i caëna, yëquëpi du'ru saë'ë, yohuëja'a Asón daripëna. Jarona Pablöre i case'eje pa'ye ayañu'u cajë. ¹⁴ Yo'osicohua'ipi Asónna ite ti'ahuë. Ti'arena, aya mëquëna, sani i ja're coní Mitilenena ti'ahuë. ¹⁵ Ti'asicohua'ipi jaropi sani se ñatasi mu'se Quío daripë je'ñere paja'a sa saë'ë. Sa sani se ñatasi mu'se, Samos yo sa'rona ti'ahuë. Ti'asicohua'ipi se ñatasi mu'se Meletona ti'ahuë. ¹⁶ Jaje yo'ohuë, Pablopi esa Jerusalënna ti'ani du'ru quëise'e tëa fiestare pasi'i caquëna. Ipi Efesona saisiquë pani Asia yejana ai tsoe pëayere coequëna, jaje yo'ohuë.

Efeso Sehuosicohua'ire Yēhuoye

¹⁷ Miletore Pablo pa'i Efeso sehuosicohua'i ějaohua'ire soipi. ¹⁸ Soina, asani datena, capi, jaohua'ire:

“Yē'ē du'ru macarepa Asiana t̄i'asi mu'se aquēpi yē'ē pa'i yo'ose'e asacohua'i a'ē, mēsaru. ¹⁹ Si'anē mēsaru ja're pa'i jerepa pa'i a'ē caquē yo'oma'ē mai Ējaēre necaiyē. Israel paipi yē'ēre jaiye josa yo'oñu'u cuasajē yo'o jopopi ai yo'oquē mēsarute otare papi oi quēahuē. Jaje pa'ina, ²⁰ mēsarute de'oye pa'iye isiyere quēa jujani jeoma'ē pai tsi'si hue'ñana cui'ne mēsaru hue'ñana cu'i quēarojaē'ē. ²¹ Jaje quēaquē Israel paire cui'ne griego paireje cahuē, Maija'quēna ponēni mai Ējaē Jesucristore sehuojē'ē.” ²² Jaje mēsarute quēasiquēpi yureta'a joyore papi Jerusalēna saiye pa'iji caquē yē'ēre cuañequēna, jaronā saija'quē a'ē, yē'ēre yo'o ja'ñe huesēquē. ²³ Coa iyese'e de'o joyo quēaquēna, asaquē pa'iyē, mē'ēre co hue'ñapi cui'ne ai yo'oyepi uteji. Jajese'e caji, yē'ē sai daripēa ñape. ²⁴ Jaje pa'iquēta'are yē'ē cato, yē'ē pa'iyere ai oi me neja'quē a'ni cama'ē pa'iyē. Coa sihuaquē yē'ē pani tēji macaja'a de'o cocare Maija'quē paire oiyere Ējaē Jesús quēacaijē'ē caquē isise'ere ne saoyese'e pa'iji.

²⁵ Mēsaru yē'ē quēaquēna, Maija'quē cuañe te'te asasicohua'i yē'ēre t̄ijupē ña coñe paja'cohua'i a'ē. Jaje yure cato asayē coa caye pañē. ²⁶ Jaje pa'ina, mēsarute caye yēyē, mēsaru acohua'ipi ne huesēto yē'ē quēama'ē pa'isi do'i peosipi. ²⁷ Mēsarute tsoe si'aye Maija'quē cuasa nēose'ere yo'ose'ere si'aye yahueye peoyerepa

quëahuë. ²⁸ Jaje pa'iyë sëte mësarujã'a co'ye ñare pajë pa'ijë, i tsie do'ipi huerosicohua'ire si'a sehuosicohua'ire Maija'quë tsecohua'ire yëi ñamare ñacohua'i yo'oyeje pa'ye de'oye ñacaijë'ë, de'o joyopi mësarute ñacaicohua'i pa'ijajë caquë nesicohua'i sëte. ²⁹ Yë'ë saisi jeteyo'je yai ai yëyeje pa'iohua'ipi sehuosicohua'ire nejo saõñu'u cajë yecohua'ipi daija'cohua'i a'ë. ³⁰ Yequeje jãre mësarũ acohua'ipi cosoyere ye'yajë yo'oja'cohua'i a'ë sehuosicohua'ipi iohua'ini tuijajë cajë. ³¹ Yë'ë mësarũ ja're toaso ometëca pa'i mu'señapi cui'ne ñamiñapi otarepa oi pa'i ñapere yëhuoye jeoma'ë yëhuose'ere huãnyema'pë jãre cuasajë ñare pajë pa'ijë'ë.

³² Maija'quë do'ijë, mësarute Maija'quëna cui'ne i oi coca cayena isi nõõñë. Jã coca tutu quë'yepi mësarũ joñoa jerepa de'oye cuasaye necaiyena cui'ne si'aye i ca nõose'ere i de'o pãina isiyena. ³³ Yecohua'i co'amañare, curiquëre, cañare oima'ë paë'ë. ³⁴ Coa ai jerepa yë'ë jëtëpi nequë yë'ëre caraye ti'acquë pahuë. Paquë cui'ne yë'ë ja're conĩ pa'icohua'ireje cõcaë'ë, yë'ëpi nequë. Jaje yo'oye mësarupi ñahuë. ³⁵ Ñajëna, mësaruteje jaje co'amaña nejë yecohua'ire co'amaña peocohua'ire cõcaicoa caquë ye'yahuë, si'anëpi. Jesús caquë pa'ise'ere cuasaquë i case'e cato caji: “Isi cuañoni sihuaye jerepa sihuaye pa'iji, yecohua'ina se isini.”

³⁶ Ca tējini Pablo do're ja'rũni Maija'quëre seji'i, iohua'i ja're conĩ. ³⁷ Jã maca Pablõre ai oijë su'cuani sihuahuë. Jaje yo'ohuë, ipi yë'ëre tijupë ña cõñe paja'cohua'i a'ë caëna. Jã maca yureta'a te'e saijë sani i sai yohuë quë'rore paja'a jeojaë'ë.

38 Pablop*i* yè'ère t*ij*upè ti ñañe paja'cohua'i a'è case'e cuasajè ai oicohua'i paè'è. Pa'ijè Pablo ja're c*o*ni yohuèja'a saè'è.

21

*Pablop*i* Jerusalénna Saiye*

1 Maija'què do'ijère j*e*oni aya mèni te'ere papi Cos daripèna saè'è. Sani ñatasi mu'sepi Rodasna t*ij*'ahuè. T*ij*'ani jaopi Pátarana saè'è. 2 Sani Pátarana jai yohuè t*ij*'ahuè, Feniciana saiconi t*ij*'ani i*o*na ayamè'è. 3 Aya mèni saicohua'ipi Chipre saodohuè coa ñajè saè'è. Ari te'tere pa'iona, ñajè saicohua'ipi Siriana t*ij*'ahuè. T*ij*'ani Tiro yo sa'rona co'amaña ma'ñe pa'ie sète ja'rona yohuè sè'ao. 4 Sè'aona ja'rona Maija'què do'ijère t*ij*'ahuè. T*ij*'ani iohua'i què'rona pèahuè, siete mu'seña. Pèarena, de'o joyopi Pablo ai yo'o ja'ñere quèaquèna, asani cahuè, Pabl*o*re Jerusalénna saima'è pa'ijè'è. 5 Jaj*e* casicohua'ita'are siete mu'seña tèt*o* saisi maca etani saè'è. Saijèna, si'aohua'i èmèohua'i cui'ne nējohua'i ts*i* maña c*o*ni yèquè ja're daè'è, pa*i* daripè hue'sere pana. Datena, ja'rona mejahuèna do're ja'r*u*ni Maija'quère se'i'è. Sèni tējini saiyè cajè pèpani, 6 jai yohuèna aya mèni yèquè cato saè'è. Saijèna, iohua'ipi iohua'i huè'ñana co'ihuè.

7 Tiropi Tolemaidana tsiaya saiyè sani tējini Maija'què do'ijère pèpani te'e mu'se i*t*i macana pèahuè, iohua'i ja're c*o*ni. 8 Ñatasi mu'se saicohua'ipi Cesareana t*ij*'ahuè. T*ij*'ani Jesús jèjo saocohua'ire c*o*caicohua'i siete aquè Felipe huè'ena pèahuè, de'o coca quèaquè huè'ena. 9 Jaè Felipepi cuatro mamajère nom*i* tsire huejama'cohua'ire

paquë paji'i. Jaohua'i cato yequë mu'se pa'i ja'ñere quëacohua'i pä'ë, Maija'quëpi quëaquëna. ¹⁰ Ja huë'ere tsoe mu'seña maña pa'ijëna, daji'i, Agabo Judeapi. Jaë cato yequë mu'se yo'o ja'ñere quëaquë paji'i. ¹¹ Pa'ipi t̄itani yëquë ña hue'ña Pablo t̄ëicore ini jëña cui'ne nëcañoa co'ye ija'a huepi, huëni capi:

“Ñeje iye t̄ëica paquëre hueja'cohua'i a'ë, judío paipi Jerusalénna ja jeteyo'je t̄i paina isija'cohua'i a'ë, ite. Jaje caji, de'o joyopi.”

¹² Caquëna, asani yëquë Pablote cōcohua'ipi cui'ne ja daripë sehuosicohua'ipi Jerusalénna saima'ë pa'ijë'ë, cajë ësehuë. ¹³ Ësejë cajëna, Pablopi capi:

“¿Me yo'ojë oiye'ni, yë'ere co'a ju'iñe'ni? Yë'ë Jerusalénna ju'iñe de'oji, huesiquëpi mai Ëjaë Jesús yëye yo'oto.”

¹⁴ Jaje caquë Jerusalénna sasi'i caquëna, asani ite pëajë'ë caye jëoni cahuë:

“Mai Ëjaë yëyeje pa'ijaquë.”

¹⁵ Ja jeteyo'je co'amaña de'hua t̄ëjini Jerusalénna saë'ë. ¹⁶ Saijëna, Cesarea pai sehuocohua'ipi yëquëre cōni saijë sahuë. Sani jaohua'ipi Jerusalénna t̄i'ani Mason huë'ena sahuë, yëquë pëaja'tona. Mason cato Chipre aquë paji'i, ai tsoe Maija'quë coca sehuosiquë paji'i.

Pablopi Jacobo Quë'rore Pa'iyë

¹⁷ Jerusalénna t̄i'ajëna, sehuocohua'ipi sihuajë yëquëre pëpahuë. ¹⁸ Pëparena, ñatasi mu'se Pablo ja're cōni Jacobo quë'rona do'i saë'ë. Sa t̄i'ajëna, jarote cui'ne si'aohua'i sehuocohua'i ëjaohua'i

paë'ë. ¹⁹ Pa'ijëna, pëpa tējini Pablōpi si'aye quëapi, judío paï peocohua'ire quëarojaina, Maija'quëpi jaohua'ire necaise'ere. ²⁰ Quëaquëna, asani Maija'quë ai de'oji cani Pablōre cahuë:

“Maija'quë do'iquë, de'oji mël'ere quëañu'u. Jai paï Israel paï sehuosicohua'i pa'iyë, iño. Jaohua'i cato Moisés cuañese'ere yo'oye pa'iji cacohua'i a'ë. ²¹ Jaje cacohua'ipi asayë mël'ëpi judío paï yequë paï quë'ro pa'icohua'ire Moisés cuañese'ere yo'oma'pë caquë cui'ne ca'nije tëama'pë pa'ijë'ë caquë, cui'ne aiohua'i yo'ose'e yo'oma'pë caquë ye'yaji asayë. ²² Jaje asacohua'ipi mël'ë iño daise'e asaja'cohua'i a'ë. ¿Jaje pa'ito me neja'cohua'i a'ni? ²³ Iyese'e mël'ë yo'oye pa'iji cuasajë, iñore cajese'e pa'i ëmëohua'i pa'iyë iohua'i Maija'quëre ca nëose'ere yo'oja'cohua'i. ²⁴ Jaohua'i ja're sani Moisés cuañese'ere yo'oquë jaohua'i ja're te'e si'sire tsoa tojë'ë, nañare tëa cuañuquë. Cui'ne mël'ëpi jaohua'i tëa cuañu do'ije saicaijë'ë. Jaje yo'oquëna, si'aohua'i ñani mël'ere sañope case'e coa case'e a'ë cuasajajë, Moisés cuañese'ere sehuocai mël'ëje yo'oquëna, ña jujani. ²⁵ Tsoe toyahuë, yëquë cuasase'e judío paï peocohua'ipi sehuosicohua'i yo'o ja'ñe. Jaohua'i cato yo'oye pa'iji, aiñe peoji de'huasi diusuna isisihua'i. Tsieje aiñe peoji, cui'ne quio hueasicohua'ire aiñe peoji. Huejama'cohua'ipi ëmëre nomiore yo'oye peoji. Jaje toyahuë.”

²⁶ Jaje casi maca Pablōpi cuatro ëmëohua'ire sapi. Sani ñatasi mu'se iohua'i ja're te'e si'sire cuya toni Maija'quëre se huë'ena cacapi, iohua'i ca nëosi mu'se t'aja'a mu'se quëasi'i caquë. Jaje cani

cayë, paì ñape Maija'quëre coa isiyere daja'a mu'se ti'aëna yo'o ja'ñere.

²⁷ Je'në siete mu'seña sa tëto saiye ja'i maca pa'ina, Asia yeja acohua'ipi Israel paipi Maija'quëre se huë'ere Pablo pa'ina, ñani paire ca huëohuë. Ca huëojë Pablo quë'rona sa tomejaë'ë, ²⁸ tutu cuijë:

“Israel paì cocaijë'ë. Iquëpi si'a hue'ña cu'i maire sañope caquë ye'yaquë cui'ne Moisés cuañese'e cui'ne iye huë'e sañope caquë ye'yaquë. Jaje pa'ipi yure Maija'quë huë'ena griego paire dapi, iye de'o huë'ere si'si necai, cahuë.”

²⁹ Jaje cahuë, Pablote Efeso aquë Trófimo ja're conì Jerusalénre pa'ina, ñasicohua'ipi, judío paì peocohua'i ja're conì Maija'quë huë'ena cacapi cuasajë jaje cahuë.

³⁰ Jaje yo'ojëna, si'a ja daripë pa'icohua'i asani pëijë tsi'sini Pablote tseani hue'sena quërëjë sahuë. Hue'sena quërë etoni, Maija'quë huë'e eta sa'noa si'ñe saohuë. ³¹ Pablote ja maca huani jeoñu'u cajë yo'ojëna, yecohua'ipi soldado paì ëjaëre Coronelre, si'a Jerusalén acohua'i ai josa yo'oyë, quëahuë. ³² Quëarena, Coronelpi asani ì soldado paì ja're conì ìti yo'o hue'ñana huë'huëhuë. Huë'huë ti'ajëna, ñani Pablote huaiye jeohuë. ³³ Ja maca Coronelpi ti'ani ì soldadore cuañepi. Pablote tseani caya quëna meapi huejë'ë caquë ja maca Pablote seji'i: “¿Ique mami a'ni?” caquë, cui'ne “¿iquere yo'oquëna, më'ere sañope yo'oye'ni?” caquë. ³⁴ Seina, yecohua'ipi ai tutu cajëna, yecohua'ipi yequere tutu ai cajëna, asama'ë soldado daripëna sajë'ë, cuañepi. ³⁵ Cuañëina,

sacohua'ipi je'nërepa soldado pai daripë mëiconatiani soldado paipi coa cuaijê sahuë, Pablote huajo yëcuhua'ipi ai josa yo'o do'ire. ³⁶ Sajëna, jai pai tutu cuihuë:

“Ite huaijê'ë”.

³⁷ Sajëna, soldado huë'e caca maca Pablopi Coronelre capi, griego cocapi:

“A'ri maña më'ëre casi'i.” Caquëna, soldado ëjaëpi capi:

“¿Më'ë griego cocare caquë aë? ³⁸ Më'ë pa'ima'quë Egípto pai ëjaëre sañope yo'oquëpi, cuatro mil ëmëohua'i huaicohua'i ja're conipai peo hue'ñaja'a saisiquë.”

³⁹ Caquëna, Pablopi capi:

“Paní, yë'ë cato Israel pai a'ë. Cilicia yeja Tarso daripë aquë a'ë. Jajë pa'ina, më'ëre señë, jaohua'ire coca casi'i.”

⁴⁰ Caquëna, de'oji, caëna. Caquëna, Pablopi soldado huë'e mëiconi nëcaquë jëtëpi jal'ëquëna, ñani coca caye jeorena, Pablopi hebreo cocapi capi, Israel paire:

22

¹ “A'yë dohuë, cui'ne ja'quëohua'i asajê'ë si'aye quëasi'i, mësarute.”

² Jajë hebreo cocapi caquëna, asani Pablo caye ai jerepa jo'cua jeoni cama'pë asajëna, capi:

³ “Yë'ë Israel pai a'ë. Cilicia yeja Tarso daripëna coasiquë a'ë. Jajë pa'ipi iye daripë Jerusalëna ai de'ohuë. Ai de'oquëna, Gamalielpi yë'ëre ye'yapi, mai aiohua'i cuñese'ere si'aye. Ye'yasiquëpi si'aye Maija'quë yëye yo'osi'i caquë de'hue yo'ohuë, mësaruru yo'oyejë pa'ye cui'ne. ⁴ Jesús

ye'yase'ere ësequë ite sehuocohua'ire huani jëosi'li caquë ite sehuocohua'ire tşëani si'seni co hue'ñana jëjo saohuë, ëmëohua'ire cui'ne nomiohua'ire. ⁵ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa cui'ne si'a Israel aiohua'i asayë. Yë'ë jaje yo'ose'e, jaohua'ipi Damasco acohua'ina Israel paina toyani jëjo saohuë, Jesure sehuocohua'ire co'equë tşëani ñño Jerusalénna dani si'seye pa'iji caquë.

*Pablopi I Sehuose'ere Quëapi
(Hch 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ Ma'aja'a sai Damasco ti'añe ja'li maca pa'ina, jopo mu'se ma'tëmopi ai miañerepa yë'ëna ju'api. ⁷ Ju'aquëna, yejana tomehuë. Ja macapi asahuë, yë'ose'e: '¿Saulo, Saulo me yo'oquë yë'ëre josa yo'oquë'ni?' ⁸ Caquëna, sehuohuë. '¿Ne a'ni ëjaë?' cahuë. Caquëna, capi: 'Yë'ë Jesu a'ë. Nazaret aquë a'ë, më'ë josa yo'oquë.' ⁹ Caquëna, yë'ëre cöcöhua'i cato miañe ñajëta'a Jesús cayete asama'pë quëquësicohua'i pateña. ¹⁰ Pa'ijëna, Jesús caquëna, asani cahuë: '¿Iquere yo'oja'quë a'ni, Èjaë?' Caquëna, mai Èjaëpi capi: 'Huëni Damascóna saijë'ë. Jaropi më'ë yo'o ja'ñe quëaye pa'iji.' ¹¹ Ai miañepi ju'a huesouna, ñama'quë de'ohuë. Yë'ëre cöcöhua'ipi jëtëre tşë'ejë sahuë, Damascóna.

¹² Jarote Ananías Moisés cuañese'e yo'oquëpi Damascore pëasiquëpi paji'i. Jaë cato ai de'oquë api, si'aohua'i judío pa'i cajëna, pa'iquë paji'i. ¹³ Damascóna ti'ani pëahuë. Pëaëna, Ananíaspi dani nëcaquë capi: 'Saulo yë'ë yo'jei, yure më'ëpi ñañe pa'iji. Caquëna, ñahuë, iti macapi.' ¹⁴ Ja maca

yë'ère capi: 'Mai aïohua'i Diusupi i yëyere asaquë yo'ojaquë caquë më'ère jo'ya nepi, nuñe pa'ini ñaquë cui'ne Jesús cayere asaquë yo'oja'quëni soipi. ¹⁵ Jaje pa'ina, më'ë ñase'ere cui'ne asase'ere si'aohua'ire quëaye pa'iji. Më'ë cato i pa'iyere quëacaiquë pa'ija'quë a'ë. ¹⁶ ¿Yure me yo'oquë utequë'ni? Huëni do cuañojë'ë, mai Ëjaë mamire cuasaquë më'ë co'aye yo'ose'e tsoa tosiquë pa'iquë.'

Judío Paj Peocohua'ire Quëaquë De'ose'ere Quëaye

¹⁷ Jeteyo'je Jerusalenna co'ini Maija'quëre se huë'ena cacani Maija'quëni sei cani ñañeje pa'ye ñahuë. ¹⁸ Ñaquëna, Ëjaëpi yë'ère capi: 'Esa Jerusalénpi etani saijë'ë. Iye daripë pa'icohua'i yë'ë coca më'ë quëaye asacaiye paja'cohua'i a'ë.' ¹⁹ Caquëna cahuë: 'Ëjaë, me jaohua'ire quëaye'ni, tsoe jaohua'ipi yë'ë më'ère sehuocohua'ire judío paj tsi'si hue'ñana sai tseaquë të'caquë cui'ne co hue'ñana coquë yo'ose'e asacohua'ire. ²⁰ Cui'ne më'ë jo'yaë Estebanre huani jeojëna, yë'ëpi huaicohua'i caña ñacai nëcaquë huaiye de'oji cuasahuë. Si'a paj asayë, yë'ë yo'ose'e.' ²¹ Caquëna, mai Ëjaëpi yë'ère capi: 'Saijë'ë. So'ona jëjo saosi'i, yë'ë cocarepa yequë paire quëaja'quëre, Israel paj peocohua'ini,' capi."

Coronel Yo'oye

²² De'oye iye ca macaja'a asa tëjini ai tutu cui huëohuë:

"Huajëquë pa'ito co'aji. Me huajëquë pa'ija'quë."

23 Jaj̄e j̄eoñe peoyerepa ai tutu cuij̄e p̄eij̄e iohua'i ju'i sara du'teni j̄eaj̄e cui'ne ya'o ne'ñare em̄eje'ena j̄eaj̄e yo'ohuë. 24 Yo'oj̄ena, soldado huë'ena Pabl̄ore con̄i ca'ni mepi si'sej̄e'ë. ¿Si'sej̄ena, quëajaquë i co'aye yo'ose'e. Iquere yo'oquëna, ai sañope caye'ni? Asasi'i caquë cuañepi, Coronelpi. 25 Si'señu'u caj̄e huëni yo'oj̄ena, Pablop̄i Capitánre capi:

“Yë'ë yo'ose'e asama'p̄e si'seye peoji. Cuañese'e pa'iji, yë'ë romano a'ë.”

26 Caquëna, Capitánpi asani sani i ëjaëre capi:

“Iquere de'hua ñani yo'oj̄e'ë. Romano api.”

27 Caquëna, Coronelpi dani capi:

“Yë'ëre quëaj̄e'ë. ¿Romano a'ë, mē'ë?”

Caquëna, Pablop̄i capi:

“J̄e'ë'ë.”

28 Caquëna, Coronelpi capi:

“Jaiye curiquë sañi yë'ë romano pa'i de'ohuë.”

Caquëna, Pablop̄i capi:

“Yë'ë sañe pahüë. Yë'ë cato tsi'nëna romano pa'i a'ë.” 29 Caquëna, si'señu'u caj̄e yo'osicohua'ipi i te j̄eoni sateña. Cui'ne Coronelpi romanore huej̄e'ë cuañesiquëpi quëquëpi.

Judío Pa'i Ëjaohua'ire Pablo Case'e

30 Ñatasi mu'se Coronelpi Israel pa'i Pablote sañope case'ere asasi'i i que do'ire sañope caye'ni caquë Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ire cui'ne judío pa'i yo'oye asani ca t̄eji ëjaohua'ire tsi'sopi. Aiohua'ire tsi'soni Pablote quëna mea joyeni tsi'si hue'ñana daëña.

23

1 Sa nēcouna, Israel paḯ yo'oye asani ca tēji ējaohua'ire Pablopi ai ñani capi:

“Maija'quē do'ijē, iye macaja'a Maija'quē ña huē'ña yē'ē ai cuasaquē co'a ju'i pa'iyē pañē.”

2 Caquēna, Ananíaspi Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaēre papi Pablōre ja'ye nēcacohua'ire capi: “Yē'opona tētojē'ē.” 3 Cuañequēna, Pablopi ite capi:

“Mē'ēni coa caquēre Maija'quēpi tētoja'quē api, mē'ē cato Moisés cuañese'epi yē'ē yo'ose'ere asani ne de'huaja'quēpi ja'rusiquēpi ñu'iñē, ja maca. Jaje pa'ita'a ¿me yo'oquē tētojē'ē, cuañequē'ni? Jaje cani mē'ēpi Moisés cuañese'ere sañope yo'oyē.”

4 Caquēna, ite maca nēcacohua'ipi ite cahuē:

“¿Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaēre pare pēi sañope caquē?” 5 Cajēna, Pablopi capi.

“Do'ijē ējaēre huesēquē cahuē. Ējaēpi asani jaje caye para'huē. Maija'quē toya pēpē caji: ‘Paḯ ējaēre pēi sañope cama'ē pa'ijē'ē.’ ”

6 Cani ja jeteyo'je, Israel paḯ yo'oye asani ca tējicohua'i acohua'ipi saduceo paḯ cui'ne fariseo paḯ pa'iyē asani, Pablopi tutu capi:

“Do'ijē, yē'ē fariseo'ē. Fariseo tsēcāpē aquē a'ē. Ju'isicohua'i huēiye pa'iji cuasa do'ire tseā cuañosiquē pa'iyē.”

7 Jaje caēna, fariseohua'ipi, saduceohua'i ja're sañope yo'ojē cajē caya tsēca huahuē, tsi'sisicohua'ipi. 8 Saduceohua'i cato ju'isicohua'i huēiye pañē, cui'ne huiñaohua'ijē peoyē, cui'ne joyoje peoyē cacohua'i a'ē. Jaje pa'iquēta'are fariseohua'ipi ju'isicohua'i huēiye pa'iji,

cui'ne huiñaohua'ije pa'iyë cui'ne joyoje pa'iji cuasacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, sañope cahuë. ⁹ Ai cuijë yo'ojë cajëna, fariseo acohua'i cuañese'e ye'yacohua'i huëni nëcani cahuë:

“Iquë co'aye yo'ose'e peoji. Jaje pa'ina, joyopi quëaquëna, panita'a huiñaëpi quëaquëna, casiquëni huesëjë yo'ojë Maija'quëni sañope yo'oye pa'ini, cuasayë.”

¹⁰ Cajëna, ai jerepa sañope yo'ojëna caye paji'i. Pa'ina, Coronelpi Pablote yo'ojë huani jëo ma'ñe caquë ca'raquë i soldado paire quërëjajia'cohua'ire jëjë saopi. Jaohua'ipi dani etoni soldado pai huë'ena cui'naëni sajjë caquë.

¹¹ Se na'isi ñami mai Ejaëpi ñai nëcani Pablote capi: Tutu hue'ejë'ë, yo'o jujahuë cuasama'ë. Iño Jerusalén yë'ë coca quëase'eje pa'ye cui'ne quëaye pa'iji, Roma daripëna yë'ë coca.

Pablote Huañu'u Caye

¹² Ñatasi mu'se Israel pai acohua'ipi Pablote huañu'u cuasa nëohuë. Cuasani, Pablote huaima'pë pani aiñe cui'ne ucuye peoji, ca nëo huesohuë. ¹³ Jaje, ca nëosicohua'ipi cuarenta pai jerepa paë'ë. ¹⁴ Jaohua'ipi sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne Israel pai aiohua'ire quëahuë:

“Yëquëpi Pablote huaima'pë atu yëquëna co'ayepi tomejaquë cahuë. ¹⁵ Jaje pa'ito yure mësarupi cui'ne Israel pai yo'oye asani ca tējicohua'ipi soldado ëjaëre sëjë'ë, Pablote ñamina'a tijupë darena, yeque dahuëre seni asañu'u pa'iji cajë. Cajë setena, dajëna, yëquë utecohua'ipi ite tsi'si hue'ña ja ti'ama'ëna, huani jëoye pa'iji.”

16 Ja ca nëose'ere Pablo yo'jeo mamaquëpi asani soldado daripëna cacani Pablote quëapi.

17 Quëaquëna, asani Capitánre te'ire soini ite capi:

“Iquë posëre sajë'ë, më ëjaë Coronel quë'rona, ite quëaye paji.”

18 Caëna, capitánpi posëre soldado ëjaë quë'rona sani capi:

“Pablo cosiquëpi yë'ëre soini iquë posëre më ëjaë quë'rona sajë'ë. Quëaye paji, seji'i, yë'ëre.”

19 Caquëna, soldado ëjaë pai peo hueñana tsihua'ëre jëtëna tseani sani te'ire seji'i:

“¿Iquere quëaja'quë a'ni, yë'ëre?”

20 Caquëna, tsihua'ëpi capi:

“Israel pai acohua'ipi te'e jaje yo'oñu'u cuasasicohua'ipi më'ëre seja'cohua'i a'ë, ñamina'a Pablote sajaquë cajë ca tëji ëjaohua'i ña hueñana, ai dahuërerepa i yo'ose'e seni asañu'u cajë cayeje pa'ye caja'cohua'i a'ë, coa yequere cuasajë. 21 Jaje seto sehuocaima'ë pa'ijë'ë. Cuarenta pai jerepa catini uteyë, Pablote huani jeoma'pë pani aña cui'ne ucuye pañu'u ca huesësicohua'ipi. Jaohua'ipi yure cui'ñani uteyë, coa më'ë sehuoyese'e uteyë.”

22 Caquëna, soldado ëjaëpi tsihua'ëre yureta'a yecohua'ire quëama'ë pa'ijë'ë yë'ëre quëase'e cani jëjo saopi.

Felipe Quë'rona Saye

23 Soldado pai ëjaëpi cayaohua'ire i Capitán acohua'ire soini iye ñami a las nueve pa'i maca Cesareana saiyeque pa'iji ne de'huajë'ë docientos soldado paire yeja saija'cohua'ire, setenta caballoja'a saija'cohua'ire, cui'ne docientos uitu saja'cohua'ire, caquë cuañepi. 24 Cui'ne Pablo

ñu'i saija'quère caballore ne de'huajë'ë, ëjaë Felix què'rona huajëquère jëasiquëni de'oye ñacaijë sacaijë'ë, cuañepi. ²⁵ Jaohua'i ja're conì toyasicore jëjo saopi. Toyase'e cato caji:

²⁶ “Romano ëjaë jerepa pa'i, më'ère pëpayë. Yë'ëpi Claudio Lisiaspi. ²⁷ Israel paipi iquère Pablote tseani huani jëoñu'u cajë yo'ojëna, yë'ëpi romano api asani yë'ë soldado paì ja're sani ìte huasohuë. ²⁸ Israel paì ìte sañope case'ere asasi'i caquë jaohua'i ëjaohua'i tsi'si huë'ñana Pablote sahuë. ²⁹ Sani asaquëna, Pablopi jiohua'i cuañese'e cayere yo'oma'ë tiñe yo'o do'ire sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, huani jëoñe peopi, ìte. Cui'ne co'acohua'ire co huë'ñana coyejë peopi. ³⁰ Jaje pa'iquëta'are judío paipi huani jëoñu'u cuasajë yo'oyere asa ti'ani iquère më'ë què'rona jëjo saoyë. Jëjo saoquë cui'ne ìte sañope yo'ocohua'irejë seì'ë, më'ë asa huë'ñana sani ìte sañope payere cajë'ë, caquë. Ca tëjihüë.”

³¹ Ja maca soldado paì ìti cuañese'eje ñami saijë Pablote Antípatris daripëna sahuë. ³² Ñatasi mu'se soldado paì quëo saicohua'ipi huë'ena co'ihuë. Co'ijëna, caballo saicohua'ise'e Pablo ja're conì saë'ë. ³³ Ñatasi mu'se Cesareana ti'ani toya ja'hua romano ëjaëna isijë cui'ne Pablote isihuë. ³⁴ Isirena, toya ja'hua seña tëjini Pablote seji'i: ¿Ique yeja aquë a'ni? Seina, Cilicia yeja aquë a'ë capi. Caquëna, asani, ³⁵ capi:

“Më'ère co'aye cacohua'ipi datena, më'ère asasi'i.”

Jaje caquë Herodes huë'ena iquère sani de'hua ñajë'ë, capi, Felix.

24

Pablopi Felixre Caye

¹ Cinco mu'seña tēto sai maca Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ějaērepa Ananíaspi cui'ne aiohua'i conī daē'ē. Daijēna, cui'ne ĩti coca caquērepa Tertulojē daji'i. Jaohua'i cato paī ějaē quē'rona daē'ē, Pablote sañope cañu'u cajē. ² Dani Felix quē'rona tsi'sijēna, Pablote dahuē. Darena, Tertulopi sañope ca huēopi, ñeje:

“Ĕjaē Felix, mē'ēpi de'oquēpi iye yejaña ñacaina, ai yo'oye peoyē. Cui'ne mē'ēpi de'oye cuasaquēpi cuañequēna, yēquē paī si'aohua'i ai jerepa de'oye pa'iyē. ³ Si'a hue'ña mē'ēre de'oye cayē. Yēquē romano Ĕjaē mē'ē Felix ai jerepa pa'i. Jaje pa'ina, ai sihuayē. ⁴ Mē'ēpi tsoe cajēna, ai yo'oma'quē cuasajē a'ri maña cañu'u yēquē cuasajē daise'e asacajē'ē, yēquēre. ⁵ Iquē tiro saicohua'i Nazareno hue'yosicohua'i ějaēpi ai josa yo'oquē api. Si'a hue'ña Israel paire yequere ye'yaquē cunirojai quēapi, yequē tsēcapēa nequē. ⁶ Jaje pa'ipi Maija'quē huē'e de'oconi si'si nesi'i caquē yo'oquēna, ñani ĩte tseahuē, yēquē cuañese'e cayeje pa'ye ne de'huañu'u, cajē. ⁷ Jaje yo'ojēna, Soldado paī ějaē Lisiaspi dani ai tutu jio dani Pablote sapi. ⁸ Sani Pablote sañope yo'ocohua'ire cuañepi, mē'ē quē'rona sani quēaye pa'iji caquē. Yure mē'ēpi Pablote senī asajē'ē. Senī asani si'aye yēquē caye nuñerepa sañope caye a'ē asaja'quē a'ē, mē'ē.”

⁹ Caquēna, si'a Israel paī nuñerepa caji, cahuē, ĩti maca pa'icohua'i. ¹⁰ Cajēna, romano paī ějaēpi

yure caye pa'iji, caquë jëtëpi iñoquëna, Pablopi ca huëopi:

“De'oji sihuayë, tsoe ometëcana ëjaë pa'i Israel pa'i yo'oye asani ne de'huaquëpi asaquëna, yë'ë yo'ose'ere sañope sehuoye pa'ina. ¹¹ Coa doce mu'seña pa'iji, Jerusalënna yë'ë tì'ase'e Maija'quëre sesì'i caquë. ¹² Tì'asiquëpi pa'i te'ireje sañope caye pahuë. Jai pa'i tsi'sini josa yo'ojajë caquë ca huëoyeje pahuë. Maija'quëre se huë'ere pa'i tsi'si huë'ere jai daripëre josa yo'oye pahuë. ¹³ Yë'ë co'aye yo'oma'ë pa'isiquëre jaohua'i me iñoja'cohua'i a'ni, më'ëre. ¹⁴ Nuñerepa quëasi'i. Maija'quëre sehuoyë, jaohua'i tiro sai ma'a'ë cacore. Maija'quë yëyere yo'oquë pa'iyë. Si'aye Maija'quë coca toyapë, Moisés cuañese'e, Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'e si'aye nuñerepa case'e a'ë, cuasani sehuoyë. ¹⁵ Jaohua'i cuasayeje yë'ë cui'ne cuasayë, yequë mu'seña Maija'quëpi ju'isicohua'ire huëoja'quë api, de'ocohua'ire cui'ne co'acohua'ire. ¹⁶ Si'a mu'seña Maija'quëpi yë'ëre ñaquëna, cui'ne paipi yë'ëre ñajëna, asani nuñerepa de'oye yo'osi'i caquë ai yo'oyë. Jaje pa'ina, Maija'quëre ca'raye pañë, paireje.

¹⁷ Tsoe ometëca yequë pa'i darire pa'isiquëpi iño yë'ë quë'rona co'ihuë. Co'ini tì'ani peocohua'ire cocasi'i cui'ne Maija'quëre isisi'i caquë Maija'quë huë'ena cacahuë. ¹⁸ Cacani Moisés cuañese'e yo'oni si'sire cuya tosiquë pa'ina, Asia acohua'i Israel pa'i acohua'i yë'ëre ñahuë, jai pa'i ja're pa'iyë paquëna, cui'ne josa yo'oma'ë pa'ina. ¹⁹ Yë'ë sañope case'e pa'ito, yë'ëre ñasicohua'ipi dani caye pa'iji. ²⁰ Judío pa'i yo'ose'ere asani ca tëji ëjaohua'i

tsi'si hueñare pa'i maca yë'ë co'aye yo'ose'ere ti'asicohua'i pani, icohua'i iye maca pa'icohua'ipi sañope cajajë. ²¹ Yë'ë te'erepa iohua'i ja're pa'i maca tutu cahuë, ñeje: Ju'isicohua'i huëiye pa'iji asa do'ire yure mësaru yë'ëre sañope yo'oye cahuë, co'aye case'e pani jase'e pati'ñe pa'io."

²² Jaje caquëna, Felixpi Jesure sehuocohua'i pa'iyere asaquëpi capi:

"Soldado ëjaë Lisiaspi daquëna, nuñerepa asasi'i mësaru yo'ojë caye."

²³ Cani Capitánre cuañepi Pablote coma'ë ñajë'ë. I cajeohua'ipi dani ite cocaija'cohua'i a'ë. Jaohua'i cacaye de'oji, capi.

²⁴ A'ri maña tsoe mu'seña pa'i maca Felixpi cui'ne i paco Drusila coní daji'i. Jao cato Judía paio paco'ë. Felixpi dani Pablote quërëjajë'ë, caquë cuañeina. Quërëjatena, dani Jesucristore sehuoni pa'iyere Pablopí quëaquëna, asapi. ²⁵ Asaquëna, Pablopí nuñerepa pa'iyere cui'ne yëyere quëco saojë pa'iyere, cui'ne yequë mu'se pai ñape yo'ose'e ca de'hua ja'ñere quëaquëna, asani Felixpi quëquëpi. Quëquëni capi:

"Saijë'ë, yure cato yequë mu'se më'ëre soini asasi'i."

²⁶ Yequë cato Felix cuasapi, Pablopí curire isijaquë, isina joye saosi'i. Jaje cuasaquë si'anë soiquë coca caquë yo'opi. ²⁷ Caya ometëca sa tëto saquëna, Felixpi etaëna, Porcio Festo romano ëjaë de'opi. Israel pai ite sihuaja'cohua'i a'ë, cuasaquë Pablote etoma'ë paji'i.

25

Festore Quëaye

1 Festopi romano ëjaë de'oni toaso mu'seña sa tÛto sani Cesareapi JerusalÛnna maji'i. 2 Mani ti'aÛna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne Israel pai aiohua'ipi Pablote sañope coca case'ere quëareña. Quëajë seteña. 3 Pablote JerusalÛnna jÛjo daojë'ë cajë jaohua'i cato daina, huani jÛoñu'u cajë se'i'ë. 4 SejÛna, Festo capi: “Pani Cesareare Pablo cosiquëpi paji'i. Jarore pa'ijaquë. Yë'ëpi ëa maca jarona sasi'i.”

5 Ja maca capi:

“Mësaru ëjaohua'ipi yë'ë ja're conï Cesareana saijë'ë. Sani sañope ite coca pa'ito jarona quëajë'ë.”

6 Festopi ocho mu'seña panita'a diez mu'seña JerusalÛn pani tÛjini Cesareana co'ipi. Co'ini ñatani pai yo'oye ne de'hua hue'ñana sani ja'runi ñu'i Pablote dajë'ë, cuañepi. 7 Cuañeina darena, Israel pai JerusalÛn daisicohua'ipi jaiye co'aye yo'osiquë api cahuë. Jaje johua'i sañope caye pa'iquëta'are i yo'ose'ere iñojë quëayere pahüë. 8 PajÛna, Pablopi sañope johua'i cayere caquë capi:

“Co'aye ti yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Judío pai cuañese'ere sañope yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Maija'quëre se huë'eje sañope yo'oma'quë a'ë, cui'ne romano pai ëjaëreje sañope yo'oma'quë a'ë.”

9 Caquëna, Israel paipi sihuajajë cuasaquë Festopi Pablote seji'i:

“¿JerusalÛnna saiye yëma'quë? Jarona yë'ëpi më'ëre sañope case'e ne de'huaja'quëre seji'i.”

10 Seina, Pablopi capi:

“Romano pai ëjaëpi pai yo'ose'e asani ne de'hua hue'ña'e, iño. Yë'ë tayose'e pa'ito ne de'hua hue'ñare pa'iyë. Tsoe më'ëpi yë'ë quëaye asahuë,

judío paire sañope co'aye yo'oye pase'e. ¹¹ Yë'ëpi ai co'aye yo'osiquë pa'ito huani jeoñe de'oji, ju'iñe pasi'i cama'ë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre sañope cayepi nuñerepa yo'ose'ere pare caye peoto, yë'ëre tel'ije jaohua'ina isi ti'añe peoji. Jaje pa'ina, seña romano pai ëjaëre papi yë'ë tayose'e pa'ito asani ca de'hua₂jaquë.”

¹² Caëna, Festopi ite cöcohua'ire sa'ñe coca cani cuasani Pablote caëña:

“Romano ëjaërepa quë'rona saiye seto jaronasaiye pa'iji.”

Agripare Quëaye

¹³ Casiquëpi pa'ina, ëjaë Agripa i paco Berenice cöni Festore pëpañu'u cajë Césareana dateña.

¹⁴ Dani pa'ijëna, Festo jaohua'ire quëapi. Pablo tseä cuañosiquë pa'iyë quëaquë capi:

“Tel'i ëmë Felix cosiquë iño pa'iji. ¹⁵ Jerusalénre pa'ina, Israel pai ëjaohua'ipi cui'ne Israel pai aiohua'ipi Pablote sañope coca quëajë ite huaijë'ë.”

¹⁶ Cajëna, yë'ë cahuë: “Romano pai ëjaohua'icato tel'ire paire coa huëoni ja asama'pë huani jeoñena cuañema'cohua'i a'ë. Jaje yo'oma'pë iti ca cuañoquëni ite sañope cacohua'ini sañoperepa ñaquë iohua'i sañope ite cayere sañope iohua'ire sehuoyere isicohua'i a'ë, caquë quëajaquë cajë.

¹⁷ Jaje pa'ina, Israel paipi iñona datena, ñatasi mu'sepi pai yo'ose'ere ne de'hua hue'ñare ñuli Pablote dajë'ë, cuañehuë. ¹⁸ Cuañëina, ire sañope cacohua'ipi quëahuë. Ai co'aquë ai co'aye yo'osiquë api, caja'cohua'i a'ë, cuasaquëta'are.

¹⁹ Coa Israel pai aiohua'i case'ere yo'oma'quë api, cahuë. Cui'ne yequë Jesús cocare järe cahuë. Jesús

ju'lisiquëpi huëni huajëquë api, caquë api Pablo.
²⁰ Ja mañase'e cajëna, me yo'oja'quë a'ni, cuasaquë Pablote sei'ë. Jerusalënna saiye de'oma'quë, jaron a sani ne de'huaye, de'oma'quë cahuë.
²¹ Caquëna, Pablopi romano ëjaëpi ne de'huaye pa'iji, caquë api. Caquëna, de'oji iñore cosiquë pa'ijë'ë cahuë. Yequë mu'seña jëjo saosi'i, romano ëjaërepa quë'rona, cahuë.”

²² Caquëna, ëjaë Agripapi Festore caëña:

“Yë'ëjë ipi caquëna, asasi'i.” Caquëna, Festopi capi:

“Ñamina'a ite asa'ñe pa'io.” ²³ Ñataquëna, ai de'o caña suñasicohua'ipi ëjaë Agripa i paco coní, jo'yaohua'i coní paí yo'ose'e asa tu'rihuëna cacareña. Jaro soldado ëjaohua'ipi cui'ne Cesarea daripë ëjaohua'ipi tsi'sireña. Cacarena, Festopi Pablote dajë'ë, cuañeña. ²⁴ Festopi cuañequëna, dareña. Dani caëña:

“Ëjaë Agripa cui'ne si'aohua'i asajë'ë. Si'a Israel paí Jerusalén acohua'i cui'ne iño acohua'i Pablote huaiye pa'iji, ca jujama'cohua'i a'ë. ²⁵ I yo'ose'ere asani ite huaiye peoji, cuasahuë. Pablopi yë'ë yo'ose'ere ëjaërepa Augustopi ne de'hua'ñe pa'i api, caquëna, jaron a jëjo saosi'i, cuasahuë. ²⁶ ¿Jaje pa'ina, co'aye yo'oma'quëni me toyaye'ni, mai Ëjaëre? cuasaquë Pablote dahuë, iño. Më'ëpi ite asani quëajë'ë, mai Ëjaëre toya ja'ñe. ²⁷ ¿I co'aye yo'ose'ere huesëquë me cosiquëre jëjo saoye'ni, mai Ëjaë quë'rona?”

26

Pablopi Ëjaë Agripare Quëaye

1 Ja maca Agripa Pablote capi:
 “¿Mè'ère sañope cayere sehuojë'ë?”

Caëna, Pablopi jëtë mëani ca huëopi, ñeje:

2 “Israel paì yè'ère sañope case'ere yè'ëpi sehuoquëna, Èjaë Agripa më'ëpi asaja'quë api caquë sihuayë. 3 Si'aye Israel paì ja'në yo'ojë pa'ise'e asaquëpi, cui'ne si'aye jaohua'i ja're yè'ë sañope coca caye asaquëpi, yure yè'ëpi quëaquëna, asa jujama'ë dahuëre asacaijë'ë caquë seña më'ère.

Pablo Tsoe Pa'ise'ere Quëaye

4 Yè'ë tsoe Jerusalénre posë pa'inë pa'ise'e si'a Israel paìpi asayë. 5 Fariseohua'i cato Israel paì yo'oye nuñerepa yo'ocohua'i a'ë, tayoye paçohua'i a'ë. Yè'ë fariseo, de'ose'e Israel paìpi asayë. Jaohua'ipi yëni Pablo de'oye yo'opi, caji'cohua'i pa'ini. 6 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë, yëquë aiohua'ire tsoe acohua'ire, ca nëose'ere yè'ë ute do'ire sañope yo'ojë yè'ère iñona dahuë. Ju'isicohua'i tijupë huëni huajëcohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, ca nëose'ere ute do'ire. 7 Jaje pa'ina, si'a Israel paì doce tsëca pa'icohua'i si'a mu'seña si'a ñamiña Maija'quëre sejë ì ca nëose'ere uteyë. Tì'aquëna, ñañu'u cajë yè'ë Èjaë Agripa yè'ëjë cui'ne ute do'ire yè'ère sañope judío paì cayë. 8 ¿Me yo'ojë mësarü, Maija'quë ju'isicohua'ire huëo tì'añe paì, cuasaye'ni?

Pablopi Sehuosicohua'ire Josa Yo'o Ja'ñere Quëaye

9 Ja'në Jesucristo Nazaret aquë cocare ësequë sehuocohua'ire sañope yo'oye pa'iji, cuasahuë.

10 Cuasaquë jaje Jerusalénna yo'ohuë. Maija'quë

huë'e ñacaicohua'ipi cuañejëna, jai paire cohuë, Jesure sehuocohua'ire. Yecohua'ipi sehuocohua'ire huani jeojëna, asaquë sihuaquë de'oji cahuë. ¹¹ Jesure sehuocohua'ipi Jesure sehuoye pañë caja'cohua'i a'ë cuasaquë sehuocohua'ire ti'ani ai si'sehuë. Israel pai tsi'si huë'ñana cacarojai sehuocohua'ire co'ehuë. Jaohua'ire ai pëi yo'ohuë, Judea dari jere paje sani co'erojaë'ë, si'sesi'i caquë.

Pablo I Pönëse'ere Quëaye
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Jaje caquë Damascona saë'ë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi cuañese'e toyani yë'ëre isini jëjo saoquëna. ¹³ Saina, ina ëjaë Agripa jopo mu'se pa'i maca, ma'tëmopi ësë jerepa miañepi yë'ëre ju'api, yë'ëre cocohua'ireje. ¹⁴ Ju'acquëna, ñani tatajëna, yë'ose'e asahuë, hebreo cocapi. Caquëna, '¿Saulo, Saulo me yo'oquë yë'ëre josa yo'oquë'ni? Tarapë jëjësë ñacana duruhuequë tito pë'iyeje pa'ye më'ëja'a a'si ne ju'iñeje yo'oyë, më'ë.' ¹⁵ Caquëna, yë'ëpi '¿ne a'ni, Èjaë?' cahuë. Caquëna, 'Jesu a'ë. Më'ë josa yo'oquë a'ë. ¹⁶ Huëni nëcajë'ë, yë'ë jo'yaëre paire quëacaiquëre nesi'i, caquë më'ëre iñoñë. Më'ëpi yë'ë jo'yaë de'oni yure ñase'ere cui'ne yequë mu'seña yë'ëpi iñoquëna, paire quëaye pa'iji.

¹⁷ Më pai cui'ne Israel tsëca pa'ima'cohua'i huaiye peoji caquë de'oye ñacaija'quë a'ë, më'ëre. Yure Israel tsëca pa'ima'cohua'ina jëjo saosi'i, më'ëpi ye'ya sëtoja'quëre. ¹⁸ Jaohua'i cato caisicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaohua'i cato coa huesëjë yo'ocohua'i a'ë. Jaje pa'ina,

mëna jo'yaohua'i pa'iyë. Jaohua'ire ye'ya sëtosi'i caquë më'ëre jëjo saosi'i, jaohua'ire quëa sëtaja'quëre, më'ëpi quëaquëna, asa sëtani ponëni Maija'quë jo'yaohua'i pa'ijë, nuiñe yo'ocohua'i, yë'ëre sehuocohua'i. Sehuojë iohua'i co'aye yo'ose'ere sai de'hua cuañosicohua'i pa'ijë yë'ëre yecohua'i sehuosicohua'i ja're conì te'e pa'ijë sehuosicohua'i pa ja'ñere paja'cohua'i a'ë.

Pablopi De'oye Sehuoye

¹⁹ Jaje pa'ina, ëjaë Agripa, Jesús ma'tëmo aye iñose'e asani de'oye sehuohuë. ²⁰ Sehuoni du'ru macarepa Damasco pa'icohua'ini quëahuë. Jeteyo'je Jerusalén pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne si'a Judea yeja pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne Israel pai peocohua'ireje quëahuë, ñeje: 'Tsoe pa'ise'e jëoni Maija'quëre sehuojë'ë. Sehuoni sehuosicohua'i yo'oyere yo'ojë'ë.' ²¹ Ja yo'o do'ire Israel pai pëijë yë'ëre huani jëoñu'u cajë Maija'quë huë'ena tseahuë. ²² Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi cöcaina, nuñerepa saiye. Ja yë'ta'api yureje si'aohua'ire Maija'quë coca quëaquë, ëjaohua'ire cui'ne ëjaohua'i peocohua'ireje quëahuë, Maija'quëre tsoe quëacaicohua'ipi cui'ne Moisés tsoe quëase'eje pa'ye. ²³ Jare quëahuë, ñeje: Cristopi ai yo'oni juni huesëye pa'iji. Jeteyo'je ipi du'ru huëni de'o pa'iyere, huasoyere iñoja'quë api, maire Israel paire cui'ne Israel pai peocohua'ire."

²⁴ Pablopi ìte sañope cayere sañope jaje caquëna, asani Festopi ai tutu capi:

"Pablo më'ë cuepequë cayë. Itise'e ñaquë ye'ye huesëni."

²⁵ Caquëna, Pablopi sehuopi:

“Pani ëjaë Festo, cüepema'ë nuñerepa cayë. Jaje pa'ire paji cuasajë asayere. ²⁶ Ique mai ëjaë Agripa yè'ë caye si'aye asaji. Jaje pa'ina, ca'rama'ë cayë si'aye i ña hue'ñana, nuñerepa yè'ë caye ëjaëpi asa tì'aji, huesëma'ë cuasayë. Cama'ë pa'iyë, yequë hue'ñana pai ñama'tona tëto saise'ere. ²⁷ Èjaë Agripa, ¿Maija'quë coca tsoe quëacaicohua'i case'ere nuñerepa coca'ë cuasaquë? Asayë, më'ë. ¿Jaje pa'ima'quë?”

²⁸ Caquëna, ja maca Agripa Pablote capi:

“Më'ëpi quëaquëna, Jesús cocare sehuoye ja'i maca yo'ohuë, më'ë capi.”

²⁹ Caquëna, Pablopi capi:

“Më'ë sehuoquëna, cui'ne si'aohua'i iye mu'se yè'ëre asacohua'ije sehuoja'cohua'i a'ë cuasaquë Maija'quëre señë. Yè'ëje pa'iohua'i sehuosicohua'i pa'ijëta'a sëa mea peocohua'ipi sehuosicohua'i pa'ijajë caquë señë.”

³⁰ Pablopi ñeje ca tëji maca Èjaë Agripa huëni nëcaquëna, cui'ne ja yeja cuañequëje cui'ne Bereniceje cui'ne si'aohua'i iti maca ducohua'ije huëni nëcahuë. ³¹ Huëni sani tìropi iohua'ise'e sa'ñe coca cahuë, ñeje:

“¿Iquë co'aye yo'oma'quëre me huani jeoñe'ni, cui'ne cosiquëpi pa'iyëje peoji, iquëre?”

³² Caquëna, ja maca Agripapi Festore capi:

“Romano ëjaërepapi ne de'huajaquë ipi cama'quë pa'ito yurepi ite joyeni etora'huë.”

27

Pablote Romano Quë'rona Saye

¹ Yēquēre Italiana jējo saonu'u cuasani, Pablöre cui'ne yequē cosicohua'ire Capitán Juliona isihuē, jaēpi ñajaquē cajē Augusto hue'yosi tsēcapē aquēna.

² Adramitio yo sa'ro yohuēna ayamē'ē, Asia yeja yo sa'noana sani tējire pacona. Jaona aya mēni saē'ē. Saijēna, cui'ne yēquē ja're conī Aristarcoje saji'i, Tesalónica daripē aquē Macedonia pai.

³ Natasī mu'sepi Sidón yo sa'rona tī'ahuē. Jarona tī'arena, Juliopi de'oye yo'oquē Pablo cajeohua'ipi necaijajē cuasaquē Pablote eto saokuēna, sani i cajeohua'ire, pēpaquē yo'opi.

⁴ Tutu ju'ama' tē'huija'a Sidónpi saicohua'ipi ai tutu sañope ju'a do'ire Chipre saodohuē yē'quē macaja'a saē'ē.

⁵ Saicohua'ipi Cilicia yeja cui'ne Panfilia yeja je'ñerepa sa sani Mira daripēna tī'ahuē. Mira cato Licia yeja daripē aco paji'i.

⁶ Jarona Capitánpi yequē jai yohuē tī'api, Alejandría daripēpi daisiconi. Ja yohuēpi Italia yejana saija'coni asani Capitánpi aya mēijjē'ē, cuañepi. Cuañeina, aya mēteña.

⁷ Tutu sañope ju'a do'ire dahuēre saē'ē, ai tsoe mu'seña. Ai yo'ojē Gnidona tī'ahuē. Ai tutuquēna, jerepa saiye co'api. Co'acquēna, Creta saodohuē tutu ju'ama'a tē'huija'a tē'ijani saē'ē, Salmón daripē je'ñere paja'a.

⁸ Tē'tēpaja'a saijē ai yo'ojē De'o Yo Sa'ro hue'yosi yo sa'rona tī'ahuē, Lasea daripē quē'rona.

⁹ Tsoe ne huesēni yo'orojaiñe sēte ai huajēya'ye nēji'i, ja yē'ta'api yohuēja'a saiye tsoe je'nērepa oco tēcahuē tī'añe sēte. Jaje pa'ina, asaquē Pablōpi yēhūoquē capi:

¹⁰ “Ēmēohua'i yohuēja'a mai saini ai

yo'oja'cohua'i a'ë, si'aye mai saye, cui'ne yohuë nejoja'cohua'i a'ë, cui'ne maije jut'iñe pa'iohua'i a'ë.” ¹¹ Caquë yëhuoquëna, Capitánpi sehuocaiye paquë coa asa topi, Pablo caye. Iti yohuë paquë cayere cui'ne yohuë quëhuiquë cayere sehuocaji'i. ¹² Jaje pa'ina, si'aohua'i cuasahuë iye yo sa'ro cato co'aji oco tëcahuë pëani tëto saiye. Sañu'u, Fenicena ësë du'ina tiñarepa ña sa'rona. Jaron a oco tëcahuë jëañu'u, cuasahuë.

Asi Tsiaya Ai Co'poye

¹³ Jaje cuasajëna, huë'ehuë te'tepi a'ri ja'ye tutu ju'aquëna, saiye de'oji cuasajë yohuë dëquëye ne huahuase'e naë mëa saoni ayani saë'ë, Creta tëtëpaja'a. ¹⁴ Saijë pa'i maca ëmëje'e të'hui jai tuturepa daiyepi dani yohuëre tutu sao. ¹⁵ Tutu saocona, sañope yo'o jujarena, tutupi quëconi sao. Sacona, io jëjo saoyeje saë'ë. ¹⁶ Saicohua'ipi te'e a'ri saodohuë Claudia hue'eco jeteyo'jena ti'ahuë, ai tutuma'tona ti'ani. Jaron a ai yo'ojë a'ri yohuë paire huaso yohuë ayahuë. ¹⁷ Aya tējini jai yohuë joima'coni cuasajë jai yëi meapi huëhuë yohuë, cui'ne a'ji mejahuëana Sirte hue'eyena ju'a huesë ma'ñe cajë ca'rajë dëquëyere jopoja'a jëa dëso neñahuë, yohuëpi ju'aye pajaco cajë. Jaje yo'oni coa huahuajë tutu sao cuañohuë. ¹⁸ Natasu mu'seje ai tutuquëna, ña jujani iti saicohua'ipi yohuë sayere tsiayana moe dëso huëohuë. ¹⁹ Toaso mu'se acona yureta'a iohua'i jëñare papi ñajë jëa dësohuë, yohuë pa'ise'e. ²⁰ Ai tsoe mu'seña ësëre cui'ne ma'ñocore ñama'pë pa'ijë cui'ne ai tutu ju'aquëna, tutu sao cuañojë yureta'a ti ne huesëre pahuë cuasahuë.

²¹ Ai tsoe aima'pë pa'iye sête, Pablopî si'aohua'i jopona huëni nêcanî capi:

“Yë'ë Cretana pëañu'u caye asani sehuocaisi-cohua'i pa'ito de'ora'pi. J̄arona pëasicohua'i pani si'aye iye ai yo'oye para'huë. ²² De'oji, yure ai cuasama'pë, tutu mañare hue'ejë'ë, si'aohua'i mësaru huajëja'cohua'i a'ë, yohuëse'le ne huesëtoje. ²³ Yë'ë pacacai necaiquëpi Maija'quëpi iye ñami ì huiñaëre jëjo daouna, dani capi, ñeje: ²⁴ ‘Pablo ca'rama'ë pa'ijë'ë, César quë'rona saiyeque pa'iji. J̄aje pa'ina, më'ë ñno pa'i do'ire Maija'quëpi si'aohua'ire më'ë ja're yohuë pa'icohua'ire huasoja'quë api, ju'ññere.’ ²⁵ J̄aje pa'iye sête ëjaohua'i tutu mañare hue'ejë'ë, yë'ë cato Maija'quëpi ì case'ejë ñacaija'quë api cuasayë, cui'ne huiñaë quëase'ejë pa'ye pa'ija'coa cuasayë. ²⁶ Mai cato saodohuëna yohuëse'le ju'a huesëcona, tumasicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

²⁷ Tutupi tutu saosicohua'ipi jai asi tsiaya Adríaticore huahuahuë, jopo ñami pa'i maca, catorce mu'seña pa'i maca ja maca, ñami jopo pa'i maca yohuë ñajë sacohua'ipi je'nërepa yeja t̄i'añë cuasahuë. ²⁸ Asani huajññere cuëcujëna, treinta y seis metros paji'i, huajññe. Pa'ina, ai seña maca sani tijupë cuëcujëna, veintisiete metros paji'i. ²⁹ Pa'ina, jai quëna pëana ju'a huesë ma'ñe cajë ca'rajë yo sëtipeja'a cuatro quëna ca'huanoa jëo dësohuë, ìti dëquëco naupa ja'ññere. Yo'ojë esa ñatama'conî cuasahuë. ³⁰ Ìti yohuë sacohua'ire papi yahuerëpa jai huëre jëo sañu'u cajë ea du'iona, jëa yohuëre a'ri yohuëre tsiayana casa huahuoñu'u cajë yo'ohuë, quëna ca'huanoare

corohuë què'rona jea dèsoñu'u cajë yo'oyeje pa'ye yo'ohuë. ³¹ Yo'ojëna, Pablopi quëapi, Capitánre cui'ne i soldado paire ñeje caquë:

“Iye yohuë sacohua'ipi iye yohuëre pa'ima'pë pa'ito mësaru huajëcohua'i pa'iye peosipi.”

³² Jaje caquëna, asani soldado acohua'ipi a'ri yohuë sëa mea tëa jeoreña. ³³ Ñata maca Pablopi si'aohua'ire aõ huëopi ñeje caquë:

“Mai catorce mu'seña aima'cohua'i a'ë, mai pa'i ja'ñere huesëjë. ³⁴ Jaje pa'iquëta'are yureta'a aijë'ë, tutu paja'cohua'i, mësaru naña me macajë ne huesëye peoji.”

³⁵ Jaje ca tëjini aore ini Maija'quëre seni tëjini yëtoni ai huëouña. ³⁶ Ai huëoquëna, ñani quëcojë aore aña. ³⁷ Yohuë pa'icohua'i cato, docientos setenta y seis pai pateña. ³⁸ Ani tëjini trigore tsiayana ña'ñe dësoreña, peojaco cajë.

Yohuë Ne Huesëye

³⁹ Ñata tomesi maca yohuë sacohua'ipi iti yeja mamire huesëcohua'i paë'ë. Pa'ijë mejahuëre ñani, jaona së'añu'u cuasajë yo'ohuë. ⁴⁰ Jaje yo'ojë yohuë jëaye sëani huahuasi mea yë'te tëteni iti huë'ñana quëna ca'huanoa jea cohuë, cui'ne yohuë tayo peruje joyehuë, iti po'neñeje. Jaje yo'oni tutuquëna, sai cañare mëohuë. Mëorena, yohuëpi mejahuëna tsiojai huëo. ⁴¹ Tsiojaijëna, jai yohuë corohuëpi mejahuëna ju'anëni huesëo. Ja maca yureta'a yo sëtipeja'a joni saco'ë, ai tutu to'aquë ju'ayepi. ⁴² Ja maca soldado paipi cosicohua'ire huani jeoñu'u cajë yo'ohuë, jaohua'ipi mamini catire paja'cohua'i a'ë cuasajë. ⁴³ Jaje yo'ojëna, Capitánpi Pablöre huasosi'i caquë

yo'oma'pë pa'ijë'ë, capi. Cani si'aohua'ire cuañepi mamicohua'i cato du'ru du'teni mamijë'ë, caquë. ⁴⁴ Ja jeteyo'je yecohua'ipi yohuë toñana tseani mamijë saijë'ë, capi. Caëna, jaje yo'ojë si'aohua'i huajëcohua'i yejana tì'ahuë.

28

Malta Saodohuëre Pa'iye

¹ Si'aohua'i yejana de'hue tì'asicohua'i pa'ijë ja saodohuë mami asahuë, Malta. ² Si'aohua'ire yëquëre ìti maca pa'icohua'ipi de'oye yo'ohuë. Jaje yo'ojë toa suani dani cuijë'ë, cahuë. Ja mu'se cato ocoquë sësëye pa'iji. Jaje pa'ina, si'aohua'ire huëohuë, cuija'cohua'ire. ³ Ja maca Pablo ja'ju jeca mañare co'eni suaquëna, toapi uquëna, etacopi, aña cuc'o'ë, jëtëna. ⁴ Pablo jëtëna añapi cuni decona, ñani ìti maca pa'icohua'i sa'ñe cahuë:

“Iquë paire huaiquë pa'ima'quë, jaje pa'ipi jai tsiaya mamini jëasiquë pa'itojë, ja yë'ta'api ìte de'oye pa'iye peoyerepa Maija'quëpi yo'oma'quë.”

⁵ Pablopi añare toana ya'cue toni ti a'si ju'ñe peoyerepa paji'i. ⁶ Pa'ina, si'aohua'i je sa'yëhua cotoja'quë api, panita'a huajërepa juni tajja'quë a'ni cuasajë utehuë. Utejëna, ai yo'oye paquëna, ña jujani tiñe cuasaye ponani Diosu api, cahuë.

⁷ Yëquë pëa sito quëno macare Publio hue'equë jai tsio paji'i. Jaë cato saodohuë ëjaërepa paji'i. Jaëpi yëquëre ì huë'ena de'oye pëpani tres mu'seña ao aoquë ñacaji'i. ⁸ Jarote Publio pëca ja'quë suña dahuëna cui'ne tsie ëta dahuë conì ju'liquë paji'i. Pa'ina, Pablopi cacani ñani Maija'quëre senì tējini ìte jëñapi patoquëna, co'yapi. ⁹ Co'yaëna, asani

ite saodohuë acohua'ipi jai pai ju'icohua'ipi daë'ë. Daijëna, si'aohua'ire jujupi. ¹⁰ Jaje jujuquëna, ñani sihuajë ai de'oye yo'ohuë. Yo'ocohua'ipi yequë yohuëna aya mëni sai huëo maca yëquë saijë ai ja'ñe cui'ne si'aye jopo caraye isihuë.

Pablo Romana Tì'añe

¹¹ Toaso ñañëohua'ire saodohuë pani tējini yureta'a jai yohuëna ayamë'ë, Alejandría acona, oco tēcahuë pa'ina, pēasicona, Castor cui'ne Póluz diusuohua'i a'ë cajë nesicohua'ipi quë'iona ayamë'ë. ¹² Aya mëni saicohua'ipi Siracusana tì'ahuë. Tì'ani toaso mu'seña pëahuë. ¹³ Pēasicohua'ipi tsiaya tē'tēpaja'a saicohua'ipi Regiona tì'ahuë. Tì'ani ñatasi mu'se saijëna, huë'ehuë tē'tepi ai tutu ju'api. Jaje ju'aquëna, saicohua'ipi se ñatasi mu'se tì'ahuë, Puteolina. ¹⁴ Tì'ani jàrona ñahuë, Maija'quë do'icohua'ire. Ñajëna, jaohua'ipi pëajë'ë cajëna, siete mu'seña pëani paë'ë. Pani saicohua'ipi yureta'a Romana tì'ahuë. ¹⁵ Yëquë saiye tsoe asani pa'icohua'ipi Maija'quë do'ijëpi sañope dani tì'ahuë, yëquëre. Forona Apio quë'rona, toaso cono ucu huë'ña pa'i huë'ña, ja Romarepa tì'ama'në. Ja maca Pablo ña huajëni sihuaquë Maija'quëre de'oji caquë pëpapi. ¹⁶ Jaje Romana tì'asi maca ëjaohua'ipi te'i pa'ijaquë Pablo cani te'e soldadore ite ñaja'quëre nehuë. Neni te'ire pëpahuë.

Romare Pablo Pa'ie

¹⁷ Toaso mu'seña Roma pëani pa'iquëpi Pablo jëjo saopi, judío pai ëjaohua'ire soija'cohua'ire. Soina, judío pai tsi'sirena, capi:

“Do'ijërepa yë'ë judío paire co'aye sañope yo'oma'quë a'ë, cui'ne ja'në aiohua'i case'eje sañope yo'oma'quë a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre Jerusalénre pa'ina, tseani romano paina isihuë. ¹⁸ Isirena, jaohua'ipi si'aye yë'ë yo'ose'e seni asa tējini huani jëoñe peoquëna, etoñu'u cahuë. ¹⁹ Cajëna, judío paipi asani ësehuë. Eësejëna, sei'ë. Jaje pa'ito romano pai ëjaëre papi Césarpi yë'ë yo'ose'e asani ne de'huajaquë caquë, nuñerepa yë'ë paire sañope caye peoquëta'a jaje cahuë. ²⁰ Jaje pa'ina, mësarute soihuë, ñaquë coca caja'cohua'ini, yë'ë iye maca tseä cuañosiquëpi quëna me së'i pa'iyë, mai Israel pai utejë pa'iyere cuasa do'ire.”

²¹ Jaje caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Yëquë më'ëre sañope cajë toyase'e ñama'cohua'i a'ë, Judea pa'icohua'i toya daose'e cui'ne jaropi do'ijërepa judío pai daisicohua'ijë më'ëre co'aye yo'oquë api cayeje pa'ahuë'ë. ²² Jaje pa'ina, yëquë asaye yëyë, më'ë cuasayere. Yëquë iño asajë pa'iyë, si'a huë'ña pa'icohua'ipi huajëya'yere sañope cajëna.”

²³ Jaje cani iti tsi'sija'a mu'se ca nëohuë ca nëosicohua'ipi jai pai tsi'sihuë, Pablo pëani pa'i huë'ñana. Tsi'sirena, Pablopi nea huë'ña huëosiquëpi neatorepa quëa tējipi ma'tëmo pa'i te'te ayere, Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'epi cui'ne Moisés cuañese'epi con iñoquë quëapi, Jesús ayere care paji cajë sehuojajë caquë. ²⁴ Jaje caquë quëaquëna, yecohua'ipi Pablo caye sehuocaë'ë, yecohua'ipi sehuocaiye pahüë. ²⁵ Jaje yo'ojë te'e cuasaye peoquëna, sai huëohuë. Sai huëojëna, Pablopi capi:

“Maija'quë de'o joyopi nuñerepa capi, mësaru aipëre ite quëacaiquë Isaiás yë'opoja'a ñeje:

²⁶ Sani quëajë'ë, ja daripë paire.

De'huarepa asanije asa t̄i'añe paja'cohua'i a'ë.

De'huarepa ñanije ña t̄i'añe paja'cohua'i a'ë.

²⁷ Iohua'i cuasajë pa'iyepi cara huesësico pa'i do'ire,

Cajonoaje ta'pise'ere hue'eyë.

Cui'ne ñaco caje s̄iose'ere hue'eyë, ñañe pañë.

Asayeje pajë, cui'ne jaje pa'iquë cuasajë asa t̄i'añe pajajë caquë nëina,

Cui'ne yë'ëna co'iyë pajëna, yë'ëpi iohua'ire jujucaiye pajaquë cajë jaje yo'oyë.

²⁸ Jaje pa'ina, yure iyere asajë'ë, iye Maija'quë huaso cocare judío pa'i peocohua'ina quëaye pa'iji. Jaohua'ita'a de'oye asacaija'cohua'i a'ë.”

²⁹ Jaje Pablo caquëna, judío pa'ipi pëijë sañope cajë saë'ë.

³⁰ Pablopi jarona caya ometëcahuëa pëani paji'i, i pa'i huë'e do'i ipi saiquë. Jarore pa'i si'aohua'ire ite do'i saicohua'ire de'oye pëpaquë yo'opi. ³¹ Yo'oquë pa'i Maija'quë cuañe te'te ayere ca'raye peoyerepa quëaquë cui'ne Ëjaë Jesucristo ayere ye'yapi, yecohua'ipi ti josa yo'oma'pëna.

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e
New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Secoya

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

995e68c5-fe57-54e6-bf8e-0637526d3f7d